

STICHTING
NATIONAAL
MUZIEKINSTRUMENTEN
FONDS.NL

NMF

JANINE
JANSEN
&
NOA
WILDSCHUT

kopstukken & topstukken

DUBBELINTERVIEWS

met Fred Lindeman | Truze Lodder | Hans Heg | Janine Jansen

VIJF PERSOONLIJKE BANDEN met een topstuk

HELP mijn kind heeft talent

GROOTSTE SCHENKING in 10 jaar

JAAROVERZICHT 2016

NMF MAGAZINE 2017

Stichting Nationaal Muziekinstrumenten Fonds

Postbus 11912
1001 GX Amsterdam

Sint Annenstraat 12
1012 HE Amsterdam

t 020 622 1255

e info@muziekinstrumentenfonds.nl

i www.muziekinstrumentenfonds.nl

www.facebook.com/muziekinstrumentenfonds

www.twitter.com/instrumentfonds

www.instagram.com/muziekinstrumentenfonds

De Stichting is statutair gevestigd te
Amsterdam

Kamer van Koophandel te Amsterdam
41205257

RSIN-nummer
009056002

IBAN
NL58 ABNA 0555 0286 66

Comité van Aanbeveling

dr. J.E. Andriessen
oud-voorzitter
Nationaal Muziekinstrumenten Fonds,
oud-minister van Economische Zaken

jhr. drs. P.A.C. Beelaerts van Blokland
oud-Commissaris van de Koningin in de
Provincie Utrecht

Anner Bijlsma
cellist

mr. M.J. Cohen
oud-burgemeester Amsterdam

mr. J.H.M. Deiters
oud-directeur Concertgebouw N.V.

Hans Heg
muziekjournalist

Philippe Herreweghe
dirigent

Janine Jansen
violiste

mr. P.J. Kalff
oud-voorzitter Raad van Bestuur
ABN AMRO Bank N.V.

prof. dr. Ton Koopman
dirigent

Oprichter **Pieter Moerenhout**
Erevoorzitter **prof. ir. W. Dik**

Beschermheer **Z.K.H. Prins Constantijn**

Het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) is een onafhankelijke stichting die al sinds 1925 toezicht houdt op het verzamelen van geld voor goede doelen. De taak van het CBF is het bevorderen van een verantwoorde fondsenwerving en besteding door middel van het beoordelen van de fondsenwervende organisaties en het verstrekken van informatie en advies aan overheidsinstanties en publiek. Wanneer u het CBF-keur ziet afgebeeld, kunt u er als geveer vanuit gaan dat er verantwoord met uw gift wordt omgegaan.
www.cbf.nl

Het NMF is door de Belastingdienst aange-
wezen als een Culturele ANBI, een **Algemeen
Nut Beogende Instelling**. Het NMF hoeft
daarom geen erfbelasting of schenkingsrecht
te betalen. Donateurs van het NMF kunnen
hun giften aftrekken van de inkomsten- of
vennootschapsbelasting (uiteraard binnen
de geldende regels).

www.belastingdienst.nl

www.anbi.nl

redactie

Manon Veenendaal *hoofdredacteur*
Lennart van der Sman *eindredacteur*
Marcel Schopman *redactielid*
Berry van de Ven *redactielid*

grafisch ontwerp & productie

www.conceptcommunicatie.nl

foto omslag & foto's interviews

© Marc Driessen - Phenster

foto's instrumenten

© Cathy Levesque

oplage 9.000

Alle musici die zijn afgebeeld in dit magazine hebben of hadden tot voor kort een instrument of strijkstok van het NMF in bruikleen, tenzij anders vermeld.

Alle rechten voorbehouden.

Eenieder die meent rechten te kunnen ontlenuen aan deze uitgave, wordt vriendelijk verzocht contact met het NMF op te nemen.

Herman Krebbeers
violist

mr. C.J.A. van Lede
oud-voorzitter Raad van Bestuur
Akzo-Nobel N.V.

prof. drs. R. de Leeuw
oud-algemeen directeur Rijksmuseum

Cornélie Möller
Max Möller & Zoon

drs. George Möller
oud-voorzitter Raad van Bestuur
Robeco Groep N.V.

dr. H.O.C.R. Ruding
oud-minister van Financiën

prof. Frans de Ruiter
Directeur Academy of
Creative and Performing Arts

dr. M. Sanders
oud-directeur Concertgebouw N.V.

W.E. Scherpenhuijsen Rom
oud-voorzitter Bestuur van het
Koninklijk Concertgebouworkest

drs. Mischa Spel
muziekredacteur NRC Handelsblad

Kopstukken en topstukken

Voorwoord van de redactie

KOPSTUKKEN

1] Bobo 2] Bons 3] Bestuur 4] Belangrijk persoon
5] Belangrijk deel van het hoofd (crypt.) 6] Coryfee
7] Eigenzinnige leider 8] Geweldenaar 9] Hoofdartikel
10] Leiding 11] Leider 12] Leidend figuur 13] Manager

Wat is eigenlijk een kopstuk? Er zijn vele interpretaties mogelijk. Het NMF gebruikt deze term voor het gloednieuwe NMF Magazine, dat met deze editie alweer zijn eerste jubileum viert.

KOPSTUK in de breedste zin des woords. Kopstukken in de zin van inspiratiebron, van leermeester, van idool, van *best practice*, van topper, van boven het maaiveld uitsteken.

EN TOPSTUKKEN

Vertaal je de term kopstuk naar de instrumenten, dan kom je logischerwijs bij het woord TOPSTUK. De inmiddels (tijdelijk) uitgebreide afdeling collectiebeheer van het NMF boog zich, ieder op zijn eigen wijze, over de topstukken van de prachtige collectie die het NMF rijk is. Zij zochten voor u die instrumenten uit, waarmee zij zelf een bijzondere band hebben. Zoals u op pagina 17 kunt lezen, zult u merken dat een topstuk niet per se duur of antiek hoeft te zijn!

Er zijn bij de redactie behoorlijk wat harde noten gekraakt, want we wilden natuurlijk een boel interessante, leuke en vooral originele artikelen onder het thema Kopstukken & Topstukken bij elkaar brengen. Met grote zorgvuldigheid heeft de redactie geprobeerd alle facetten van het NMF aan bod te laten komen: de twee belangrijkste pijlers van het NMF, de musici en de instrumenten, schitteren in deze editie dan ook als nooit tevoren.

Maar vergeet niet de donateurs, de schenkers en alle andere belangrijke relaties van het NMF. U leest over een lieve meneer die op zijn sterfbed besloot een kostbaar instrument aan het NMF te schenken. En over een grote nalatenschap waardoor het NMF maar liefst een vleugel, een cello, een contrabas en een viool rijker is! Deze mensen mogen met recht ook kopstukken genoemd worden, nietwaar?

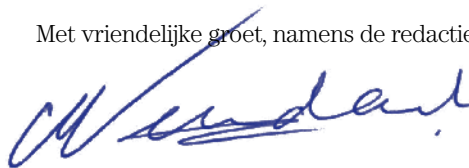
Guido van Oorschoot heeft net als in voorgaande edities vier prachtige (dubbel)interviews gemaakt met kopstukken als violiste Janine Jansen, muziekjournalist Hans Heg, voorheen zakelijk directeur van De Nederlandse Opera Truze Lodder en vioolbouwer Fred Lindeman. Een maand na het interview bereikte ons het droevige bericht van het overlijden van Fred Lindeman. Columns zijn deze keer geschreven door radiopresentator Lex Bohlmeijer en onze eigen celliste Mascha van Nieuwkerk.

En wie is nu de drijvende kracht achter de musici? Zijn de ouders van talentvolle kinderen ook geen kopstukken? Ouders die zich dag in dag uit inzetten, alles opzijzetten om het kind te geven wat het nodig heeft: muziek. In het drieluik op pagina 66 komen ouders van vier jonge musici aan het woord.

Natuurlijk leest u ook over de NMF-medewerkers. Aan hen stelden we de vraag: wie is jouw favoriete kopstuk? Poeh, het bleek geen sinecure om die vraag te beantwoorden.

Ik wens u veel leesplezier, en nodig u uit na te denken over de moeilijke vragen: wie is uw kopstuk? En welk instrument uit de collectie van het NMF is uw topstuk? De antwoorden of reacties op de artikelen zijn welkom via info@muziekinstrumentenfonds.nl. We zijn benieuwd of het u makkelijker afgaat!

Met vriendelijke groet, namens de redactie,

Manon Veenendaal *hoofdredacteur*

PS Met speciale dank aan de enige echte 'Bladendokter' Rob van Vuure en Auke Visser, voorzitter European Magazine Media Association (EMMA), die ons adviseerden bij de samenstelling van dit magazine.

Inhoud

Kopstukken

Vier dubbelinterviews door Guido van Oorschot met gezichtsbepalende leermeesters en gezellen uit de muzikwereld.

Fred Lindeman & Chaim Achttienribbe
"Van barokviolen wist ik geen bliksem"

Tamar Brüggemann & Truze Lodder
"Een kunstbedrijf gedijt niet bij grote ego's"

Hans Heg & Merlijn Kerkhof
"Ik eis van jou dat je die man een keer aanpakt"

5 topstukken

Twee medewerkers en twee vrijwilligers die betrokken zijn bij het collectiebeheer, en een donateur van het NMF, kiezen hun favoriet.

- 18 Een oude heer met twee vaders
- 20 Een laatste wintertocht
- 22 Eerbetoon aan oom Edvard
- 24 Noem het symbiose
- 26 Theo Olof was een doorzetter

En verder...

- 10 Een bruidsschat voor een vleugel
- 46 Bezoek onze concerten in verborgen schatten
- 51 NMF-concerten in de spotlights
- 61 Collectie Willem Vogelaar
Grootste schenking in tien jaar

- 74 Van musicus naar musicus
- 76 'Een passende bestemming voor mijn troetelding'
Een schenking onder tijdsdruk
- 78 Hoort zegt het voort
Evenementen van NMF-musici die in het oog springen

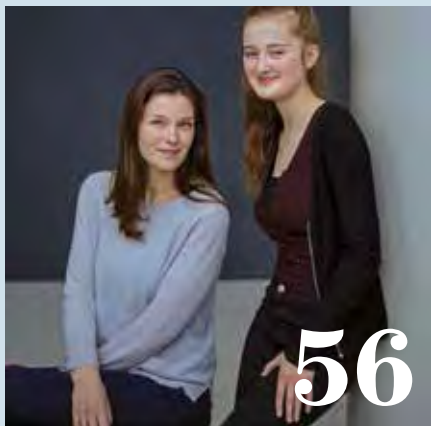
- 82 De mensen op de St. Annenstraat

COLUMNS

Lex Bohlmeijer

- 54 Muziek is een nomade die niet beweegt

- 73 Mascha van Nieuwkerk
Speciale assistentie

56

Janine Jansen & Noa Wildschut
"Noa is op veel fronten verder dan ik op mijn 15de"

Help! Mijn kind heeft talent

Ouders van vier NMF-musici vertellen wat het betekent om een getalenteerd kind te hebben.

66

KOPSTUKKEN

VAN NMF-MEDEWERKERS

- 9 MARCEL SCHOPMAN
- 16 FRITS SCHUTTE
- 50 GEERTJE VAN DER LINDEN
- 55 LENNART VAN DER SMAN
- 60 MARIE-THERESE KUIJKHOVEN
- 65 MANON VEENENDAAL
- 81 STEVEN HEYBROEK

Jaaroverzicht 2016

- 33 Voorwoord
- 34 2016 in een notendop
- 35 NMF instrument voor talent
- 36 Musici die wij helpen
- 37 De collectie
- 38 Nieuwe aanwinsten
- 42 De organisatie
- 44 2016 in cijfers

33

A photograph of two men in a violin shop. The man on the left is older, with white hair and glasses, wearing a dark suit jacket over a blue shirt and a dark vest. He is holding a violin. The man on the right is younger, with curly blonde hair, wearing a grey sweater. They are sitting in front of shelves filled with violins. A sign on the wall behind them says "AGGON WHEELS".

Fred Lindeman & Chaim Achttienribbe

KOPSTUK

FRED LINDEMAN “Van barokviolen wist ik geen bliksem”

Als vioolbouwer raakte Fred Lindeman in de jaren '60 betrokken bij de revival van barokmuziek. Zijn jonge collega Chaim Achttienribbe zet het restauratieambacht voort. Samen bespreken ze de wondere wereld van oude violen. Sommige kosten miljoenen euro's. 'Wie zijn wij dan om te zeggen dat het een matig instrument is?'

tekst **Guido van Oorschot**

Chaim Achttienribbe laat een viool door zijn handen kantelen. Hij werpt een blik op de achterkant, monstert de voorkant, keurt de krul. Hoe, luidde de vraag, ga je te werk als je een onbekend instrument in handen krijgt? 'Ik begin met kijken', zegt de restaurator. 'Welke houtsoort heeft de bouwer gebruikt? Hoe bolt het achterblad? Zit de hals erop gespijkerd of is hij gelijmd?'

Naast Achttienribbe (38) zit Fred Lindeman (84), hij is de nestor van de Nederlandse vioolbouw. Lindeman voegt toe: 'Ook het binnenwerk verschaft informatie. Je kunt bijvoorbeeld veel aflezen aan de bandjes, dat zijn de strips die het lijmoppervlak van het voor- en achterblad vergroten. De ene bouwer maakt hoge bandjes, de ander lage. De een houdt ze recht, de ander rondt ze af. Zie je hoge bandjes, dan weet je: dit kán geen Tiroler zijn.' De twee treffen elkaar in het Amsterdamse atelier van Chaim Achttienribbe. Samen met compagnon Bas Maas werkt hij vanuit een pand dat niet zou misstaan in een Harry-Potterfilm. Sfeervol, donkerbruin hout kenmerkt de voormalige sigarenzaak. Rond een dot van een toonbank staan kasten met laden en schuifjes. In zwierige letters vermeldt de etalageruit: *Maas en Achttienribbe Vioolbouwers*. In het souterrain werkt Bas Maas aan een nieuwe viool voor het NMF. Het wordt een kopie van de Guarneri waarop Ilya Grubert speelt, de Letse meester die in Nederland woont.

Trapsteen

Al is Fred Lindeman sinds 2007 uit actieve dienst, zijn ogen geeft hij nog altijd goed de kost. In elke restaurator schuilt nu eenmaal een speurneus en een spion, zegt hij. 'Stiekem kijken we altijd naar elkaars gereedschap. Je weet nooit of er iets ligt waarvan je denkt: verdikkie, dát is handig. Zo kwam ik via een goudsmid bij mij om de hoek ideale vijltjes op het spoor voor fijn peuterwerk. Zelfs in de stoel van mijn tandarts blijf ik alert. Toen ik toe was aan een stukje kunstwerk in de mond, maakte hij de kaakafdruk niet met gips, maar met thermoplastisch. Vraag ik natuurlijk meteen: hoe werkt dat? Welke maten zijn er? Waar koop je dat spul? De volgende dag had ik het in huis. Hoefde ik voor een

modelletje van een vioolblad niet langer met gips te knoeien.' Lindeman leerde het vak op ambachtelijke wijze van zijn vader. 'Die was als meubelmaker gekneed in de Amsterdamse School, zeg maar Berlage gemengd met Jugendstil. Hoe vaak heb ik hem niet horen roepen: dit is geen houtconstructie, dit is konijnenhokken timmeren!' In de werkplaats van de Lindemans heerste soms eens stille strijd, want van vernieuwing wilde de oude weinig weten. 'Zelfs het gereedschap mocht niet naar de scharensleep. Kreeg ik te horen: ben jij nou vakman of amateur? Kon ik weer naar het schuurtje in onze tuin, in de tijd dat er nog echte winters waren. Bij de trapsteen stond ik dan te verrekken van de kou, alleen het been dat op en neer ging bleef warm. Na lang zeuren mocht er een motortje op het apparaat, maar dat gaf een week lang een kwaai kop.'

Leuke hobby

Chaim Achttienribbe trok voor zijn opleiding naar Nottingham, in Midden-Engeland. Aan de Newark School of Violin Making leerde hij alles over de kam en het klankbord, de toets en de zangbalk, de stapel en het f-gat. Ook na zijn studie kon hij putten uit een schat aan informatie. 'Kennis vergaren is tegenwoordig zo makkelijk. Boeken en websites worden volgeschreven door vioolbouwers en restauratoren die hun ervaringen delen. Ze leggen de problemen voor waarop ze zijn gestuit en hoe ze die hebben opgelost.'

Voor de jonge Lindeman vormde een boekje uit 1885 het enige studiemateriaal. 'Het kwam uit Markneukirchen, een Duits stadje dat vanwege de vioolbouw bekendstond als 'het Saksische Cremona'. Over historische vioolconstructie was er niks.'

Lindeman begon dus op nul toen op een dag in de jaren '60 Sigiswald Kuijken in zijn atelier stond. De Vlaamse violist was pas afgestudeerd aan het Brusselse conservatorium en wilde barokmuziek authentiek spelen. Of Lindeman hem kon helpen aan een viool in zijn oorspronkelijke staat. Zodat hij muziek kon laten klinken met het geluid dat Bach en Vivaldi in hun hoofd hadden.

CHAIM ACHTTIENRIBBE

“Zelfs een matig klinkende Stradivarius kost goudgeld. Terwijl een fantastisch klinkende Chinese viool nooit verschrikkelijk duur is.”

Chaim Achttienribbe (38)

Chaim Achttienribbe restaureert en repareert strijkinstrumenten. Hij studeerde in 2002 af aan de Newark School of Violin Making in Engeland. Daarna werkte hij onder meer voor Loerakker Vioolbouwers in Haarlem en aan het Rimski-Korsakov Conservatorium in Sint-Petersburg. Sinds 2004 is hij partner in Maas en Achttienribbe Vioolbouw, gevestigd in Amsterdam. In zijn restauratiewerk zoekt hij de balans tussen behoud van het origineel en tegemoetkomen aan de wensen van de bespeler.

‘Van barokviolen wist ik geen bliksem. Deed ik navraag bij collega’s, dan haalden ze hun schouders op. Leuke hobby, zag ik ze denken.’

Er zat niets anders op: hij moest zelf op onderzoek uit. Lindeman reisde langs instrumentencollecties en musea. Van Neurenberg ging hij naar Kopenhagen, via Oxford en Parijs belandde hij in Amerika. In Washington bleek de Smithsonian Institution een goudmijn.

‘Aan de tentoongestelde instrumenten had ik weinig, die waren te opgetut. Ik moest het depot in, waar de brokken lagen. Bij een halve viool kon ik tenminste rechtstreeks in de romp kijken, dat was veel interessanter.’ Hij mat en rekende, schetste en fotografeerde. Gaandeweg deed Lindeman de expertise op waarmee hij gemoderniseerde violen kon terugbrengen naar hun verondersteld oorspronkelijke staat.

Torderen

Het moderniseren van barokinstrumenten begon in de 19de eeuw, toen de concertzalen groter werden en violen luider moesten klinken. Lindeman: ‘Een violist kan meer klank maken door met de strijkstok meer druk op de snaren te zetten. Maar meer druk betekent meer kracht. En daarop waren de oude kammen en zangbalkjes niet berekend.’

Achttienribbe: ‘Die werden dus en masse vervangen. Ook werden de bladen dunner gemaakt, of prutste men aan de f-gaten.’ Lindeman: ‘Vanuit de gedachte: als je de deur maar wijd open zet, komt het geluid vanzelf.’

Achttienribbe: ‘Hoeveel authentieke halzen niet zijn weggegooid!’

Lindeman: ‘En wat dacht je van de snaren. Hoe je die draait uit darmen, was in de 20ste eeuw nagenoeg vergeten. Alleen in Italië, in de streek rond Aquila, leefde de kunst van het torderen nog. Het werd onder meer gebruikt voor chirurgisch hecht draad.’

Eenvoudig autootje

De kostbaarste viool die Chaim Achttienribbe in handen heeft gehad, was een Testore. De restaurator voelde ontzag – heel even. ‘Daarna pak je je gereedschap en begint te werken.’ Bij Lindeman werd ooit een Stradivarius afgeleverd met een gepantserde auto van de firma Brinks. De viool kwam uit het Metropolitan Museum in New York. ‘Wat zal hij tegenwoordig kosten, een of twee miljoen? De prijzen zijn krankzinnig gestegen.’

FRED LINDEMAN

“Er speelt ook prestige mee. Ik vergelijk het weleens met auto’s. Wie rijk is en beroemd, koopt een te gek duur ding. Terwijl een eenvoudig autootje je ook van A naar B brengt.”

Achttienribbe: ‘Zelfs een matig klinkende Stradivarius kost goudgeld. Terwijl een fantastisch klinkende Chinese viool nooit verschrikkelijk duur is.’

‘Een viool is een dubbelzinnig ding’, peinst Lindeman. ‘Aan de ene kant is het een gebruiksvoorwerp, het gereedschap van een violist. Tegelijkertijd is het een kunstvoorwerp waar bij veilingen grif op wordt geboden. Er hangt een prijskaartje aan, zolang het maar van een beroemdheid is en gegarandeerd echt.’

Achttienribbe: ‘Sommige instrumenten hebben een indrukwekkende stamboom. Zeker als ze zijn bespeeld door virtuozen als Yehudi Menuhin of Isaac Stern. Wie zijn wij dan om te zeggen dat het een matig instrument is?’

Lindeman: ‘Er speelt ook prestige mee. Ik vergelijk het weleens met auto’s. Wie rijk is en beroemd, koopt een te gek duur ding. Terwijl een eenvoudig autootje je ook van A naar B brengt.’

Meester en gezel

Het lijkt niet ondenkbaar dat een restaurator in zijn werkplaats bezoek krijgt van een klant die druk uitoefent. Valt zijn instrument niet om te dopen tot een heuse Stradivarius of Guarneri? ‘Een bouwer zal daar nooit aan meewerken’, zegt Lindeman. ‘Bij de handel ligt dat soms anders.’ Achttienribbe beaamt: ‘Ik ken mensen die in Londen hebben gewerkt bij een vermaarde Engelse firma. Als die een certificaat van echtheid toekende, dan telde dat. Maar in de wandelgangen werd gefluisterd: *one Strad comes in, two go out*. Ik kan het nu rustig zeggen, want het bedrijf bestaat niet meer.’

Lindeman: ‘Soms wordt het instrument van een leerling opgevoerd naar dat van zijn meester. Zeker als zo’n gezel aan het eind van z’n studietijd zat, valt het onderscheid moeilijk te maken. Hoe had hij ook anders kunnen bouwen dan zijn baas? En als hij voor zichzelf begon, veranderde zijn stijl natuurlijk niet als bij toverslag. Een paar generaties later leken die instrumenten ineens verdomd veel op elkaar.’

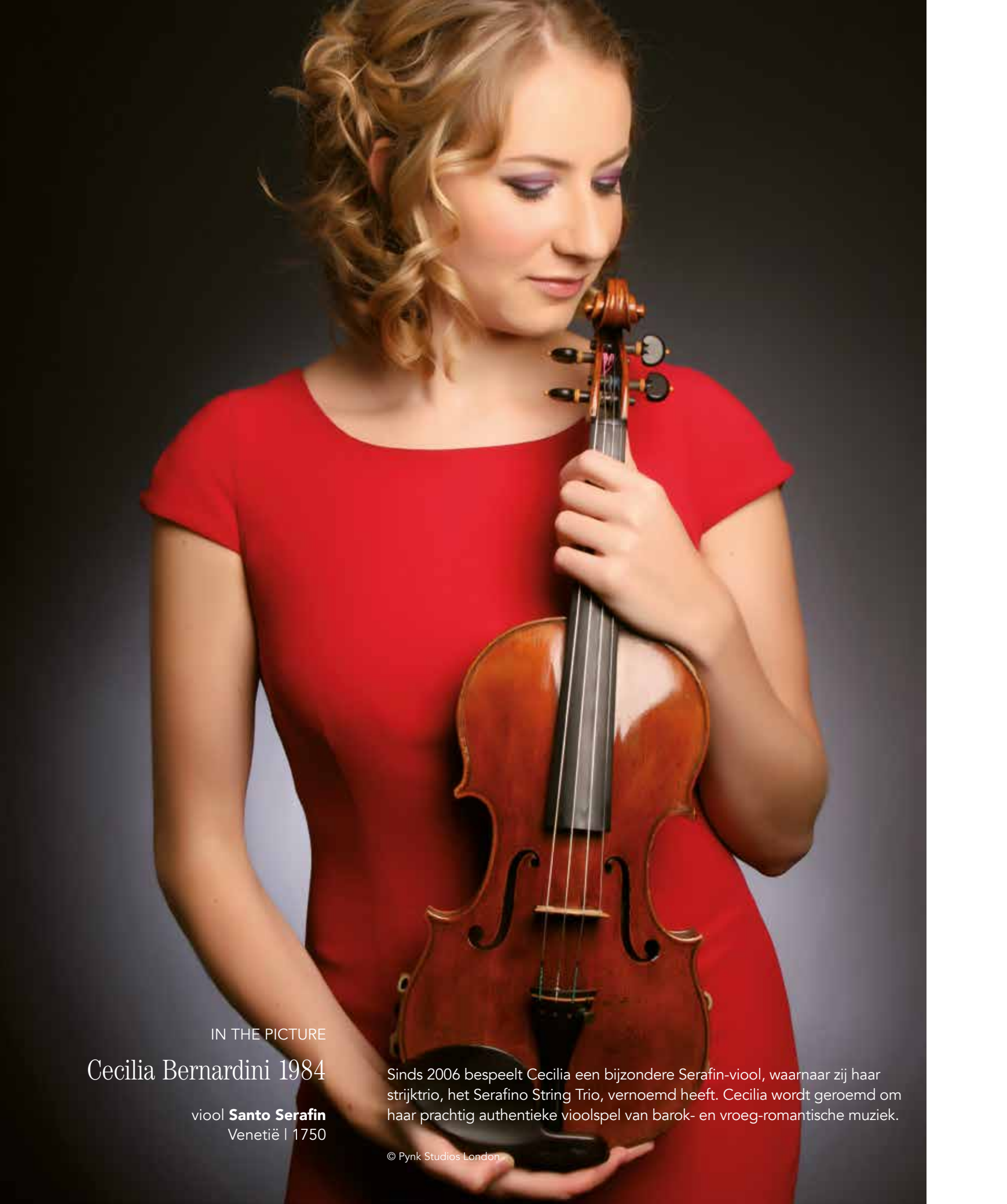
Achttienribbe: ‘Een papertje met de naam van de meester was snel geplakt.’

Lindeman: ‘En zoek het dan nog maar eens uit.’ ■

Fred Lindeman (1932-2017)

Fred Lindeman leerde het vioolbouwersvak van zijn vader, Jan W. Lindeman (1890-1971). Hij begon in 1952 als leerling en werd in 1957 partner. Van 1971 tot 2007 had hij in Amsterdam zijn eigen werkplaats. Als restaurator was Lindeman betrokken bij de revival van barokmuziek. Hij specialiseerde zich in het terugbouwen van gemoderniseerde instrumenten naar hun oorspronkelijke staat. Hij legde zijn ervaring neer in twee boeken: *The Rebirth of the Baroque Violin* (2011) en *Tussen grond- en boventonen* (2016). In januari 2017, een maand na dit interview, bereikte ons het droevige bericht van het overlijden van Fred Lindeman. Lindeman was meteen vanaf de oprichting nauw betrokken bij het NMF en is voor ons in de bijna 30 jaar dat wij met hem hebben mogen samenwerken, van onschatbare waarde geweest. Lindeman was jarenlang lid van de Raad van Advies van het NMF.

IN THE PICTURE

Cecilia Bernardini 1984

viool **Santo Serafin**
Venetië | 1750

Sinds 2006 bespeelt Cecilia een bijzondere Serafin-viool, waarnaar zij haar strijktrio, het Serafino String Trio, vernoemd heeft. Cecilia wordt geroemd om haar prachtig authentieke vioolspel van barok- en vroeg-romantische muziek.

© Pynk Studios London

Van links naar rechts

Eén van de vroege opnames (rond 1980) van Musica Antiqua Köln o.l.v. **Reinhard Goebel** (3e van links). Oud-NMF-musicus Jaap ter Linden (2e van links) speelde ook mee. Baarden waren in die tijd ook al in!

In de tweede helft van de vorige eeuw vond in de klassieke muziek de authentieke revolutie plaats. Muziek uit de renaissance en barok mocht opeens niet 'zomaar' meer gespeeld worden, maar diende vertolkt te worden zoals de componist het oorspronkelijk bedoeld had en op instrumenten uit die tijd. In Nederland werd deze authentieke stroming aangevoerd door musici als Gustav Leonhardt, Frans Brüggen, en Ton Koopman. In de Duitstalige gebieden waren mensen als Nikolaus Harnoncourt en Reinhard Goebel de leiders van deze beweging.

Reinhard Goebel is mijn barokke kopstuk. Hij was behalve leider van zijn ensemble Musica Antiqua Köln, met wie hij vele baanbrekende opnames maakte, ook een fenomenaal violist. Het BBC Music Magazine zette hem in 2015 zelfs op de lijst van 20 beste violisten aller tijden. Deze kwaliteiten, als leider en violist, zijn al genoeg om een diepe bewondering voor hem te hebben. Maar wat hem nog extra bijzonder maakt, is het feit dat Goebel op een unieke wijze na een handblessure terugkwam als violist. Rond 1990 maakte focale dystonie (een neurologische aandoening) hem het vioolspelen onmogelijk.

In plaats van bij de pakken neer te zitten, leerde hij zich aan om in plaats van links, rechts viool te spelen. Hij meldde zich, als internationaal gevierd solist, opnieuw op het conservatorium en studeerde voor de tweede keer af als violist, maar nu 'omgekeerd'. Op zijn eindexamen scoorde hij 'andersom' een 10! Inmiddels heeft Goebel de viool definitief neergelegd en dirigeert hij alleen nog maar. En bepaald niet de minste orkesten. Maar wat hij op vioolgebiet gepresteerd heeft, maakt dat ik hem tot de allergrootste kopstukken in de muziek reken.

Een bruidsschat voor een vleugel

tekst Marcel Schopman

Death duties

Als u weleens met de auto door Engeland rijdt, heeft u misschien een keer die witte bordjes gezien met het logo van de National Trust daarop. De National Trust is de organisatie die in Engeland waardevolle huizen, kastelen en landgoederen beschermt, maar ook tuinen, parken en natuurgebieden beheert. Het is een beetje Natuurmonumenten en Vereniging Hendrick de Keyser in één, zeg maar. In de jaren na de Tweede Wereldoorlog maakte de Trust een behoorlijke groei door. Dit kwam met name door de aanwas van grote landgoederen die de Trust geschonken kreeg. Hoge zogenaamde death duties (een soort successierechten), gecombineerd met teruglopende inkomsten uit het beheer van landgoederen en de stijgende kosten van onderhoud van deze vaak gigantische terreinen en gebouwen, maakten het particulier beheer van deze landgoederen in toenemende mate onmogelijk. De National Trust was in eerste instantie maar wat blij met dit belangrijke

culturele erfgoed. Dat duurde echter maar even.

Want de lage inkomsten en hoge kosten kwamen na schenking uiteraard voor rekening van de Trust. Al spoedig bleek dit een niet te dragen last en het duurde dus ook niet lang voor deze schenkingen geweigerd werden. Tenzij de schenkers met een bruidsschat aankwamen, waaruit restauratie en onderhoud betaald kon worden.

Prijkaartje

Wat heeft dit met het NMF te maken, zo zult u zeggen? Wel, heel veel. Want het NMF dreigt een beetje in dezelfde situatie te geraken als de National Trust een halve eeuw geleden. Het NMF krijgt de laatste tijd behoorlijk wat vleugels geschonken. In 2016 waren dat er maar liefst vijf, waaronder drie Steinways. Inmiddels bevinden zich rond de 50 topvleugels in onze collectie. Natuurlijk zijn we daar erg blij mee. Maar net zoals er vaak een rekening bij de landgoederen werd meegeleverd in de vorm van achterstallig onderhoud, zo hangt er aan bijna elke geschonken vleugel een prijskaartje voor restauratie. In tegenstelling

© Paul van Poppelen
Vleugels in de winkel van de Firma Andriessen Piano's & Vleugels

tot strijkinstrumenten, slijten toetsinstrumenten namelijk flink. En restauratie en renovatie leveren vaak een behoorlijke kostenpost op. En zo komt het, dat onze fondsenwervingsactie in najaar 2016 speciaal bedoeld was om de kosten van restauratie van één van de aan ons geschonken vleugels te dekken. Gelukkig gaf u gul, en kan de restauratie van deze prachtige Steinway gestart worden. Maar er wachten nog een aantal andere vleugels in de werkplaats...

Als we er niet in slagen om extra fondsen te werven, zullen we in de toekomst gedwongen worden (net als de National Trust) om schenkingen te weigeren. Dat doen we niet graag, want we willen meer pianisten helpen dan we nu doen. En we realiseren ons ook dat de schenkers hun kostbare instrument graag goed terecht zien komen bij het NMF.

Bruidschat

Gelukkig was 2016 een goed jaar voor het NMF. Meer donateurs dan ooit tevoren schonken gul ten behoeve van de musici in Nederland. Daarmee hebben we weer tientallen nieuwe musici een instrument in bruikleen kunnen geven. Maar dit willen we ook in de toekomst graag blijven doen. Ook pianisten willen we dolgraag aan een prachtig instrument helpen.

Helpt u ook dit jaar mee om de zo noodzakelijke bruidsschat bij elkaar te krijgen?

Bent u nog geen donateur en wilt u doneren ten behoeve van de restauratie van vleugels?

Dan kunt u uw bijdrage overmaken op NL58 ABNA 0555 0286 66 o.v.v. 'restauratie'.

Of vult u het donatieformulier op de uitklappagina van dit magazine in. Ook als u al donateur bent, nodigen wij u van harte uit ons extra te ondersteunen in onze missie. We zijn blij met iedere euro.

Dank u wel namens de honderden musici van het NMF - en vooral namens degenen die nog bij ons op de wachtlijst staan!

Tamar Brüggemann & Truze Lodder

KOPSTUK

TRUZE LODDER “Een kunstbedrijf gedijt niet bij grote ego's”

Samen met Pierre Audi tilde Truze Lodder De Nationale Opera naar wereldniveau. Tamar Brüggemann stond aan de wieg van Wonderfeel, het buitenfestival voor klassieke muziek. Beide vrouwen kennen het spanningsveld van zakelijk leiderschap in een culturele organisatie. ‘Kunstenaars hebben een grote innerlijke bevlogenheid. Dat maakt zakelijke gesprekken weleens lastig.’

tekst Guido van Oorschot

Truze Lodder kan nog altijd glunderen als ze vertelt over haar vasthoudendheid. In 2012, een jaar voordat ze afzwaaide als zakelijk directeur van De Nationale Opera in Amsterdam, dreigde ze met een veto tegen een spiegel. Het was niet zomaar een spiegel. Het ding van gepolijst metaal, zeven meter in doorsnee, was ontworpen door de wereldvermaarde beeldend kunstenaar Anish Kapoor. Hij moest komen te hangen in een nieuwe productie van Wagners opera *Parsifal*, geregisseerd door Pierre Audi, Lodders mededirecteur. Prestige alom, maar Truze Lodder zag een bezwaar. Vervoer en opslag van de megaspiegel waren ingewikkeld en duur. Daardoor viel de *Parsifal*-productie bijvoorbeeld niet door te verkopen aan een ander operahuis. Lodder zei: sorry, hij moet demontabel zijn.

Aan een eettafel in Leerdam schalt een luide lach. Truze Lodder (68) ontvangt er Tamar Brüggemann (35), de co-directeur van Wonderfeel, het nieuwe buitenfestival voor klassieke muziek. De vrouwen kenden elkaar nog niet persoonlijk, maar er is meteen een vrolijke verstandhouding. Ze bespreken de ins en outs van hun vak: het leiding geven aan een culturele organisatie. ‘Wij zijn ervoor om dromen van kunstenaars mogelijk te maken’, zegt Lodder. ‘Maar wel op een verantwoorde manier.’

Dus slaakte ze in 2012 een zucht van verlichting toen een Limburgs bedrijf op het nippertje een nieuwe methode vond om de spiegel voor *Parsifal* in delen te monteren. ‘De naden waren nagenoeg onzichtbaar. Nu paste hij in een gewone zeecontainer. Iedereen opgelucht, iedereen tevreden.’ Kapoors spiegel werd het symbool van een bejubelde productie.

Ook Tamar Brüggemann heeft een anekdote paraat die het spanningsveld binnen een culturele organisatie illustreert. Als directeur van het ensemble Holland Baroque liet ze een affiche ontwerpen voor een tournee met de *Matthäus-Passion*. De poster toonde het gezicht van de dirigent, Reinbert de Leeuw, hij was toen 77 jaar. ‘De musici vonden het een akelig beeld’, zegt Brüggemann. ‘Reinbert stond op de foto met een gecraqueleerde huid en gesloten ogen. Hij leek wel dood, vond men. Maar ik zag een oudere kunstenaar met een verinnerlijking die perfect paste bij de boodschap van de

Matthäus. Pr-technisch was het goud: wie de poster zag, zou hem nooit vergeten. Tegen de emotie van de musici in, die Reinbert vol vuur en hartstocht meemaakten, heb ik toen gezegd: we doen het toch. Achteraf had niemand spijt.’

Slangenkuil

Natuurlijk, de wereld van klassieke muziek en opera wordt aangejaagd door kunstenaars. Door componisten en regisseurs, door dirigenten, zangers en musici: zij zijn de makers, zij verdienen het applaus. Maar achter de schermen werkt een leger van mogelijkmakers. Kunst kan tegenwoordig niet zonder pr-mensen en programmeurs, productiekrachten en toezichhouders, technici en vrijwilligers. Aan de top van die piramide werkt de zakelijk directeur. Hij of zij hakt de knopen door in de complexe verstrengeling van kunst en geld, ego en emotie, personeel en bedrijf. Naar die top loopt geen vast parcours. Neem Truze Lodder. Met een hbs-diploma op zak begon ze in 1965 - net 17 jaar - op kantoor bij de Holland-Amerika Lijn. Voor 250 gulden per maand correspondeerde ze met havenagenten, stippelde cruisetrajecten uit en notuleerde directievergaderingen. Via functies bij de AVRO en in de reclameadvieswereld klom ze omhoog. In 1987 plaatste een headhunter haar aan tafel bij De Nationale Opera, die een zakelijk directeur zocht. ‘In mijn omgeving zei iedereen: niet doen, er vielen woorden als wespennest en slangenkuil. Nu houd ik toevallig van moeilijke dingen, dus mijn handen begonnen meteen te jeuken. Wat ik aantrof was een financieel en sociaal gewonde organisatie.’

Hoogst haalbare

Voor Brüggemanns carrière vormde een generale repetitie van de *Matthäus-Passion* de vonk. Van de honderden uitgenodigde scholieren in Gorinchem was zij de enige die kwam opdagen. Een zanger zag hoe de muziek haar vanaf het openingskoor beroerde. Hij sprak haar aan, ze hielden contact en op zijn suggestie werd ze in 2000 vrijwilliger bij het Festival Oude Muziek in Utrecht. ‘Daar rolde ik van het een in het ander: stagiaire,

TRUZE LODDER

“Een kunstbedrijf gedijt niet bij grote ego’s met een eigen agenda. Ik kende maar één belang, en dat was het organisatiebelang. Noem het dienend leiderschap.”

Truze Lodder (68)

Truze Lodder deed hbs-b in Rotterdam en begon haar werkzame leven in 1965 bij de Holland-Amerika Lijn. Na functies in de omroep- en reclamewereld werd ze in 1987 zakelijk directeur van De Nationale Opera. In nevenfuncties was ze onder meer lid raad van toezicht Van Gogh Museum en Nexus Instituut, Treasurer Europa Nostra, commissaris Van Lanschot Bankiers en Nederlandse Spoorwegen. Tegenwoordig is Truze Lodder voorzitter raad van toezicht Universiteit Maastricht en Nationaal Jeugd Orkest. Ze is NMF-donateur, speelt piano en organiseert huisconcerten.

pr-medewerker, productieassistent, hoofd productie. Toen ik de rechterhand was van de directeur, kon ik niet verder groeien.’ Brüggemann hoorde van een vacature bij Holland Baroque. Het oude-muziekensemble zocht een zakelijk directeur. ‘Ik twijfelde. Kon ik dat wel? Had ik genoeg bagage?’ Ze vroeg advies aan Jan Willem Loot, oud-directeur van het Nederlands Philharmonisch Orkest en het Koninklijk Concertgebouworkest. ‘Hij zei: altijd gaan voor het hoogst haalbare, onderweg kun je óók leren. Die schop had ik even nodig.’

Truze Lodder kreeg een minder prettige schop, toen ze in 1987 aantrad bij De Nationale Opera. Een clubje cultuurpauzen sloeg alarm via een ingezonden brief in de krant. De strekking van hun noodkreet: wat moet dat meisje uit de reclame bij de opera? Lodder liet zich niet intimideren. ‘Ik dacht: in die krant wordt morgen de vis verpakt. Toen Pierre en ik de organisatie weer florerend hadden gemaakt, kwamen ze stuk voor stuk naar me toe gekropen.’

Hart en ziel

Lodder ontdekte dat de kunstwereld anders in elkaar steekt dan de zakenwereld. ‘Niet in hoe een directeur werkt, de principes van leidinggeven blijven hetzelfde. Wel moet je weerstand bieden aan impulsen die in het bedrijfsleven gezond worden geacht, zoals zo snel mogelijk veel geld verdienen. Bij een operahuis staat alles in het teken van het artistieke. Een ander verschil is het omgaan met creatieve geesten. Ik zei altijd: Pierre is de artistiek directeur, hij moet kunnen dromen. Ik ga over de harde zaken des levens.’

Brüggemann: ‘Kunstenaars hebben een grote innerlijke bevoegdheid. Dat geeft aan artistieke organisaties een bijzondere emotionele gelaagdheid. Het maakt zakelijke gesprekken wel eens lastig, niet alleen voor mijn gesprekspartner, maar ook voor mij. Bijvoorbeeld als je afscheid moet nemen van iemand die met hart en ziel zijn werk doet, maar niet met de organisatie meegroeit, of niet in het ensemble past.’

Lodder: ‘In 25 jaar is het misschien drie keer gebeurd dat ik om niet-financiële redenen heb ingegrepen in een productie. Als grenzen van fatsoen of geweld in zicht kwamen, ging Pierre met lood in z’n schoenen naar een regisseur en zei: hier moet je echt iets aan doen. Tussen Pierre en mij was het een kwestie van vertrouwen. Hij wist dat ik niet zou opspelen als ik een andere mogelijkheid zag.’

TAMAR BRÜGGEMANN

“Ik denk dat gender in ons vak ook niet de heikele kwestie is. Dat is eerder culturele diversiteit.”

Faciliterend leiderschap

Truze en Pierre: ze vormen een legendarisch paar. Samen tilden ze De Nationale Opera naar wereldniveau. Hun ‘tweehoofdige nevenschikte leiding’ kende zo’n succes, dat andere organisaties hebben geprobeerd de directiestructuur te kopiëren. Meestal mislukte dat. ‘Het gaat ook niet om de structuur’, zegt Lodder, ‘maar om de mensen.’ Brüggemann valt bij: ‘Als er geen chemie is, kun je het wel vergeten. Bij Wonderfeel werk ik met Georges Mutsaerts in een vergelijkbare constructie. Het houdt je scherp en je leert omgaan met tegengas en kritiek. Al discussiërend kom je samen verder dan in je eentje.’

Lodder: ‘Een kunstbedrijf gedijt niet bij grote ego’s met een eigen agenda. Ik kende maar één belang, en dat was het organisatiebelang. Noem het dienend leiderschap. Bij mijn afscheid zei Antony Burgmans, voorzitter van de raad van toezicht: daarvan is Truze de personificatie. Dat trof me.’

Brüggemann: ‘Wat dienend leiderschap betreft is Sieuwert Verster mijn grote voorbeeld, de zakelijk directeur van het Orkest van de Achttiende Eeuw. Hij is een gastheer voor iedereen. Zelf typeer ik het trouwens liever als faciliterend leiderschap: wij zijn de mogelijkmakers.’

Diversiteit

In de auto op weg naar het interview dacht Tamar Brüggemann na over het aantal vrouwelijke directeuren met zakelijke eindverantwoordelijkheid in de muzieksector. Bij de door het Fonds Podiumkunsten structureel ondersteunde ensembles vond ze er niet veel. Liesbeth Kok bij Slagwerk Den Haag. Caecilia Thunnissen bij Oorkaan. Truze Lodder: ‘Als we het net breder uitgooien, kan ik nog wel wat namen toevoegen. Marieke Schoenmakers is begonnen als mijn directiesecretaris bij de Opera. Nu is ze de directeur van de Koninklijke Academie voor Beeldende Kunsten in Den Haag. Of neem het Holland Festival. Annet Lekkerkerker voert er de zakelijke directie naast de artistieke vrouw Ruth Mackenzie.’

Brüggemann: ‘Ik denk dat gender in ons vak ook niet de heikele kwestie is. Dat is eerder culturele diversiteit.’

Lodder: ‘Ik ken inderdaad weinig mensen met een andere culturele achtergrond in een zakelijk eindverantwoordelijke functie.’

Brüggemann: ‘Bij een westerse kunstvorm als klassieke muziek kun je dat misschien ook niet verwachten. In elk geval niet bij de huidige generatie leiders.’ ■

Tamar Brüggemann (35)

Tamar Brüggemann studeerde Nederlands in Utrecht en muziekwetenschap in Berlijn. Van 2001 tot 2013 werkte ze in verschillende functies bij de Organisatie Oude Muziek in Utrecht. Aansluitend was ze zakelijk directeur van het ensemble Holland Baroque. Brüggemann behoort tot de oprichters van het klassieke buitenfestival Wonderfeel, waarvan ze tevens co-directeur is. In 2014 werd ze geselecteerd voor het EFA Atelier for Young Festival Managers in Edinburgh. Van 2016 tot 2018 is zij een van de Regional Fellows van de International Society for Performing Arts in New York.

Niet te labelen!

Ernst Reijseger (1954) in zijn recalcitrante jaren met lang haar en een geverfde cello. Sinds 2010 heeft hij van het NMF een vijfsnarige cello in bruikleen.

U zult het met me eens zijn dat er de laatste jaren een belangrijke verandering gaande is binnen het muziekleven. In Nederland doen namen als Remy van Kesteren, Rembrandt Frerichs, Klaartje van Veldhoven, Fuse, Ragazze Quartet, Matangi Quartet, etc. ons beseffen dat jazz, pop, klassiek, dans, poëzie en theater geen afgebakende gebieden meer zijn. Er ontstaan prachtige nieuwe dingen door samenwerkingen, kruisingen en versmeltingen van de verschillende genres en disciplines. Ik heb bewondering voor de jonge generatie van musici die deze nieuwe wegen inslaan en daarmee de horizon van het muziekleven enorm verbreden.

Mijn 'kopstuk' ging hen voor. Ernst Reijseger wreef, duwde, stompte en uiteindelijk trapte bijna 50 jaar geleden alle muren al omver die hem in de weg stonden om vrij te zijn in het uitvoeren en creëren van de muziek die hij in zijn hoofd had. Een vijftienjarig cellistje in gevecht tegen de gevestigde orde. Een recalcitrant talent dat de pijlers plaatste voor een brug tussen culturele continenten die elkaar krampachtig leken te ontwijken. Een instrumentalist die zijn cello dingen liet doen die de klassieke orde deed huiveren... Het moet een ruige route zijn geweest die Reijseger heeft afgelegd voordat er erkenning kwam.

Gelukkig kwam die er wel, en hoe! Hij geniet nu wereldwijd aanzien en is inspirator en voorbeeld voor velen, maar daar gaat het niet om bij Reijseger. Het gaat erom geen concessies te doen en te blijven zoeken naar nieuwe muziek, nieuwe mogelijkheden. Wat Ernst Reijseger doet, laat zich niet labelen! Hij is mijn 'kopstuk', omdat ik zie hoe belangrijk hij is geweest, nog steeds is én zal blijven voor de ontwikkeling van de muziek en de cultuur. In mijn ogen is hij een groot kunstenaar!

5 Topstukken

Toen het NMF in 2011 voor het eerst na oprichting een echte Stradivarius kon aanschaffen, was de pers er als de bliksem bij. Dito met de aangekochte 300-jaar oude Grancino, die een paar jaar geleden in bruikleen werd gegeven aan een destijds 12-jarige violiste.

Topstukken uit de collectie van het NMF zijn het. Ze zijn antiek en vreselijk kostbaar, en dat wekt nieuwsgierigheid op. Ouderdom en een hoge taxatiewaarde zijn echter geen voorwaarden voor het predicaat 'topstuk'.

De collectie van het NMF is, welbeschouwd, voorzien van instrumenten van allerlei leeftijden, diverse prijsklassen en uit alle windstreken. Ze zijn groot en klein, onbekend en wereldberoemd, ietwat weerbarstig en volop bemind. Topstuk of niet, voor iedereen springt er, om wat voor reden dan ook, een bepaald instrument bovenuit.

De collectiebeheerders van het NMF, die dagelijks te maken hebben met de 450 instrumenten, hebben zonder twijfel een favoriet. Is dat per definitie een oude Italiaan, zoals Stradivarius of Grancino? Nee, vaak ligt een persoonlijk verhaal – of zelfs persoonlijke band – hieraan ten grondslag. Twee medewerkers en een vrijwilliger van het collectiebeheer geven het verhaal over hún favoriet. Daarnaast kozen we twee brieven die zijn ingezonden naar aanleiding van onze vraag: wat is voor u het topstuk van onze collectie?

Het 4e topstuk van deze reeks is de Guarneri-viool die Frederieke Saeijs sinds 2008 van het NMF in bruikleen heeft.

1

Een oude heer met twee vaders

tekst **Frits Schutte** collectiebeheer

Ik ga het met u hebben over een zeer oude Amsterdamse heer. Hij is nogal klein van stuk, behoorlijk gezet en zijn verzorgde uiterlijk verklaapt dat hij van goeden huize komt. Voor zijn leeftijd van 326 jaar ziet hij er nog piekfijn uit! Bij een eerste kennismaking vallen vooral zijn noblesse en verfijndheid op, maar eenmaal op het concertpodium ontpopt hij zich, tegen ieders verwachting in, tot een indrukwekkende tenor. Pikant detail: hij had twee vaders!

Ik heb het over de zeldzame cello die rond 1690 werd gebouwd door Hendrick Jacobs, in samenwerking met diens stiefzoon Pieter Rombouts. Nou is elke cello van ruim 300 jaar oud natuurlijk een zeldzaam object, omdat het een kwetsbaar gebruiksvoorwerp is dat oorlogen, overstromingen, crisissen, verhuizingen, reizen en vooral intensief gebruik heeft overleefd. Het moet dan ook een dierbaar en gekoesterd bezit zijn geweest voor alle voormalige eigenaren. Maar wat deze cello extra zeldzaam maakt, is het feit dat we er de hand van Hendrick Jacobs zo duidelijk in herkennen, en dat is (voor zover wij weten) een unicum! We kunnen alleen maar speculeren waarom Jacobs zich doorgaans beperkte tot de bouw van violen en alten en waarom hij de cello's en gamba's overliet aan de jonge Pieter Rombouts. En we kunnen ook de vraag niet beantwoorden waarom hij voor deze specifieke cello een uitzondering maakte. Dit soort mysteries zijn voor mij als collectiebeheerder natuurlijk erg leuk! Ik speculeer graag over de redenen en bedenk dat de stiefzoon misschien een tijdje ziek was, of dat hij geprotesteerd had, omdat hij altijd het zware werk moest doen, of wellicht was er een klant die eiste dat 'de meester zelf' het instrument zou bouwen. We zullen het waarschijnlijk nooit weten, maar de cello blijft een interessant object, blijkbaar ook voor de experts die zich er graag het hoofd over breken.

Op papier was de Jacobs dus al zeer interessant toen hij in 2010 ons pad kruiste. Maar bij elk aankooptraject van het NMF moeten uiteindelijk de klankkwaliteiten de doorslag geven. Op 22 november 2010 vond een klanktest plaats in de grote zaal van het Muziekgebouw aan 't IJ. Lilia Schultz-Bayrova en Harriet Krijgh bespeelden daarbij om beurten de door het NMF geselecteerde cello's. Omdat de Jacobs relatief klein was ten opzichte van zijn (kostbaardere) opponenten, lag het in de lijn der verwachting dat hij het in een grote zaal zou afleggen. Het tegendeel bleek waar!

Lilia Schultz-Bayrova concludeerde, enigszins onthutst, dat de kwaliteit van de Jacobs zelfs vergelijkbaar was met haar eigen Italiaanse topinstrument. De oude Amsterdamse heer toonde zich in alle aspecten een waardig solist met een stem vol dynamiek en klankkleuren. ■

© Nancy Horowitz

Celliste Harriet Krijgh heeft de Jacobs-cello tot eind 2013 in bruikleen gehad.

Hendrick Jacobs, ca. 1690 (cello)

Celli van Hendrick Jacobs werden eigenlijk niet zelden gebouwd door zijn leerling Pieter Rombouts.

Bij deze cello is echter duidelijk te zien dat Jacobs er zelf aan gewerkt heeft. De cello is in 1910 in Den Haag aangekocht door een vermogend particulier, die hem voor zijn zoon kocht. Deze moest wegens reuma al vrij vroeg stoppen met spelen. Vanaf 1980 is de cello door de eigenaar steeds in bruikleen gegeven aan jonge studenten. Aangezien er binnen de eigen familie niemand meer cello speelde, werd in 2010 besloten tot verkoop. Het NMF heeft de cello, na een gerichte fondsenwervingsactie, kunnen aankopen met steun van vele donateurs en enkele particuliere fondsen, en gaf de cello vervolgens in bruikleen aan Harriet Krijgh, die in 2012 op de Jacobs winnaar werd van het Nationaal Cello Concours. Sinds 2013 wordt de cello bespeeld door Bas Jongen.

2

Een laatste wintertocht

tekst Cécile Gouder de Beauregard collectiebeheer

Het is de dag voor kerst, een stralende winterzon schijnt over Amsterdam. Het is gezellig in de stad met al die kerstverlichting. Ik zit op de fiets richting het NMF, zonder handschoenen want het is zacht buiten, ongewoon zacht voor deze periode van het jaar. Op mijn rug draag ik een viool, en niet zomaar eentje! Nee, een viool van 290 jaar oud uit Venetië, gebouwd door Francesco Goffriller en in beheer van het NMF. Ook wel de “Douglas Kane-viool, ex-Bouw Lemkes” genoemd. Ex-Bouw Lemkes, omdat de viool ongeveer zestig jaar in het bezit is geweest van gerenommeerd violist en vioolpedagoog Bouw Lemkes. In 2011 heeft hij zijn viool deels verkocht en deels geschonken aan het NMF. Het aankoopbedrag werd door het Douglas Kane Fonds aan het NMF geschonken.

Mijn gedachten gaan terug naar de dag dat ik de viool kwam ophalen. Het was precies dezelfde tijd van het jaar en met hooggespannen verwachtingen en enorme nieuwsgierigheid nam ik de Goffriller van collectiebeheerder Frits Schutte in ontvangst. Ik werd direct getroffen door de dieprode kleur van de lak en gouden gloed van het hout. In 1725 vervaardigd maar nog steeds in perfecte staat, geen scheuren of grote reparaties en alles origineel. Het robuuste en karaktervolle uiterlijk van de viool is te vergelijken met de onstuimige muziek van Ludwig van Beethoven of de dikke, maar trefzekere verfstreken van Rembrandt van Rijn. En dan te bedenken dat ik er nog geen noot op had gespeeld! Gelukkig kreeg ik een maand de tijd om kennis te maken met de Goffriller. De eerste noten die ik erop speelde kwamen uit de beroemde violsolo van de Hohe Messe van Johann Sebastian Bach. Een prachtige start van een ware ontdekkingsstocht naar de vele mogelijkheden van deze viool. Hoe anders bleek de inborst van de Goffriller ten opzichte van zijn uiterlijk. Een elegante en gloedvolle toon, niet schreeuwerig maar ingetogen en eerlijk. Een onuitputtelijke nieuwe klankwereld waar ik lang naar had verlangd. De laatste noten kwamen uit de Winterreise van Franz Schubert. Een symbolisch einde van een tijd vol onvergetelijke momenten met ‘mijn’ topstuk uit de collectie, de Francesco Goffriller.

Nu, drie jaar later, heb ik afscheid genomen van mijn carrière als violiste en ben ik op weg naar het NMF-kantoor om dit prachtinstrument in te leveren. Zowel voor de viool als voor mij het begin van een nieuw avontuur. En terwijl ik op de bel druk, besef ik ineens dat de bespeler vergankelijk is, maar de Goffriller altijd blijft. ■

© Sarah Wijzenbeek

Cécile (links) speelde jarenlang in het Sequenza Strijktrio met Judith Wijzenbeek (altviool) en Amber Docters van Leeuwen (cello).

Francesco Goffriller, 1725 (viool)

De viool is ongeveer zestig jaar in bezit geweest van gerenommeerd violist en vioolpedagoog Bouw Lemkes en werd door hem in 2011 deels verkocht en deels geschonken aan het NMF. Het aankoopbedrag werd door het Douglas Kane Fonds aan het NMF geschonken. De viool draagt het etiket met de naam Domenico Montagnana, maar experts hebben verklaard dat het om een viool van Francesco Goffriller gaat. Zowel Domenico als Francesco waren leerling van Matteo Goffriller, de vader van Francesco. Maria Milstein was sinds 2011 de eerste bespeler van de viool. In 2013 is de viool in bruikleen gegeven aan Cécile Gouder de Beauregard. Sinds 2016 wordt de viool bespeeld door Tijmen Huisingh.

3

Eerbetoon aan oom Edvard

tekst Theo Laceulle vrijwilliger

In de Hongerwinter 1944-'45 werden op en in de buurt van het Koningsplein in Den Haag twee jongetjes geboren: mijn oudste broer Lucas Laceulle en Julius Röntgen. De ouders ontmoetten elkaar en raakten bevriend: mijn ouders en de cellist Edvard Röntgen en zijn vrouw Freda. Zij werden onze noem-oom en -tante.

Oom Edvard was cellist in het Residentieorkest. Als plaatsvervangend solocellist zat hij altijd vooraan aan de tweede lessenaar, en mijn vader, die een groot muzikliefhebber was, nam ons mee naar concerten in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen en in de Scheveningse Kurzaal. In de pauze spraken wij dan altijd met elkaar en ik vond het natuurlijk prachtig om met iemand in rokkostuum te mogen praten. Oom Edvard was altijd de vriendelijkheid zelve; hij was een zachtmoedig man, en daarbij een groot muzikliefhebber, -kenner én -genieter, en praatte daar graag over, ook met een klein jongetje als ik. Bij zijn afscheidsconcert speelde het orkest een stuk dat hij nog nooit gespeeld had en daar sprak hij zo enthousiast over! Ook herinner ik mij zijn verhalen over hoe het was om (in 1937-'38) onder leiding van Arturo Toscanini te spelen.

Toen ik een jaar of tien was mocht ik eens ten huize van de Röntgens aanwezig zijn bij een repetitie van het Röntgentrio – oom Edvard met zijn broers Joachim en Johannes. Dat was een bijzondere ervaring.

Daar begon ook mijn handtekeningenverzameling, die ik als jongen aanlegde. Oom Edvard heeft zelfs aan enkele beroemde musici speciaal voor mij om een handtekening gevraagd, onder anderen aan vader en zoon Oistrakh en aan Renata Tebaldi! Het was erg jammer dat oom Edvard al zo kort na zijn pensionering overleed. Ik heb hem altijd in zeer dierbare herinnering gehouden.

Aan het begin van de jaren negentig hebben Edwards weduwe en zijn zoon Julius het grootste deel van zijn collectie instrumenten in langdurige bruikleen gegeven aan het NMF. Zij hechtten er zeer aan dat de collectie Röntgen bij elkaar blijft in Nederland en dat jonge musici de gelegenheid krijgen op deze instrumenten te spelen. De prachtige cello van Gennaro Gagliano (Napels 1734) wordt sinds 2001 bespeeld door Michael Müller, en daarvoor door Cecilia van Hoof, die in het Residentieorkest dezelfde plaats innam als oom Edvard. Hij had die geërfd van zijn halfbroer Engelbert (onder andere solocellist van het orkest van de Metropolitan Opera en lid van het Woodstock String Quartet). De collectie bestaat verder uit een prachtige cello van Wilhelm Paul Kunze (Den Haag 1927), die momenteel wordt bespeeld door Dionne Nijsten. Hierop heeft Edvard het grootste deel van zijn leven gespeeld. Daarnaast een cello, toegeschreven aan Josef Klotz (Mittenwald 1795), die in huize Röntgen werd bespeeld door tante Fré (en nu door Joaquin de la Cruz Tortosa), en vijf strijdstokken, van onder meer Hill & Sons, Fétique en Léon Bernardel. Het is geweldig dat het NMF de instrumenten uit deze topcollectie zo'n mooie bestemming kan geven! ■

Het Röntgen-Trio op de eerste bladzijde van Theo's handtekeningenboekje.

Cellist Edvard Röntgen. Foto door zijn neef Jeroen Wilhelmus Röntgen in 1969.

Gennaro Gagliano, 1734 (cello)

Drie jaar na de oprichting kon het NMF een bijzondere Gagliano-cello aankopen uit de collectie Röntgen. De cello was sinds 1914 in bezit geweest van de familie Röntgen en werd bespeeld door Engelbert Röntgen, solo-cellicist van de Metropolitan Opera in New York en later door diens halfbroer Edvard Röntgen, plaatsvervangend solo-cellicist van het Residentie Orkest. In 1992 werd het instrument aangekocht en in bruikleen gegeven aan Cecilia van Hoof, tevens plaatsvervangend solo-celliciste van het Residentie Orkest, die het instrument jaren bespeelde. Sinds 2001 is de cello in bruikleen bij Michaël Müller, die cellicist was van het Parkanyi Kwartet en momenteel in het Radio Filharmonisch Orkest speelt.

4

Noem het symbiose

tekst Digna Schade van Westrum vrijwilliger

Dat de instrumenten van de NMF-collectie digitaal te bekijken zijn, wist ik. Bij ieder concert, bij alles wat ik hoor of lees over een musicus, kijk ik altijd of het een 'bruiklener' betreft, tenzij het over iemand gaat die ik al ken. Ik kijk dan ook altijd naar de afbeeldingen van en informatie over het instrument, maar een 'beroeps' haalt er denk ik meer en andere dingen uit dan een leek als ik. De vraag wat voor mij het 'topstuk' van de collectie is, kan ik alleen beantwoorden door een aantal zaken erbij te betrekken.

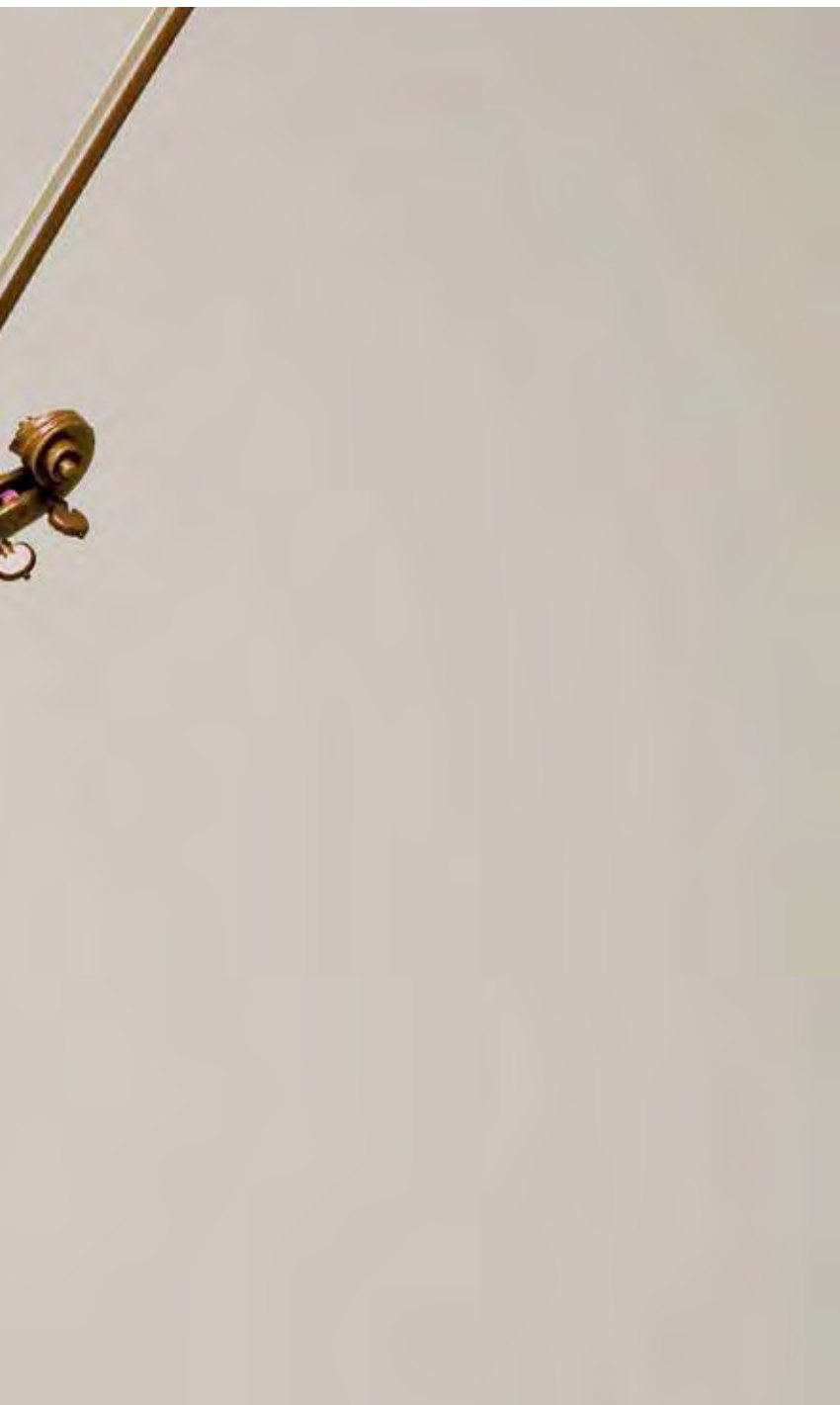
Wat maakt iets tot een bijzonder instrument? Het moet uiteraard goed gebouwd zijn met goede materialen en een prachtige klank hebben. Maar het instrument moet wel passen bij de musicus en omgekeerd. Om een concreet voorbeeld te noemen: de Pietro Guarneri 'ex-Reine Elisabeth' van Frederieke Saeijs vind ik heel mooi om te zien en heeft een prachtige klank, maar Frederieke speelt er ook heel mooi op. Ze passen heel goed bij elkaar. Je zou het 'symbiose' kunnen noemen. Een ander voorbeeld: de cello van Quirine Viersen, van Giuseppe Guarneri 'Filius Andreae' (ex-Navarra), ziet er voor mijn lekenogen met die knoesten tamelijk weerbarstig uit. Onlangs had ik het genoeg in de Sint Aegtenkapel in Amersfoort Quirine solo te horen. Wat was dat onbeschrijflijk mooi. Zij speelt prachtig, kan het instrument aan; muziek en instrument straalden onder haar handen.

Wilt u toch een nummer één hebben, dan kies ik voor de combinatie Pietro Guarneri en Frederieke Saeijs, waarbij ik de kanttekening maak dat mijn keuze gemaakt wordt vanuit de ervaring en het regelmatig luisteren naar deze mooie combinatie gedurende een flink aantal jaren. En zo zal iemand anders op grond van zijn of haar ervaring een andere keuze maken. Het bijzondere van het NMF is dat instrument en bespeler op elkaar afgestemd kunnen worden: en dat is reden voor veel dankbaarheid! ■

© Wiglius de Bie

Frederieke bespeelt sinds 2008 de "ex-Reine Elisabeth"-viool.

Pietro Guarneri (II), 1725 (viool)

De aankoop van deze viool (in 2008) ging niet over één nacht ijs. Het NMF is ruim een half jaar bezig geweest om vele instrumenten uit de hele wereld aan strenge selectieprocedures te onderwerpen en moest tot drie keer toe het selectietraject beëindigen zonder een geschikt instrument te hebben kunnen vinden. Het vierde traject gaf wel het gewenste resultaat. De Pietro Guarneri bleek in alle opzichten met kop en schouders uit te steken boven zijn prijzige concurrenten. De viool was de laatste decennia in bezit geweest van Carlo van Neste, een Belgische violist van wereldfaam. Koningin Elisabeth van België (1876-1965) stelde Van Neste "uit vriendschap en dankbaarheid" het geld beschikbaar voor de aankoop van de viool. Daar heeft de viool ook zijn bijnaam aan te danken. Het is de duurste viool die het NMF ooit heeft aangekocht. De aankoop was mogelijk dankzij een donatie van de Louisa van der Velden Stichting. Frederieke Saeijs bespeelt de viool vanaf de dag dat hij in het bezit kwam van het NMF.

5

Theo Olof was een doorzetter

tekst Fokke Beekman donateur

Het is een zeer moeilijke opgave om muziekinstrumenten met elkaar te vergelijken en te beoordelen, wanneer je de instrumenten niet kunt betasten, bekijken of bespelen. Een dergelijk criterium geldt ook voor een strijkstok. Wanneer ik op afstand een keuze moet maken, dan kies ik voor de François Louis Pique-viool uit 1797. De redenen voor deze keuze zijn zowel een artistieke als een gevoelsmatige. Deze viool is jarenlang in het bezit geweest van (indertijd) onze nationale trots op vioolgebied: violist Theo Olof.

Een nostalgisch gevoel bekruipt mij wanneer ik terugdenk aan het door Theo prachtig gespeelde Vioolconcert in g van Bruch te Amsterdam op ons beider verjaardag de 5e mei, waarbij wij elkaar feliciteerden en ik als begeleidend violist mijn bewondering uitte voor zijn prachtige spel en de geweldige klank die zo mooi tot uiting kwam op de Pique-viool. Theo Olof was een doorzetter die bij professor Oskar Back in goede handen was. De hoeveelheid studiemateriaal die per week werd opgelegd, kon Theo kennelijk verwerken, maar andere leerlingen met een gewone aanleg voor het instrument, zoals ik, haakten vrij snel af. Theo Olof was een prachtige violist, een aimabele persoonlijkheid en een goed redenaar. Als remplacerend violist in het Concertgebouworkest heb ik ook nog enige malen de lessenaar gedeeld met Theo's vrouw, die eveneens een zeer beminlijk persoon was.

Theo heeft een lange zoektocht gehad naar een goede, hem passende viool. Vele jaren heeft hij mooie instrumenten van beroemde Italiaanse bouwers geleend, veelal afkomstig via vioolbouwer Max Möller. Dat Möller zijn best gedaan heeft om een prachtige viool als de Pique voor Theo te bemachtigen, verwondert mij niet, aangezien Möller zich zeer inzette om talentvolle musici in artistiek opzicht te begeleiden. Theo wist welke klank bij hem paste en daar heeft Möller intens rekening mee gehouden. Bij de vele nachtelijke gesprekken die Max Möller en ik voerden in het Majella Ziekenhuis te Bussum is mij duidelijk geworden dat vioolbouw en verkoop een zeer boeiend, maar tevens verantwoordelijk beroep is met een voortdurende belangenafweging. Tot 1944 speelde ik op een prachtige Willem van der Sijde-viool, die in de Hongerwinter helaas verkocht moest worden, samen met een Sartory-strijkstok. Mijn strijkstokken van Karel van der Meer en Max Möller sr. wist ik te behouden. ■

© Particuliere collectie

Theo Olof was als negenjarige de jongste leerling van 'meneer Back' (Amsterdam, 1933).

François Louis Pique, 1797 (viool)

Deze bijzondere viool is in 1993 aangekocht van Theo Olof, weldoener en medeoprichter van het NMF, die er jarenlang op heeft gespeeld. Na de aankoop kon Olof de viool nog enige tijd blijven bespelen. Na de uiteindelijke overdracht hebben achtereenvolgens Liza Ferschtman, Dmitri Makhtin, Cindy Albracht en Renate van Riel de viool van het NMF in bruikleen gekregen.

Melissa Ussery bespeelt de viool sinds 2016. In het dossier bevindt zich een certificaat van Max Möller dd. 30-08-1981, waarin hij de viool omschrijft als 'bijzonder puur geconserveerd en kenmerkend voorbeeld van Pique's fraaiste werk'.

Hans Heg & Merlijn Kerkhof

KOPSTUK

HANS HEG “Ik eis van jou dat je die man een keer aanpakt”

Menig krantenlezer raakte via de oren van Hans Heg wegwijs in de klassieke muziek.

Tegenwoordig leert Merlijn Kerkhof de Spotify-generatie luisteren naar Bach en Beethoven.

Ja, de wereld is veranderd. ‘Als ik mijn generatiegenoten nú niet uitleg waarom klassieke muziek belangrijk is, word ik een chroniqueur van het verval.’

tekst Guido van Oorschot

Hans Heg trakteert. In een Amsterdams café bestelt hij een bittergarnituur en witte wijn. De muziekjournalist heeft net zijn 80ste verjaardag gevierd, vandaar. ‘Proost!’ zegt hij tegen Merlijn Kerkhof, zijn jeugdige collega. ‘Ben jij pas 30? Goddelijke leeftijd!’ Anderhalf uur hebben ze gepraat over hun vak, de muziekjournalistiek. Heg is de senior die van 1971 tot 2001 zijn stempel drukte op de berichtgeving van *de Volkskrant*. Kerkhof is de junior die een paar weken tevoren bij dezelfde krant is begonnen, na drie jaar *NRC*.

Tussen hun carrières gaapt een halve eeuw. Heg herinnert zich kopijvellen, Kerkhof spreekt van Spotify-lists. De een belde recensies door naar de dictafoondienst, de ander klappt na een concert zijn laptop open. De veteraan streed met succes voor meer kolommen cultuur, de rekrut behoort tot de generatie die moet voorkomen dat ze weer verdwijnen.

Is het zó erg gesteld met de muziekverslaggeving? ‘Toen ik begon’, zegt Kerkhof, ‘wist ik één ding zeker: dit werk blijf ik niet heel mijn leven doen. Tenminste, niet op de huidige manier. Oplages staan onder druk, op kranten wordt bezuinigd, je ziet een omslag van papier naar digitaal. Bovendien hebben hoofdredacties niet graag dat een redacteur alleen schrijft over klassieke muziek. Personeel moet kunnen rouleren, van Economie naar Sport naar Binnenland. Cultuur is op sommige redacties het afvalputje.’

Heg: ‘In mijn begintijd bij *de Volkskrant* stond kunst ook onderaan in de pikorde. We hadden niet eens een vaste dagelijkse pagina. Toen Jan Blokker in de hoofdredactie kwam, werd het beter. Hij liet lezersonderzoek doen, en wat bleek? De abonnees wilden *minder* sport en *meer* cultuur. Binnen de kortste keren vulden we een dagelijkse kunstpagina en kregen we een wekelijks katern.’

Schot in de roos

Schrijven over muziek – het is een vak. Hans Heg leerde het in de praktijk, nadat hij de Rijksuniversiteit Utrecht was ontvlucht. ‘Ik vond het er vreselijk, de vakgroep Muziekwetenschap stond met de rug naar het muziekleven. De stukken in de repertoireles had ik al zo vaak gehoord. Met mijn Erres-radio speurde ik dag

en nacht de ether af, van de BBC tot Oost-Europese zenders. Na middernacht had de Tsjechische radio vaak interessante concerten, bijvoorbeeld van het Lentefestival in Praag. Zo hoorde ik voor het eerst beroemdheden uit de Sovjet-Unie, zoals de cellist Mstislav Rostropovitsj en dirigent Jevgeni Mravinski.’

Merlijn Kerkhof koestert aan de Utrechtse universiteit juist fijne herinneringen. ‘Voor mij was Muziekwetenschap een schot in de roos. Ik kende natuurlijk het standaardrepertoire, maar had bijvoorbeeld van de Renaissance weinig kaas gegeten. Mijn kennis van de 20ste eeuw hield zo’n beetje op bij Stravinsky. Zo werd bijna elk college een *ear-opener*.’

Missionaris

Na zijn gesjeesde studie vond Hans Heg een baan bij een verzekeringskantoor in Den Haag. In zijn vrije tijd stroopte hij concerten af. Het Haagse muziekleven stond in die tijd op hoog niveau. Het Residentie Orkest schitterde onder Willem van Otterloo. Voor kamermuziek ging je naar Diligentia. In Scheveningen kende het Kurhaus een vermaard, internationaal zomerseizoen, waar bijvoorbeeld dirigent Claudio Abbado zijn Nederlandse debuut maakte.

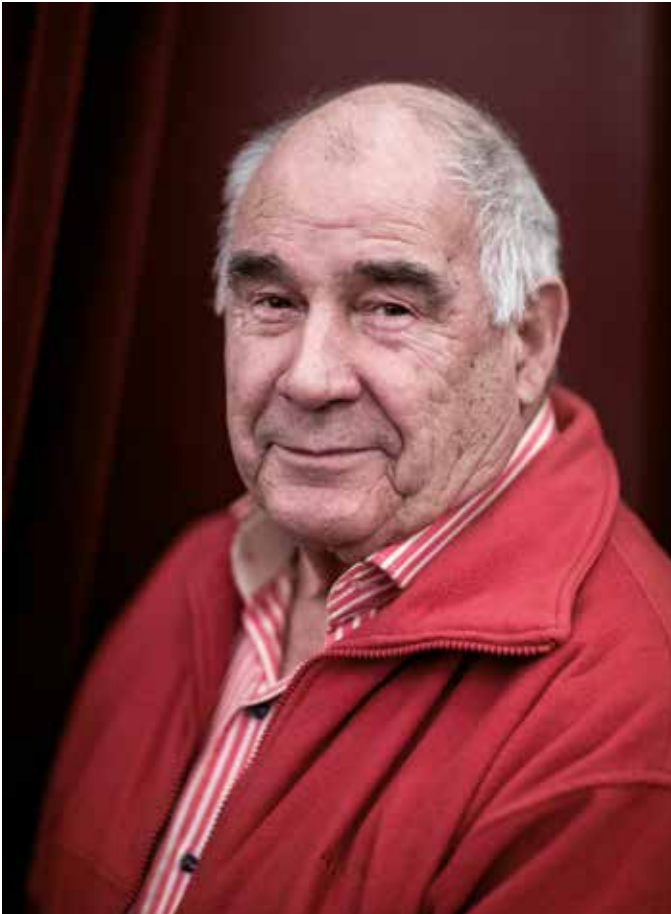
Op een dag kon Heg gaan schrijven voor de *Nieuwe Rotterdamse Courant*. Hij zat met zijn neus vooraan in spannende tijden. Hij was de eerste die een interview maakte met de Notenkrakers: oproerkraaiers als Peter Schat en Reinbert de Leeuw, die in 1969 een optreden van het Concertgebouworkest hadden verstoord. Hij beschreef de opkomst van Louis Andriessen en de Haagse School. In New York stuitte hij op de *minimal music* van Philip Glass, een componist die in Nederland nog volslagen onbekend was.

‘Ik ben jaloers’, zegt Merlijn Kerkhof. ‘Dat soort vernieuwing missen we nu. Revolutionair is hooguit de manier waarop muziek door jonge mensen wordt geconsumeerd. Ze laten zich steeds vaker sturen door de playlists van muziekdiensten als Spotify en iTunes. Als ze al naar klassieke muziek willen luisteren, hebben ze geen idee waar ze die kunnen vinden.’

HANS HEG

“Het sublieme is nu eenmaal zeldzaam. En een recensent, vind ik, moet wel stelling durven nemen.”

Hans Heg (80)

Hans Heg begon zijn journalistieke carrière als freelancer bij de *Nieuwe Rotterdamse Courant*. Later schreef hij voor de Verenigde Noordhollandse Dagbladen en het *Algemeen Handelsblad*. Van 1971 tot 2001 werkte hij voor de *Volkscrant*, eerst als fulltime muziekredacteur, later als parttime medewerker. Voor de NOS maakte hij spraakmakende tv-documentaires, onder meer over de Italiaanse componist Bruno Maderna en de Russische dirigent Kirill Kondrasjin. Zijn columns verschijnen in het tijdschrift *Klassieke Zaken*.

Dat merkte Kerkhof toen hij na zijn master journalistiek aan de slag ging bij *NRC Next*. Jonge collega's vroegen hem: waarom schrijf je over klassieke muziek? Wat vind je er zo goed aan? 'Ik deelde cd's uit, gaf luistertips, begon met een wekelijkse column. Daaruit kwam mijn eerste boek voort, *Alles begint bij Bach*. Noem me een missionaris, maar ik wil dat klassieke muziek relevant blijft. Als ik mijn generatiegenoten nú niet uitleg waarom die kunst belangrijk is, word ik een chroniqueur van het verval.'

Grote boosdoener

Een muziekjournalist houdt interviews, schrijft achtergrondstukken en trekt eropuit voor reportages. Het zijn mooie genres, maar de meeste ophef maakt hij doorgaans met recensies. Daarin geeft hij onverbloemd zijn mening over een concert of operavoorstelling. Dat maakt hem niet per se populair. Hans Heg merkte het ooit bij de kassa van het Concertgebouw. Hij meldde zich voor een perskaartje, maar kreeg het aan de stok met een kwaai orkest directeur. 'Bent u meneer Heg? U komt er niet meer in!'

Een rel ontstond in 1974, toen Heg de opera *Dorian Gray* van Hans Kox neersabelde. Na de première berichtte hij in de *Volkscrant* over een 'operadraak' vol 'nietszeggende muziek'. Zijn conclusie: 'Dorian Gray is op zijn eigen vervelende bek gevallen.' Heg stond niet alleen. *NRC*-collega Hans Reichenfeld hoorde een 'gaapverwekkende afknapper'. Later zou Hans Kox *Dorian Gray* herzien, maar toen had de affaire hem al de baan gekost waarvoor hij zich warmliiep: die van artistiek leider bij het Concertgebouworkest. Kox trok zich terug, 'op medisch advies'.

'Nu ga ik de muziekgeschiedenis in als de grote boosdoener', zegt Hans Heg. 'Het zij zo. Natuurlijk heb ik ook laaiend enthousiaste kritieken geschreven, zoals over het debuut van de Italiaanse pianist Maurizio Pollini. Maar het sublieme is nu eenmaal zeldzaam. En een recensent, vind ik, moet wel stelling durven nemen.' Kerkhof: 'Tegenwoordig zijn we misschien te netjes. Neem de bezuiniging op Cappella Amsterdam, een internationaal topkoor. Niemand begrijpt het, het werd gesignaleerd in recensies, maar de toon bleef best wel braaf. Van de andere kant: we zijn journalisten, en geen activisten.'

Tijdperk van de likes

De recensie als journalistiek genre ligt onder vuur, zegt Kerkhof: 'Hoofdredacties zien tegenwoordig aan clicklijstjes dat recensies online slecht worden gelezen. Als je ze in de papieren krant dan

MERLIJN KERKHOF

“Soms zeggen mensen tegen mij: waarom schrijf je over een concert waar ik toch niet meer heen kan?”

ook nog eens wegstopt, slecht presenteert en er niet meer dan 250 woorden voor uittrekt, waarvan de eindredactie er soms 80 schrapt – tja, dan komen er dingen in de krant waar ik als auteur niet altijd meer achter sta.’ Heg: ‘Troost je, in mijn tijd was het niet anders. Hoe vaak ik niet tegen een eindredacteur heb staan roepen: mijn naam staat eronder, niet die van jou!’

Kerkhof: ‘Soms zeggen mensen tegen mij: waarom schrijf je over een concert waar ik toch niet meer heen kan? Ze verbazen zich er ook over dat een krant een negatieve recensie überhaupt af-drukt. Zeggen ze: dus jij vindt een concert slecht, dus dan hoef ik er niet heen, dus waarom schrijf je dan niet over iets waar ik wél naartoe moet?’

Heg: ‘Daarom heb ik altijd geprobeerd zoveel mogelijk nieuws in een recensie te stoppen. Dan geef je niet alleen je kale mening, maar bied je de lezer waardevolle achtergrondinformatie.’

Kerkhof: ‘Wat ook meespeelt, is dat we leven in het tijdperk van de *likes*. Pittige kritiek is nu eenmaal niet zo *likeable*. Hoewel, toen ik een keer uithaalde naar de Italiaanse kitschpianist Einaudi, scoorde ik heel wat geheven duimpjes.’

Goede sier

De kwaliteit van het vak is verbeterd, vindt Hans Heg. ‘Journalisten zoals Merlijn hebben muziekwetenschap gestudeerd, ze weten van de hoed en de rand en ze schrijven prima. Maar ik zie ook een negatieve ontwikkeling. Het *Algemeen Dagblad*, *De Telegraaf* en *de Volkskrant* hebben geen vaste klassieke-muziek-redacteur meer.’ Kerkhof: ‘En je kunt op je vingers natellen dat die functie op termijn ook bij *NRC Handelsblad*, *Trouw* en *Het Parool* gaat verdwijnen.’

Heg: ‘Terwijl er toch genoeg te schrijven blijft. Ik kan zo kwaad worden als ik premier Rutte met zijn liefde voor klassieke muziek goede sier zie maken in tv-programma’s als *Podium Witteman* en *Zomergasten*. Dan denk ik: hallo, onder het eerste kabinet-Rutte zijn catastrofale bezuinigingen doorgevoerd op cultuur. Maar hij komt er gewoon mee weg, die tv-redacties en presentatoren zijn vermoedelijk allang blij dat ze meneer Rutte in de uitzending hebben. Daarom zou ik van jou eisen, Merlijn, dat je die man een keer aanpakt. En dat je cultuurminister Jet Bussemaker een helpende hand toesteeft. Stilzwijgend heeft zij de ergste schade van de bezuinigingen hersteld, maar daar hoor of lees ik niets over. Blijf kritisch hoor!’ ■

Merlijn Kerkhof (30)

Merlijn Kerkhof studeerde muziekwetenschap aan de Universiteit Utrecht en volgde een journalistieke master aan de Universiteit van Amsterdam. Na een stage bij dagblad *Trouw* ging hij aan de slag als redacteur bij *NRC Next*. In september 2016 verscheen zijn eerste boek, *Alles begint bij Bach*, waarin hij klassieke muziek verklaart voor een nieuwe generatie. Als journalist en criticus schrijft hij nu voor *de Volkskrant*.

IN THE PICTURE

Uxía Martínez Botana 1988

contrabas **anoniem**
Londen | ca. 1800

Sinds begin 2016 speelt Uxía op een bijzondere contrabas van het NMF uit de Collectie Vogelaar, die zij zelf 'The English Lady' noemt.

De contrabassist werd in hetzelfde jaar uitgeroepen tot 'Artist of the year' van het Japanse tijdschrift *The Walker's*.

Jaaroverzicht 2016

Wellicht is het merkwaardig om in het voorwoord bij het Jaaroverzicht 2016 allereerst te verwijzen naar een jaar terug, naar 2015. Ongebruikelijk is het zeker. Toch doen we dat even, om te verduidelijken hoe het gaat met het NMF. Het jaar 2015 was – qua inkomsten – het beste jaar ooit. Zo'n jaar zouden we niet gauw weer beleven, dachten we. Maar kijk, in 2016 steunden weer méér donateurs dan ooit het NMF en was het qua inkomsten het op één na beste jaar ooit! De laatste twee jaren zijn, kortom, de twee beste jaren uit de geschiedenis van het NMF geweest. Wat zijn we alle donateurs weer dankbaar voor hun steun, waardoor dit heugelijke feit mogelijk is geworden!

Natuurlijk zijn inkomsten belangrijk, maar minstens even belangrijk is wat het NMF met uw geld doet. Een kleine greep uit ons werk in 2016:

- Er werden **43 instrumenten** aan de collectie toegevoegd.
- **424 musici** speelden op een instrument van het NMF.
- **45 musici** kregen **voor het eerst** een instrument in bruikleen.
- Er werden **veelvuldig** instrumenten uitgeleend **voor kortlopende projecten**.
- Er waren weer **veel schenkingen in natura**, opvallend genoeg ook van voor ons onbekende mensen.
- De **collectie instrumenten groeide** opnieuw, zowel in omvang als waarde.
- Dankzij het **winnen van een nominatie** van de NRC Charity Awards kon in de zomer kosteloos een dubbele advertentiepagina in de NRC geplaatst worden.

Welke instrumenten hebben we dan precies kunnen toevoegen aan de collectie? Welke musici hebben we kunnen ondersteunen? Zijn zij tevreden met hun instrument? En wat betekenen

die muziekinstrumenten dan voor die meer dan 400 musici in Nederland? In dit Magazine treft u een deel van de antwoorden op deze vragen. Zodat we u kunnen laten zien hoe wij uw geld besteden en hoe belangrijk uw steun voor het Nederlandse muziekleven is. Voor een volledig beeld verwijzen we u graag naar het complete jaarverslag op onze website. U kunt uiteraard ook een gedrukt exemplaar bij ons aanvragen.

Twee belangrijke ontwikkelingen in het afgelopen jaar willen we u hier nog graag melden. De structuur van de stichting werd gewijzigd. Afgelopen najaar werd er een Raad van Toezicht geïnstalleerd en de functie van directeur werd veranderd in die van directeur/bestuurder. Daarmee werd meer recht gedaan aan de wijze waarop het NMF al enige tijd in de praktijk functioneerde. En later in het jaar konden we het begin van een meerjarige samenwerking met Vereniging Natuurmonumenten bekend maken. Samen gaan we in 2017 het *NMF Kamermuziekfestival bij Natuurmonumenten* organiseren. Met deze nieuwe samenwerking zijn we uiteraard heel blij!

Een mooi jaar was het, 2016. Dat hebben we te danken aan de steun van heel veel mensen die muziek maken belangrijk vinden en musici in Nederland daarbij willen helpen. Maar resultaten in het verleden bieden geen garantie voor de toekomst. Helpt u ons ook (weer) om van 2017 een mooi jaar te maken?

mr. Els Swaab
voorzitter Raad van Toezicht

drs. Marcel Schopman
directeur/bestuurder

"Sinds januari 2016 heb ik de ongelooflijke eer om de Bergonzi "ex-Krebbers" te kunnen bespelen. Deze viool is zonder twijfel het mooiste instrument dat ik tot nu toe heb gehad, met een enorm rijk kleurenpalet en een toon die zowel warmte als uitstraling heeft. Het feit dat deze viool door Herman Krebbers werd bespeeld, maakt dit instrument voor mij nog unieker."

NIEUWE NMF-MUSICUS IN 2016

MARIA MILSTEIN

VIOOL

MICHEL ANGELO BERGONZI | CREMONA | CA. 1750

2016 in een notendop

De impact van het NMF – hoe het hebben van een goed instrument de musicus helpt in zijn carrière – is nauwelijks in cijfers uit te drukken. Wel in verhalen, die we onder andere in dit Magazine vertellen. Maar om onze dromen te kunnen realiseren, zijn de financiën uiteraard een heel belangrijke graadmeter. Een financiële reflectie op 2016.

De afgelopen twee jaar (2015 en 2016) waren qua inkomsten de beste twee jaren in de geschiedenis van het NMF. Mede dankzij ruim € 600.000 aan nalatenschappen, boekten we in 2016 in totaal 61% meer inkomsten dan oorspronkelijk begroot was. De uitgaven waren 10% hoger dan begroot, zodat we ook per saldo veel beter scoorden dan verwacht.

Desalniettemin boekte de stichting een verlies van € 80.000. Dat heeft te maken met het feit dat er nog een groot bedrag uit vorig jaar (toen het exploitatieresultaat € 711.000 bedroeg) besteed diende te worden aan instrumenten. Geormerkte inkomsten worden vaak niet al in het jaar van ontvangst uitgegeven, omdat de verwerving van de juiste instrumenten tijd kost.

Maar liefst 85% van onze inkomsten in 2016 was afkomstig van particuliere donateurs, 12% van (de bruikleenvergoeding van) onze musici en 3% van stichtingen en fondsen. Vorig jaar bedroegen deze percentages respectievelijk 81%, 11% en 8%.

De stichting ontvangt al sinds 2012 geen overheidssubsidie meer en staat dus voor 100% op eigen benen.

Voorlopige cijfers over 2016

Staat van baten en lasten (x € 1.000)	2016	2015
Baten eigen fondsenwerving	1.441	1.575
Overige baten	212	206
	<hr/>	<hr/>
	1.653	1.781
Besteed aan doelstelling	1.393	667
Besteed aan werving baten	148	213
Besteed aan beheer en administratie	192	190
	<hr/>	<hr/>
	1.733	1.070
Resultaat	(80)	711

De definitieve cijfers over 2016 vindt u in de jaarrekening, die in mei 2017 verschijnt. U kunt deze, net als het jaarverslag, downloaden van onze website of een gedrukt exemplaar bij ons aanvragen.

Het complete jaarverslag kunt u vanaf mei 2017 downloaden van onze site www.muziekinstrumentenfonds.nl

NIEUWE NMF-MUSICUS IN 2016

DIET TILANUS

VIOOL

GOFFREDO CAPPA | SALUZZO | CA. 1690

“Ik viel als een blok voor de Cappa-viool en hij inspireert mij elke dag. Ieder concert voel ik dat ik met een fantastische partner het podium op stap.”

NMF instrument voor talent

Om als musicus de top te bereiken, is uitzonderlijk talent alleen niet genoeg. Het is de combinatie van natuurlijke begaafdheid, doorzettingsvermogen, goede begeleiding en het in handen hebben van een kwalitatief goed instrument. Terwijl het vaak aan dat laatste nu juist ontbreekt. Ook in 2016 heeft het NMF zich ingezet om professionele musici en muziekstudenten te helpen aan een passend instrument.

Instrumenten in bruikleen geven

Door de stijgende prijzen van muziekinstrumenten is het voor musici en muziekstudenten steeds moeilijker om te spelen op een instrument dat bij hen past en waarmee zij hun talenten optimaal kunnen ontwikkelen. Daarom stelt het NMF tegen een geringe vergoeding muziekinstrumenten ter beschikking aan musici. Meer over de musici die wij ondersteunen en de criteria voor een aanvraag leest u op pagina 36.

Muzikaal talent begeleiden

Onder jonge musici bestaat grote behoefte aan begeleiding op hun weg naar de top. Talent en het gebruik van een goed instrument bieden geen garantie op een succesvolle carrière. Dat vraagt om meer. Denk aan podiumpresentatie, marketing, communicatie en ondernemerschap. Het NMF organiseert mede daartoe tegen de 60 concerten per jaar. Een greep uit de concerten waar u NMF-musici kunt beluisteren, vindt u op pagina 51. In de toekomst kan het NMF steeds meer een rol gaan spelen in de begeleiding van musici bij het onderhoud van instrumenten en bij de ontplooiing van hun carrière.

Zorgen voor cultureel erfgoed

Het NMF zorgt onder meer voor het behoud van Nederlandse muziekinstrumenten die te kostbaar zijn om verloren te laten gaan: cultureel erfgoed. Maar het NMF is nadrukkelijk geen museum. De collectie van het NMF wordt dagelijks bespeeld. Op dit moment beheert het NMF een collectie van ruim 450 bijzondere instrumenten, waarvan bijna 200 van Nederlandse makelij. Daarnaast geeft de stichting geregeld bouwopdrachten aan Nederlandse vioolbouwers om de collectie uit te breiden. Over de collectie van het NMF leest u op pagina 37. De nieuwe aanwinsten vindt u op pagina 38.

De organisatie

De mensen op de Sint Annenstraat in Amsterdam – medewerkers en vrijwilligers – vormen samen het gezicht van het NMF. Minstens zo belangrijk zijn de mensen die zich op andere wijze inzetten voor het NMF. Zo zijn er de Raad van Toezicht, de Raad van Advies, de Instrumenten Commissie en het Comité van Aanbeveling. Wilt u meer weten over de samenstelling van deze commissies? Lees dan verder op pagina 42.

Financiële instrumenten

Het NMF is een particuliere stichting. Het overgrote deel van de inkomsten is afkomstig van donateurs. Gelukkig kent Nederland veel muziekliefhebbers die de ontwikkeling van jonge, professionele musici belangrijk vinden. En die het belangrijk vinden dat één van de grootste collecties muziekinstrumenten ter wereld behouden blijft. Het NMF ontvangt geen subsidie van de overheid. Ruim 400 redenen om het NMF te steunen, vindt u terug op de uitklappagina.

Persoonlijk

In eerste lijn komt het aan op de inzet en aanpak van de zeven vaste medewerkers. Zij streven ernaar de donateurs én NMF-musici zo persoonlijk mogelijk te helpen. Nieuwsgierig naar hun voorkeuren? De medewerkers vertellen verspreid door het magazine over hun favoriete kopstuk. En als we dan toch persoonlijk worden: Geertje is eind 2016 bevallen van haar tweede kind. Zeker voor nu, is dat zonder twijfel haar kopstuk!

“De bijzondere vleugel heeft een muzikale geschiedenis van bijna honderd jaar. Een deel daarvan werd me onthuld door de familie die het instrument aan het NMF schonk. Het orgel van de Oude Kerk wordt de komende drie jaar gerestaureerd, waardoor ik daar niet kan studeren. De dagelijkse ontdekkingstocht naar klank, het scherpen van de muzikale geest, maak ik nu door met een ander instrument. Het brengt me op nieuwe paden en is een bijzonder vruchtbaar intermezzo.”

NIEUWE NMF-MUSICUS IN 2016

JACOB LEKKERKERKER

VLEUGEL

SCHIEDMAYER | STUTTGART | 1914

Musici die wij helpen

Vanouds is het NMF een instituut voor professionele musici en voor hen die dat willen worden, muziekstudenten dus. Dit is onveranderlijk de doelgroep van het NMF: het jongste talent bij het NMF is 12 jaar, de oudste professional 68 jaar. Het beschikbare budget dwingt om een keuze te maken, en het NMF ondersteunt daarom geen amateurmusici. Bovendien zijn voor amateurs voldoende passende, redelijk betaalbare instrumenten beschikbaar, zodat de noodzaak van ondersteuning er op dit gebied niet is.

Criteria

Musici die tegen beperkingen van hun huidige instrument aanlopen of zonder passend instrument komen te zitten, kunnen een instrument aanvragen bij het NMF. Aanvragers dienen uiteraard te voldoen aan een aantal criteria. Zo hebben zij een realistische vraag, moeten ze voldoende kwaliteit in huis hebben om beroepsmusicus te zijn of te worden, en moeten ze niet zelf in staat zijn een instrument aan te schaffen dat past bij hun niveau. Ook wordt er verwacht dat ze een visie hebben op hoe hun eigen ontwikkeling gestimuleerd kan worden, uitgaande van het feit dat muzikale capaciteiten alleen niet genoeg zijn om te slagen als professioneel musicus. Het alleen goed bespelen van een instrument is tegenwoordig niet meer genoeg. Zelfontwikkeling, weten wat je *unique selling points* zijn, podiumpresentatie, het ontwikkelen van een eigen concept – het zijn zaken die er allemaal bij horen als je als musicus succesvol wilt zijn. Naar al deze zaken wordt gevraagd als iemand een instrument bij het NMF aanvraagt.

Ten slotte wordt er verwacht dat NMF-musici een rol spelen in het Nederlandse muziekleven, die past bij de levensfase waarin zij zich bevinden. In concreto wil het NMF dat de bespelers van de instrumenten zichtbaar zijn op Nederlandse podia, zodat donateurs met eigen ogen en oren kunnen zien en horen waaraan en aan wie hun geld en instrumenten besteed worden.

Internationale carrières

In de afgelopen jaren stijgt het aantal aanvragen door buitenlandse musici die in Nederland komen studeren of zich hier permanent vestigen. Nederlandse musici, op hun beurt, reizen steeds vaker af naar het buitenland voor studie of het uitstippelen van een internationale carrière. Dat dwingt het NMF na te denken over een aanscherping en verheldering van de bruikleencriteria, omdat buitenlandse studenten hier doorgaans voor korte duur verblijven en Nederlandse musici in het buitenland tijdelijk niet actief zijn in het Nederlandse muziekleven. Als deze ontwikkeling zich voortzet, kan dat betekenen dat het karakter van de bruikleen verandert: een kortere bruikleentermijn of soepelere voorwaarden.

Aanvragen in 2016

Het aantal aanvragen per jaar heeft de afgelopen vijf jaren geschommeld tussen 58 en 100. In 2016 werden er 90 aanvragen gedaan. 76 daarvan, dat wil zeggen 84%, werden goedgekeurd. Een grote groep nieuwe musici blijft dus jaarlijks een beroep doen op het NMF. Het percentage aanvragers met een buitenlandse nationaliteit bedroeg 32%.

NIEUWE NMF-MUSICUS IN 2016

TIJMEN HUISINGH

VIOOL

FRANCESCO GOFFRILLER | VENETIË | CA. 1725

“In een tijd waarin antieke meestersviolen helaas niet meer betaalbaar zijn voor het gros van de mensen, waar ze ooit voor gebouwd zijn, is het een onbeschrijfelijk geluk dat dankzij het NMF, iemand als ik het leeuwendeel van m’n wakende uren mag doorbrengen met een 292-jarige schoonheid uit Venetië. Pure klassieke schoonheid van lichaam en geest!”

Museale collectie

De collectie van het NMF is met ruim 450 instrumenten en 350 strijkstokken een van de grootste in Europa. De waarde van onze collectie is meer dan € 31 miljoen. Het zijn hoogwaardige instrumenten van museale kwaliteit. In tegenstelling tot veel andere collecties, worden deze instrumenten niet tentoongesteld in een vitrinekast van een museum, maar worden de instrumenten dagelijks bespeeld door musici op de Nederlandse podia en thuis. De instrumenten zijn onderdeel van het dagelijks leven.

Een 'museum op straat' dus, zou je kunnen zeggen.

Het grootste deel van de collectie NMF-instrumenten bestaat uit strijkinstrumenten. De meeste van deze instrumenten hebben een waarde tussen de €10.000 tot €500.000. Ook is er een grote collectie strijkstokken, onder te verdelen in barok-, klassieke en moderne stokken. Het NMF heeft daarnaast een collectie vleugels en een collectie harpen. Er bevinden zich 48 vleugels in onze collectie, meestal met een waarde tussen de €15.000 en €40.000 en er is een tiental harpen in de collectie, waarvan de waarde doorgaans tussen de €10.000 en €30.000 per instrument ligt. Andere soorten instrumenten, zoals bijvoorbeeld blaasinstrumenten, zijn niet of nauwelijks vertegenwoordigd in de collectie. De reden daarvoor is dat deze instrumenten relatief goedkoop zijn. Instrumenten met een aanschafprijs van minder dan €10.000 neemt het NMF doorgaans niet in de collectie op. Bij deze prijs gaat het NMF ervan uit dat de musicus de aanschaf zelf kan bekostigen, al dan niet met behulp van een lening.

Cultureel erfgoed

De collectie is van museale waarde. Het gaat daarbij met name om een belangrijke collectie instrumenten van Hollandse bodem of om langdurig door belangrijke Nederlandse musici bespeelde instrumenten. Daarnaast is er ook een aantal zeer waardevolle instrumenten van buitenlandse afkomst in de collectie opgenomen. Het NMF beschouwt zichzelf dan ook als een mobiel museum en hanteert daarom strenge regels voor het gebruik, presentatie en verzekering van de collectie. Door de nadruk die de komende jaren op instrumenten uit het duurdere segment gelegd zal worden, zal de 'museale' waarde van de collectie naar verwachting alleen maar stijgen.

"To have the opportunity to play on a historic instrument like this Silvestre-cello from 1835 is an absolute privilege. Through its variety of colors together with a vibrant, carrying sound it becomes an almost equal partner in music. For most aspiring young musicians, the NMF provides their only chance at experiencing this and is vital to a successful career."

Presentatie van de collectie

Het NMF vindt het belangrijk de collectie toegankelijk te maken voor het publiek. In de eerste plaats om te laten zien wat er gebeurt met het geld dat het NMF van zijn donateurs krijgt. Daartoe organiseert het NMF zelf jaarlijks enige tientallen concerten. Maar de collectie wordt niet alleen 'live' gepresenteerd. Op de website van het NMF is de afgelopen jaren een digitale presentatie van de instrumenten geplaatst. Alle instrumenten zijn hoogwaardig gefotografeerd en omschreven, en op deze manier daarmee ontsloten voor het publiek. Tevens wordt op de website aangegeven wie het instrument bespeelt. Het afgelopen jaar is een begin gemaakt om te proberen de herkomst en geschiedenis van de instrumenten vast te leggen, voor zover deze bekend is. Zo wordt aan de naakte feiten het verhaal van het instrument gekoppeld.

Maar instrumenten zijn natuurlijk voornamelijk van belang vanwege de klank die ze voortbrengen. Naast de fotografische presentatie en de verhalen is er daarom het plan om een digitaal klankarchief te ontwikkelen: van elk belangrijk instrument in de collectie zal een muziekfragment op de website komen. Op die manier wordt de collectie op een derde, zeer belangrijke wijze, ontsloten. Slechts een klein deel van de collectie is niet uitgeleend. Deze instrumenten zijn op afspraak te bezichtigen.

NIEUWE NMF-MUSICUS IN 2016

BORIS NEDIALKOV

CELLO

PIERRE & HIPPOLYTE SILVESTRE | LYON | 1835

Nieuwe aanwinsten

De collectie van het NMF groeide in 2016 weer in aantal en waarde. Met deze verworven instrumenten slaagden wij erin meer musici van een hoogwaardig instrument te voorzien. Dankzij een genereuze schenking, de grootste in de afgelopen tien jaar, werden vier fantastische instrumenten aan de collectie toegevoegd, bestempeld als 'de collectie Willem Vogelaar'. Daarnaast werd een groot aantal instrumenten geschonken of via een legaat verkregen – waaronder 5 topvleugels, 14 strijkinstrumenten, een tiental strijkstokken en een klavecimbel – of aan het NMF in bruikleen gegeven – namelijk 5 kostbare strijkinstrumenten. Ook heeft het NMF twee bouwopdrachten geplaatst.

De 'collectie Willem Vogelaar'

De aftrap van de 'collectie Willem Vogelaar' werd in 2015 gegeven met de overdracht van een **Yamaha-vleugel**, die vroeger door Vogelaar zelf bespeeld werd. De vleugel is inmiddels door het NMF in bruikleen gegeven aan pianiste Anne Veinberg.

In 2016 werd deze collectie vervolgens uitgebreid met een drietal instrumenten. Allereerst met de aankoop van een prachtige Italiaanse viool, gebouwd door **Gennaro Gagliano** in Napels, omstreeks 1755. In het verleden werd dit instrument onder meer bespeeld door de concertmeester van het orkest van de Bayerische Rundfunk. Michael Foyle, winnaar van het Nederlandse Vioolconcours 2016 (categorie Oskar Back), kreeg dit instrument vervolgens tot zijn beschikking.

Vervolgens schafte het NMF een cello van **Johannes Cuypers** uit 1771 (Den Haag) aan: een cello uit de vroege bouwperiode van de Haagse vioolbouwer. De goede staat waarin hij verkeert, maakt dit instrument zeer uniek. Het NMF had lange tijd een Cuypers-cello op de verlanglijst staan, maar een instrument van deze kwaliteit in combinatie met de afmetingen (sommige Cuypers-cello's zijn erg groot), kwam nog niet eerder voorbij. Nitzan Laster, cellist in het NedPho en het Alma Quartet, bespeelt de cello.

Ook kon het NMF dankzij Willem Vogelaar een **bijzondere contrabas** aankopen. Het is onmogelijk gebleken om te achterhalen door welke bouwer de bas is gemaakt. Wel zijn er voldoende aanwijzingen om aan te nemen dat het een bas

betreft die rond 1800 in Engeland werd gebouwd. De f-gaten zijn op zijn zachtst gezegd excentriek te noemen. Hopelijk wordt er ooit een ander instrument met dezelfde excentrieke f-gaten gevonden, waarvan wel bekend is wie de bouwer is. Bassiste Uxia Martínez Botana kent de aangekochte bas al jaren en heeft er veel op gespeeld. Zij was dan ook de natuurlijke kandidaat voor het instrument en krijgt de bas de komende jaren van het NMF in bruikleen. Zelf noemt ze het instrument 'The English Lady'.

Nieuwe vleugels

Aan de collectie vleugels werden maar liefst vijf topinstrumenten toegevoegd. Drie prachtige **Steinways**, een **Bechstein**- en een **Blüthner-vleugel** werden geschonken of via een legaat verkregen. Het totale aantal vleugels in de collectie komt daarmee op 48.

Nieuwe strijkinstrumenten

Negen violen, drie altviolen en twee celli kwamen tijdens het afgelopen jaar in ons bezit. Het merendeel van deze instrumenten werd aan ons gelegateerd. Van speciale betekenis waren de schenkingen van een viool van **Giovanni Battista Gabrielli**, gemaakt in Florence, 1764 (uit de nalatenschap van een amateurvioliste), en van een viool van **Gaetano Pollastri** (uit de nalatenschap van een violist uit het Nederlands Philharmonisch Orkest), gebouwd in Bologna, 1953. Van beide vioolbouwers hadden we nog geen instrument in onze collectie.

NIEUWE NMF-MUSICUS IN 2016

RAQUEL CAMPOS

VIOOL

"I've always been very demanding with the sound of the violin, which I consider an essential aspect in my relationship with the instrument. When I came to the NMF for the first time I could hear in my mind the sound I was looking for, but that was not easy due to the overwhelming amount of fine instruments I had the opportunity to try. At some point I was very lucky and I still remember how I felt when I saw the Silvestre on the table. I thought: finally, here you are! It was kind of a hunch!"

NIEUWE NMF-MUSICUS IN 2016

HELENA BASILOVA

VLEUGEL

STEINWAY & SONS | HAMBURG | 1968

© Sarah Wijzenbeek

“Een goed instrument is noodzakelijk om concerten op het hoogst mogelijke niveau voor te kunnen bereiden. Dank aan het NMF voor de prachtige Steinway waarop ik met heel veel plezier speel, studeer en altijd blijf leren!”

“Het NMF heeft mij ongelooflijk snel en goed geholpen toen ik afgelopen zomer op korte termijn mijn toenmalige cello moest inleveren bij de (particuliere) eigenaar. Ik ben bovendien erg blij dat er nu gezocht wordt naar een instrument dat nog beter bij me past!”

NIEUWE NMF-MUSICUS IN 2016

EMMA VAN DER SCHALIE

VIOL

GAETANO POLLASTRI | BOLOGNA | 1953

“Ensemble Fuse is zo’n grote rol gaan spelen in onze carrières, dat we recentelijk de combinatie van instrumenten in onze groep hebben onderzocht. Dankzij het NMF hebben we een grote stap voorwaarts kunnen zetten. Met het NMF heb ik gezocht naar een instrument dat past bij de andere instrumenten in onze band. Ik kreeg een moderne Italiaanse viool in handen, net als de viool van Julia. Dit bleek een gouden greep, want de violen klinken prachtig samen, en de hele groep is beter in balans met mijn nieuwe viool.”

NIEUWE NMF-MUSICUS IN 2016

EMMA KROON

CELLO

JAAP BOLINK | HILVERSUM | 1984

Ook bijzonder was de toevoeging van een viool van **Otto Stam**, gebouwd in Utrecht (1950), aan onze grote collectie Nederlandse instrumenten, de zogenaamde 'Violaine'-viool. Ook van deze bouwer hadden we nog geen viool in eigendom. Bij de celli viel de schenking van een ander Hollands instrument op, die in 2004 in Cremona door **Mathijs Heyligers** werd gebouwd, de 'Fons Roebroek'-cello (naar de voormalige eigenaar). Verder werd **een tiental strijkstokken** aan het NMF geschonken: de belangrijkste daarvan was een Franse vioolstrijkstok met brandmerk "H. Darce a Bruxelles". Darce had in Brussel een winkel en kocht stokken in van goede bouwers uit Parijs, zoals Fétique, Sartory en Bazin. Deze stokken bestempelde hij met zijn eigen brandmerk.

Overige instrumenten

Het NMF kreeg een klavecimbel van **Gerrit Klop** (Garderen, 1974) geschonken. Voor het eerst sinds enige jaren heeft het NMF weer een dergelijk instrument in haar collectie. In overleg met klavecimbeldocenten en -bouwers onderzoekt het NMF of verdere uitbreiding van de collectie met deze instrumenten wenselijk is.

Het NMF gaf twee bouwopdrachten af, één voor een harp van **Lyon & Healy** (Style 23 Bronze, Chicago) die met steun van een familiefonds kon worden aangeschaft en die inmiddels in bruikleen is gegeven aan Anneleen Schuitemaker. De andere bouwopdracht werd gegeven aan de gerenommeerde Nederlandse fluitbouwster **Eva Kingma** en betrof een bijzondere contrabasfluit. De fluit wordt projectmatig ter beschikking gesteld aan onder meer de Nederlandse Fluit Academie. Ook professionele fluitisten kunnen een beroep doen op het NMF en de contrabasfluit tijdelijk bespelen.

NIEUWE NMF-MUSICUS IN 2016

NITZAN LASTER

CELLO

JOHANNES THEODORUS CUYPERS | DEN HAAG | 1771

"Als cellist van het Alma Quartet heb ik de verantwoordelijkheid om mij op mijn best te presenteren. Het kwartet is heel blij met de mooie, diepe klanken van de Cuypers-cello."

Italiaanse instrumenten in bruikleen

In het afgelopen jaar ontving het NMF ook nog eens vijf zeer kostbare strijkinstrumenten in bruikleen, toevallig alle uit Italië afkomstig. Drie daarvan waren violen: het ging hierbij om een viool van **Giorgio Gatti** (Turijn, 1912), een viool van **Spirito Sorsana** (Cuneo, 18e eeuw) en **een anonieme 19e-eeuwse viool**. Een altviool van **Marino Capicchioni** (Rimini, 1965) werd tevens aan ons uitgeleend. Anner Bijlsma gaf ons zijn cello, gebouwd door **Celeste Faratti** (Milaan, ca. 1900), in beheer.

NIEUWE NMF-MUSICUS IN 2016

LIDY BLIJDDORP

CELLO

CELESTE FARATTI | MILAAN | CA. 1900

"Toen ik op een dag bij Anner Bijlsma kwam om Beethoven voor te spelen zei hij: "Kijk, daar in de hoek staat een cello, probeer hem maar eens." Ik speelde een paar noten. Eerst klonk het wat stoffig, maar langzamerhand begon het te spreken. "De lamp van Alladin," zei Anner. Er ging een wereld voor me open. Ik hoorde een heel bijzonder soort rust en ruimte in de klank, en alles kreeg ineens een ander perspectief. De cello is sindsdien elke dag een enorme inspiratie voor mij."

NIEUWE NMF-MUSICUS IN 2016

ANNELEEN SCHUITMAKER

HARP

LYON & HEALY | CHICAGO | 2016

“Vanaf het eerste moment voelde ik me met dit instrument verbonden. De nieuwe concert harp heeft alles wat ik me kan wensen: een warme, volle klank in de laagte en helder, sprankelend van kleur in het hoge register. Zoveel nieuwe mogelijkheden en klankkleuren, waar ik dankzij het NMF hopelijk nog lang van mag genieten.”

“Ik heb altijd moeite gehad om met mijn eigen stok de klank die ik wilde uit mijn instrument te halen, maar nu ik een stok in bruikleen heb van het NMF, is dat opeens geen probleem meer.”

NIEUWE NMF-MUSICUS IN 2016

ELISA KAREN TAVENIER

ALTVIOOL

MARINO CAPICCHIONI | RIMINI | 1965

“Voor mij betekent een instrument van het NMF dat ik me kan ontwikkelen zonder beperkingen van het instrument dat ik bespeel. De prachtige alt die ik nu in bruikleen heb, ondersteunt mijn spel en zorgt voor eindeloze mogelijkheden!”

NIEUWE NMF-MUSICUS IN 2016

DMITRY IVANOV

VIOOLSTRIJKSTOK

PAUL MANGENOT | MIRECOURT | CA. 1900

De organisatie

Het kantoor van het NMF is gevestigd in hartje Amsterdam, op een steenworp afstand van de Oude Kerk. Hier werken zeven medewerkers, over wie u meer kunt lezen op pagina 82. In de laatste jaren werkte het NMF op structurele basis met (vaste) vrijwilligers, die naast evenementen als de Presentatieconcerten en het Weekend van het NMF, de medewerkers ook bijstaan op kantoor met activiteiten zoals de verwerking van nieuwe donaties of het doen van onderzoek naar de achtergrond en afkomst van instrumenten. Naast het bureau is er de Raad van Toezicht, de Instrumenten Commissie en de Raad van Advies.

Raad van Toezicht

Per augustus 2016 is een raad-van-toezicht-model voor het NMF van kracht. Dat betekent dat het besturen van de stichting vanaf dat moment door de directie wordt gedaan. Alle leden van het vroegere bestuur zijn per die datum overgegaan naar de nieuwe Raad van Toezicht.

mr. E.H. Swaab voorzitter

Arbiter/mediator
 Voorzitter Pensioenraad Zorg en Welzijn
 Voorzitter Oerol Festival
 Voorzitter College van Regenten
 Fonds Sluyterman van Loo
 Voorzitter Bestuur Fonds 21
 Voorzitter Raad van Commissarissen WSW
 Voorzitter STAK Maarsen Groep
 Voorzitter Bestuur Stichting Gesloten Netwerken (SGN)
 Voorzitter Bestuur Stichting Groepstelevisie (STG)
 Voorzitter Bestuur Kunsten Israël
 Vice-voorzitter en secretaris Raad van Toezicht
 Stichting Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis
 Lid Tuchtraad Financiële Dienstverlening
 Lid geschillencommissie DSB Bank
 Lid Raad van Commissarissen CED Holding B.V.
 Lid bestuur STAK Goudse Verzekeringen B.V.
 Lid Raad van Toezicht Stichting Jeroen Bosch 500

mr. J.W.P. Verheugt

vice-voorzitter
 Oud-rechter

mr. D.C. Baron van Wassenaer

secretaris
 (tot december 2016)
 Lid ING Senior Leadership Team
 Global Head of Clients & Network
 Regent Stichting Twickel, Delden
 Regent Stichting RCOAK, Amsterdam
 Voorzitter Stichting Jacoba van Wassenaer Fonds
 Voorzitter Stichting Bouwstenen voor
 Dierenbescherming, Leiden
 Vice-voorzitter Stichting Lemstra, Amsterdam
 Lid bestuur Ir. H.G. Boumeester Foundation
 Lid Raad van Advies Frans Hals Museum

H. Hollander, RA lid

Partner Share Impact Accountants
 Voorzitter KBvG Commissie
 toetsing kwaliteit
 Voorzitter PRCW Pony- en Ruitclub
 Westland
 Vakjurylid "Koning Willem I prijs" plaqueette
 voor duurzaamheid

drs. Q.M. Korthals Altes lid (vanaf december 2016)

Private Wealth Manager bij ING Private
 Wealth Management

mr. S.A. Reinink lid

Algemeen Directeur
 Het Concertgebouw N.V.
 Voorzitter Stichting
 G. Ribbius Peletier jr. tot behoud van
 het Landgoed Linschoten
 Lid Raad van Toezicht Museum Speelklok
 Lid Raad van Advies Nexus Instituut
 Lid Raad van Advies Stichting
 Het Nationale Park De Hoge Veluwe
 Lid bestuur Stichting 4 mei concert
 Lid bestuur Stichting Tjardus Greidanus

drs. S.C. Wolff lid

Lid bestuur WWF Schweiz
 Adviseur Artists for Nature Foundation
 Voorzitter Stichting Mirador
 Zakelijk leider Nederlandse
 Fluit Academie

Samenstelling en rooster van herbenoeming Raad van Toezicht per 1 januari 2017

	aangetreden	herbenoeming
mr. E. H. Swaab	2016	2019
mr. J.W.P. Verheugt	2016	2019
H. Hollander, RA	2016	2019
drs. Q.M. Korthals Altes	2016	2019
mr. S.A. Reinink	2016	2019
drs. S.C. Wolff	2016	2019

NIEUWE NMF-MUSICUS IN 2016

SASHA WITTEVEEN

CONTRABAS

HARRY JANSEN | AMSTERDAM | 1997

"Help, ik ben vastgegroeid aan mijn contrabas!" Dit betekent dat ik niet meer zonder mijn contrabas van het NMF kan. Toen ik de contrabas voor het eerst uitprobeerde, genoot ik al meteen van de eerste klanken. Ik zei: "Wauw, wat een mooie C is dat!!!" Er kwamen nog meer mooie klanken uit de contrabas en ik geniet er nog steeds van!"

Instrumenten Commissie

De Instrumenten Commissie is het belangrijkste adviesorgaan van het NMF met als belangrijkste taken: aanvragen beoordelen, aankoopbeleid begeleiden en adviseren over de samenstelling van de collectie. De commissie is de afgelopen jaren vergroot en verjongd.

Er zijn specialisten benoemd voor onder meer altviool, contrabas en piano. Met de huidige omvang en expertise van de commissie is het NMF geëquipeerd om de komende jaren vooruit te kunnen.

Monique Bartels *cellodocente*

Gisella Bergman *altviooldocente*

Jurjen Hempel *dirigent*

Maria Kuster *oud-adjunct directeur Codarts*

David Kuyken *pianodocent*

Peter Stotijn *contrabasdocent*

Francis Wammes *oud-directeur KAM*

Coosje Wijzenbeek *violdocente*

Samenstelling en rooster van herbenoeming Instrumenten Commissie

	aangetreden	herbenoeming
Coosje Wijzenbeek	1996	2018
Francis Wammes	2003	2020
Monique Bartels	2004	2021
David Kuyken	2009	2021
Gisella Bergman	2009	2021
Peter Stotijn	2012	2020
Maria Kuster	2013	2021
Jurjen Hempel	2014	2018

“Dankzij de Bösendorfer van het NMF, kan ik me helemaal verdiepen in de klank en verfijning van elke noot.”

Raad van Advies

De Raad van Advies is opgericht om het NMF bij te staan bij allerlei zaken waarvoor extra expertise gewenst is. De leden van de Raad worden op onregelmatige basis geconsulteerd en voor onbepaalde tijd aangesteld.

Vera Beths *violiste*

Jaap Bolink *vioolbouwer*

Frank Bonarius *pianotechnicus en -stemmer*

Ferdinand Erblisch *altviolist*

Kees Hülsmann *violist*

Rudolf Koelman *violist*

Pieter Moerenhout *oprichter NMF*

Andreas Post *vioolbouwer*

Henk Rubingh *violist*

Marien van Stalen *cellist*

Serge Stam *vioolbouwer*

Sven Arne Tepl *artistiek directeur*

Residentie Orkest

Jaring Walta *violist*

Jan Wijn *pianist*

Céleste Zewald *klarinetteste*

NIEUWE NMF-MUSICUS IN 2016

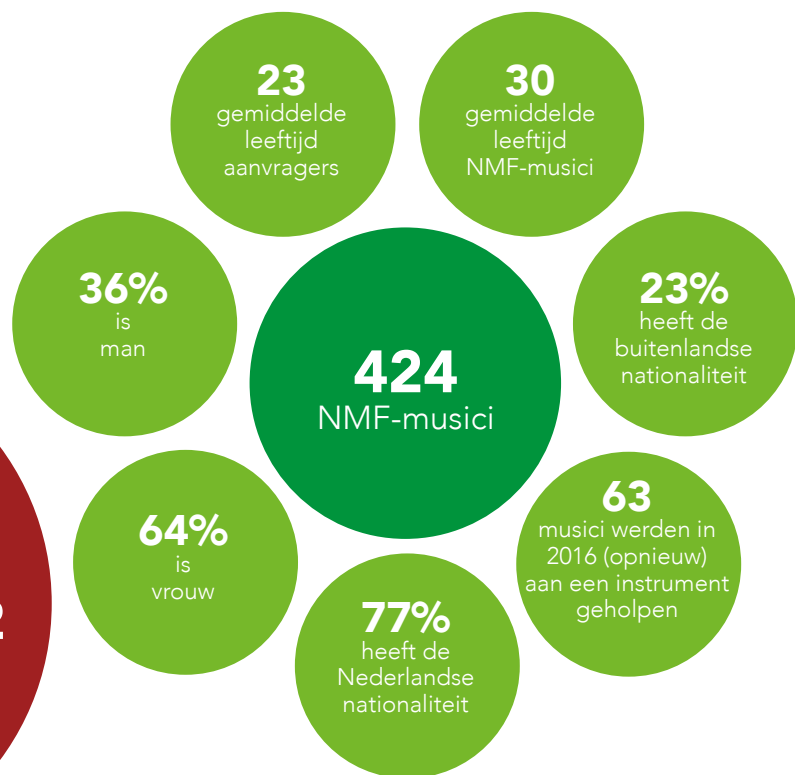
FLORIAN VERWEIJ

VLEUGEL

BÖSENDORFER | WENEN | 1975

2016 in cijfers

cijfers ultimo 2016

NIEUWE NMF-MUSICUS IN 2016

BRUNO VAN ESSEVELD

VIOOL

SEBASTIAN KLOZ | MITTENWALD | 1730

"Het instrument van het NMF betekent voor mij een enorm vertrouwen dat deze organisatie heeft in musici. Door zulke prachtige instrumenten beschikbaar te stellen aan jonge bespelers laten ze dat steeds weer blijken. Met darmsnaren en oude muziek komt de Sebastian Kloz uit 1730 weer helemaal tot zijn recht en leert mij elke dag weer iets nieuws!"

IN THE PICTURE

Laura Oomens 1978

viool **Joseph Gagliano**
Napels | ca. 1780

Sinds 2013 heeft Laura een Gagliano-viool van het NMF in bruikleen. Uit liefde voor de muziek en het onuitputtelijke kamermuziekrepertoire richtte zij recent de serie Close-up Classics op. Niet alleen speelt ze in het Nederlands Kamerorkest, het NMF vraagt haar ook graag voor concerten.

Bezoek onze concerten in verborgen schatten

NMF Kamermuziekfestival bij Natuurmonumenten

tekst Manon Veenendaal

Een weekend vol muziek

De festivalcultuur viert hoogtij. Massaal trekken muzikliefhebbers eropuit om muziek te beleven met vrienden in een ongedwongen setting en een keur aan muziek. De festivalkoorts is ook overgeslagen naar de wereld van de klassieke muziek. Denk aan initiatieven als Wonderfeel, het Oranjewoud Festival en Klassiek op 't Amstelveld. Ook het NMF gaat op de festivaltour. In samenwerking met Vereniging Natuurmonumenten komt er een NMF Kamermuziekfestival. Tijdens het weekend van 6-8 oktober kunt u in zo'n dertig heel diverse cultuurhistorische gebouwen van Natuurmonumenten genieten van klassieke muziek, uitgevoerd door musici met instrumenten van het NMF. De muziek brengt de verhalen achter deze bijzondere gebouwen en instrumenten tot leven.

Concerten in forten, kastelen en boerderijen...

Niet alleen de kleinschaligheid van de concerten, het contact dat je als luisteraar hebt met de musici (meer dan in een 'gewone' concertzaal), maar vooral de locatie speelt een belangrijke rol in de succesformule van dit festival. Concerten worden gegeven in forten, kastelen, boerderijen, landhuizen, en zelfs in een schaapskooi! Een groot deel van deze locaties zijn normaal gesproken niet of nauwelijks openbaar toegankelijk. De musici die optreden hebben een instrument in bruikleen van het NMF. Zo komt de bescherming van cultureel erfgoed, in de vorm van historische gebouwen én muziekinstrumenten, bij elkaar. Bezoekers worden ondergedompeld in de bijzondere verhalen over het gebouw en de muziek. Daarnaast bieden we bij sommige concerten graag wat extra's; een boswandeling met de boswachter, een thee- of wijnproeverij voor of na een uniek concert maakt het festival pas echt compleet...

Cultureel erfgoed hoog in het vaandel

Het NMF Kamermuziekfestival bij Natuurmonumenten is een fraaie samenwerking tussen twee organisaties die het behoud van cultureel erfgoed hoog in het vaandel hebben staan.

Natuurmonumenten beschermt en onderhoudt zo'n 3200 cultuurhistorische gebouwen in haar gebieden, waarvan ruim 500 een monumentale status bezitten. Met onder meer 35 kastelen, 60 landhuizen, 15 forten en 20 molens zijn zij een van de grootste erfgoedbeheerders van Nederland. Het NMF heeft in bijna 30 jaar een hoogstaande collectie opgebouwd. Een deel van deze collectie omvat oudhollandse instrumenten, en Nederlandse nieuwbouwinstrumenten. Het NMF wil met het festival de nadruk op dit prachtige cultureel erfgoed leggen.

Zweetdruppeltjes

Niet alleen voor het publiek, maar ook voor de musici die tijdens het festival spelen, wordt het een bijzonder evenement. Eén van de NMF-musici die aan een vorige editie van het festival deelnam, herinnert het zich nog goed: "Normaal gesproken kom je niet op

zo'n prachtig locatie. Het verzorgen van een concert is daarom extra bijzonder. Omdat het relatief kleine locaties zijn, kan het publiek zelfs met je muziek meelezen. Je kunt een speld horen vallen. Ze zien de zweetdruppeltjes over je wangen lopen... Het geeft het concert een bijzondere lading."

Op locatiebezoek

Een van de meest tijdrovende, maar mooiste klussen voor de organisatie van het festival, is het bezoeken en beoordelen van alle locaties die gastheer zijn voor de kamermuziekconcerten tijdens het festival. Een verslag van een locatiebezoekdag van onze nieuwe stagiair Maxim Paulissen:

"Als stagiair voor het NMF houd ik mij voornamelijk bezig met het organiseren van het kamermuziekweekend in samenwerking met Natuurmonumenten. Naast veel papierwerk en heen en weer mailen mag ik ook door heel Nederland reizen om de mooiste locaties van Natuurmonumenten te bezoeken.

Op mijn eerste stagedag bezocht ik het Waterloopbos, een groot bos in de Noordoostpolder, waar tussen 1951 en 1996 schaalmodellen van later in het groot te bouwen waterwerken gebouwd werden. Zo staan in het bos schaalmodellen van de havens van IJmuiden en Bangkok. Doordat de natuur deze modellen in de afgelopen 20 jaar heeft overgenomen, geeft dit een heel ruig, indrukwekkend en tegelijkertijd romantisch beeld. Ondanks dat het bos met de waterwerken door vakmensen van over de hele wereld bezocht wordt, kennen de meeste Nederlanders het bos niet. Des te bijzonderder dat het NMF hier een concert gaat organiseren!

Een andere indrukwekkende locatie vind ik Slot Haamstede in het Zeeuwse plaatsje Burgh-Haamstede, een imposant maar toch ook intiem kasteel waarvan het oudste deel stamt uit de 14e eeuw. De ridderzaal van het kasteel, waar wij een concert gaan organiseren, stamt uit dit oudste deel. De zaal, die slechts een paar keer per jaar toegankelijk is voor publiek, is erg indrukwekkend en ziet er statig, mooi en fris uit: de perfecte locatie voor een mooi concert.

Ik hoop dat het NMF samen met Natuurmonumenten kan laten zien wat een mooie pareltjes Nederland binnen zijn grenzen heeft, zowel op monumentaal als op muzikaal gebied." ■

NMF Kamermuziekfestival bij Natuurmonumenten

vrijdag 6 oktober

zaterdag 7 oktober

zondag 8 oktober 2017

bezoek concerten in verborgen schatten

Kasteel Hackfort Vorden

Waterloopbos Marknesse

Fort Nigtevecht Abcoude

Kasteel Eerde Ommen

Veengebied De Wieden Sint Jansklooster

Landhuis Schaep en Burgh 's-Graveland

Hoeve Zonneberg Maastricht

Slot Haamstede Burgh-Haamstede

en nog vele andere bijzondere locaties

Kaarten zijn vanaf 17 juni 2017
te bestellen via:

www.natuurmonumenten.nl

NATIONAAL
MUZIEKINSTRUMENTEN
FONDS

NMF

6-7-8 OKTOBER
KAMERMUZIEK
FESTIVAL BIJ

Natuurmonumenten

Instrument voor talent

Gunt u talentvolle Nederlandse musici het beste en vindt u behoud van cultureel erfgoed belangrijk? Steun het NMF dan met een donatie of schenk een instrument. U kunt ook overwegen het NMF op te nemen in uw testament. Als donateur betrekken wij u graag bij het NMF. U ontvangt het jaarlijkse NMF Magazine en bulletins, en we nodigen u graag uit voor onze feestelijke Presentatieconcerten en andere bijzondere evenementen.

Wilt u doneren, maar is de kaart al gebruikt?

Ga dan naar www.muziekinstrumentenfonds.nl of bel Manon Veenendaal of Marcel Schopman tijdens kantooruren op 020 622 1255.

Onze instrumenten liggen niet tentoongesteld in een vitrinekast, maar worden dagelijks bespeeld door honderden musici op alle Nederlandse podia, waar u ook van kunt genieten. Wij hopen dat u ons steunt.

Stuur de ingevulde kaart in een envelop op naar Stichting NMF, Antwoordnummer 10638, 1000 RA Amsterdam. Postzegel mag, hoeft niet.

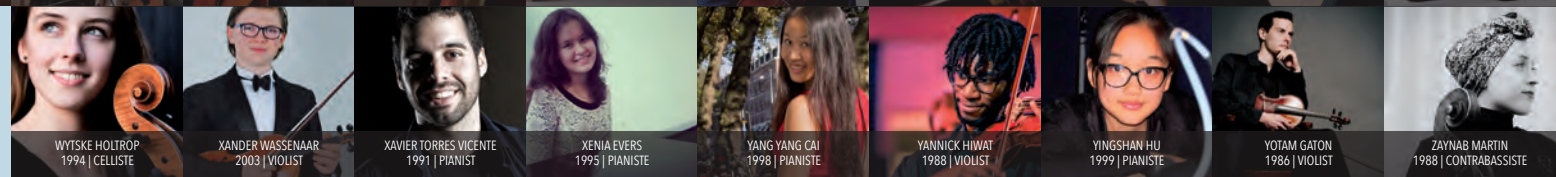

DIT ZIJN ZE: AL ONZE

NMF-MUSICI IN 2016

Ruim 400 goede redenen om nu donateur te worden van het NMF.

Wij zetten alles op alles om musici in Nederland naar een hoger niveau te tillen. Dit doen wij door de beste muziekinstrumenten in bruikleen te geven aan talentvolle conservatoriumstudenten en beroepsmusici. Dat is hard nodig, want alleen talent en doorzettingsvermogen zijn niet genoeg. Een goed instrument is noodzakelijk om kansen optimaal te benutten. Evenals educatie en podiumervaring. Sinds 1988 hebben wij een prachtige collectie muziekinstrumenten opgebouwd die in een museum niet zou misstaan. De collectie omvat onder andere een aantal zeer zeldzame oudhollandse instrumenten en waardevolle Franse, Italiaanse en Engelse topstukken.

We geven niet alleen muziekinstrumenten in bruikleen, maar werken intensief met onze musici samen. Soms gedurende enkele jaren en soms een muzikaal leven lang. Onze medewerkers zijn (professioneel) geëquipeerd voor het geven van gericht advies, vormen een vraagbaak en organiseren elk jaar tientallen grote en kleine concerten in het hele land, waar we onze talentvolle musici een podium kunnen bieden. Dat is goed voor de ontwikkeling van talent, goed voor carrières en goed voor het Nederlandse muziekklimaat. Zo geniet Nederland nog meer van muziek op het hoogste niveau.

STICHTING
NATIONAAL
MUZIEKINSTRUMENTEN
FONDS.NL

The logo for the National Music Instrument Fund (NMF) features the letters 'NMF' in a large, bold, sans-serif font. The 'N' is purple, the 'M' is orange, and the 'F' is yellow. The letters are slightly overlapping and have a subtle gradient.

instrument voor talent

Lekker scheuren

Cellist **Jean-Guihen Queyras**
scheurt op zijn motor door Amsterdam.

Bij het NMF gaat het natuurlijk om de muziek, om het instrument en de musicus. Maar een kopstuk mag je breder beoordelen. Het uiterlijk mag meedoen en ook iemands voorkomen en voorkeuren. Voorkeur voor snelheid bijvoorbeeld. Zo zag ik cellist Truls Mørk eens in een speedboot door de Noorse fjorden scheuren en trok ook bovenstaande foto mijn aandacht. Jean-Guihen Queyras die met zijn cello op zijn rug de bus van het Radio Filharmonisch Orkest probeert in te halen.

Maar nu loop ik toch vast. Het is puur toeval, dat mijn twee potentiële kopstukken van snelheid houden. In uiterlijk lijken ze al helemaal niet op elkaar. Het gaat toch gewoon weer over de muziek. En dan kan ik niet kiezen tussen deze twee cellisten. Van hen beiden wil ik alles horen. Truls Mørk speelt zo ontroerend mooi, intens, integer en kwetsbaar. Jean-Guihen Queyras juist lichtvoetig, lyrisch en avontuurlijk. Bovendien laat hij mij kennismaken met voor mij nieuwe muziek, traditionele melodieën uit de Balkan en net geschreven celloconcerten.

En wat niets met zijn muzikaliteit te maken heeft, maar wel mijn sympathie heeft gewekt, was het moment dat Jean-Guihen voor mij in de rij stond bij het Concertgebouw. Lachend met zijn zoon, probeerde ook hij nog een kaartje te bemachtigen. Vanavond in de zaal, morgen op het podium met het Radio Filharmonisch Orkest. Dan komt het wel goed uit dat je per motor op volle snelheid door Amsterdam kunt scheuren.

NMF-concerten in de spotlights

Trio Escapada | © Jesse Kraal

Was u er al eens bij? Om musici die een instrument van het NMF in bruikleen hebben een podium te bieden, én om tegelijkertijd het NMF te promoten, organiseert het NMF concerten.

In allerlei soorten en maten. Kleine intieme concerten, zoals privéconcerten bij mensen thuis voor een man of tien, twintig; middelgrote concerten – vaak in samenwerking met andere organisaties, zoals bijvoorbeeld Stichting Delden Klassiek, Stichting CruquiusConcerten en Het Grachtenfestival – maar ook grotere concerten (in eigen beheer), waaronder onze jaarlijkse Presentatieconcerten en het 'Weekend van het NMF'.

Het NMF heeft in 10 jaar tijd maar liefst 156 privéconcerten georganiseerd, 234 concerten in samenwerking met derden, 311 eigen concerten en 19 aanverwante activiteiten zoals klanktesten, lezingen en presentaties!

We zetten de musici van het NMF graag letterlijk in de spotlights door samen te werken met verschillende partijen. Zes evenementen verdienen volgens ons extra aandacht...

Kijk voor de actuele concerten op

www.muziekinstrumentenfonds.nl

Appeltaart met muziek

De Stichting Appeltaartconcerten maakt de mooiste klassieke muziek toegankelijk voor iedereen. De beste professionele musici spelen met hart en ziel voor mensen die niet vanzelfsprekend (meer) in contact komen met klassieke muziek. Zij organiseren zowel besloten Appeltaartconcerten voor ouderen met dementie en hun familie, als openbare Appeltaartconcerten waar iedereen welkom is. De concerten zijn laagdrempelig, feestelijk en ontroerend. Het NMF werkt hier graag aan mee! In de toekomst zullen wederom openbare concerten worden georganiseerd, waarbij donateurs en geïnteresseerden zeer welkom zijn. Houdt u daarvoor de website van het NMF of die van Stichting Appeltaartconcerten in de gaten: www.appeltaartconcerten.nl

Delta Piano Trio | © Hendri Adriaens

Lunchconcerten in Muziekgebouw aan 't IJ

Negen keer per seizoen organiseert het Muziekgebouw aan 't IJ op de 1e donderdag van de maand gratis lunchconcerten, samen met het NMF, het Conservatorium van Amsterdam, de Academie Koninklijk Concertgebouworkest en het Prinses Christina Concours. Voor onze musici is dit een kans om in deze schitterende zaal te spelen (een lust voor het oor én het oog!). Voor het publiek is het een kans om jeugdige ensembles in wisselende en verrassende bezettingen, met zeer gevarieerd repertoire te horen optreden. Veel bezoekers combineren een bezoek aan het lunchconcert met een rondleiding vooraf en/of een lunch achteraf in restaurant Zouthaven. De actuele concertagenda vindt u op: www.muziekgebouw.nl

© Appeltaartconcerten

Het mes dat aan drie kanten snijdt

Een andere mooie samenwerking was er een waarbij het mes aan drie kanten sneed. Het is de samenwerking met De Stichting Glazen Huis Amersfoort en de Bachdag Amersfoort. De genoemde stichting had het NMF voor de tweede keer een genereuze gift gedaan. Om onze dank te tonen, boden wij de stichting een privéconcert aan. De stichting vond dat zoveel mogelijk mensen hiervan moesten kunnen genieten en besloot op haar beurt dit concert te schenken aan de Bachdag Amersfoort, een festival met tientallen concerten op diverse locaties in de Amersfoortse binnenstad. Tijdens de Bachdag brachten twee topmusici – gesteund door het NMF – hun visie op Bach. In de sfeervolle Sint Aegtenkapel speelden violiste Sarah Kapustin en celliste Quirine Viersen namens het NMF hun favoriete werken van Bach. Nagenieten kan op: www.bachdagamersfoort.nl

Quirine Viersen | © Marco Borggreve

NMF on tour

Afgelopen najaar waren we met de traditionele Presentatieconcerten van het NMF (waar we jong talent tonen om te laten zien wat we met de giften van vele begunstigers doen) te gast in vier steden. Met de NMF-tour waren we achtereenvolgens in Zwolle, Eindhoven, Amsterdam en Delft. Het waren zoals ieder jaar weer vermakelijke concerten! In 2017 slaan we dit feestje een keertje over, maar komen we extra goed voor de dag in (voorjaar) 2018, als het NMF haar 30ste verjaardag viert. Wat er dan plaatsvindt, is nog een verrassing. Op onze website houden wij u uiteraard op de hoogte. Ter compensatie van het feit dat u de Presentatieconcerten een keertje moet missen, kunt u naar het NMF Kamermuziekfestival bij Natuurmonumenten gaan.

Trio Escapada | © Jesse Kraal

Oost west, thuis best

Zoals met vele taboes, gezegdes en uitspraken: die zijn vaak 'een waarheid als een koe'. En dat geldt wat betreft het NMF ook voor de geveugelde uitspraak: Oost west, thuis best. Want de beste concerten van het NMF zijn eigenlijk de concerten in het huis van het NMF. Klein maar fijn aan de Sint Annenstraat 12. Een bijzonder pand op steenworp afstand van de Oude Kerk in Amsterdam. Het pand is het oudste stenen woonhuis van Amsterdam, gebouwd in 1565. Waar de medewerkers van het NMF dagelijks werken aan een bloeiend NMF. In het najaar van 2016 organiseerde het NMF drie unieke huisconcerten in dit prachtige pand dat het NMF huurt van Stadsherstel. Tijdens zo'n huisconcert ontvingen we groot muzikaal talent, serveerden we huisgebakken taart en kon men een kijkje nemen in het muzikaalste kamertje van het kantoor: de instrumentenkamer. Ook een keer een huisconcert meemaken? Houdt u onze website in de gaten. In 2017 gaan we hier zeker mee door! www.muziekinstrumentenfonds.nl

Reinier Wink | © Jesse Kraal

Kamermuziekfestival bij Natuurmonumenten

Deze bijzondere concertmarathon met tientallen concerten vindt plaats in het weekend van 6, 7 en 8 oktober 2017 op de meest prachtige locaties van Natuurmonumenten. Voorheen organiseerde het NMF een dergelijk weekend – genaamd 'Weekend van het NMF' – met Vereniging Hendrick de Keyser en Erfgoedvereniging Heemschut. Het NMF en Natuurmonumenten: u zou de link misschien niet zo voor de hand liggend vinden, maar beide organisaties streven naar behoud van cultureel erfgoed in Nederland. Opdat onze prachtige cultuur niet verloren gaat. En muziek en natuur is, vinden wij, een gouden combinatie. Kaarten voor alle concerten zijn vanaf 17 juni te bestellen via: www.natuurmonumenten.nl

Slot Haamstede | © Henk Maurer

Lex Bohlmeijer (1959) studeerde Literatuurwetenschap en Dramaturgie in Leiden. Hij werkt sinds 1988 voor de radio als documentairemaker en presentator. Hij presenteerde tien jaar lang het succesvolle programma Casa Luna (NCRV). Daarnaast schrijft hij teksten voor theater en is hij dramaturg.

Muziek is een nomade die niet beweegt

In zijn navrante boek *De terugkeer* beschrijft de Libische auteur Hisham Matar wat het betekent als je vader van de aardbodem verdwijnt zonder een spoor na te laten. Zijn vader, Jaballa Matar, was een kopstuk. Hisham spreekt met louter liefde en respect over hem. Hij verzette zich tegen de dictatuur van Khadaffi, moest vluchten naar Egypte, werd toch gepakt en verdween. Het vermoeden bestaat dat Jaballa in de hel van een van Khadaffi's gevangenis is geëxecuteerd. De leegte die dat oproept is geen leegte, het verdriet geen verdriet. Het leven stopt zonder te stoppen. Oninvulbaar. Onmogelijk.

De zoon, Hisham, ontwikkelt later een wonderschone gewoonte. Hij is inmiddels woonachtig in Londen en gaat iedere dag naar de National Gallery. Het museum is gratis, het kan. Het normale systeem, waarbij je gedurende een uur of langer langzaam langs alle schilderijen en beelden schuift, werkt niet meer voor hem.

Het is te veel, hij wil gaan schreeuwen. In plaats daarvan gaat hij iedere dag naar hetzelfde schilderij kijken. Een topstuk. Titiaan. Telkens vijftien minuten, morgen opnieuw. Net zolang tot zijn interesse is uitgeput. Dan kiest hij een nieuw schilderij om bij te verblijven. Velazquez. Manet. Een nieuwe wake. Soms duurt zo'n relatie met een schilderij wel een jaar.

Wat een ontroerend idee! Tegenwoordig worden allerlei eisen gesteld aan de kunstenaar. Hij moet voorzien in de vraag van het publiek. Dat dient op zijn wenken bediend te worden. In het persoonlijke ritueel van Matar is de relatie omgedraaid: het is juist de toeschouwer die zich engageert, die tijd en energie investeert in een duurzame verstandhouding met een kunstwerk. Dat vergeten we weleens, denk ik, dat het tonen van interesse noodzakelijke voorwaarde is om een werk tot leven te roepen. Bovendien, de winst is groot. Bij Hisham Matar fungeert zo'n investering als antwoord op een eindeloos schrijnende leegte, het is net alsof hij op een raadselachtige manier door het levende kunstwerk heen met zijn vader communiceert. Van kopstuk naar topstuk.

Terwijl ik *De terugkeer* lees, ben ik ook bezig met een stuk over de Vlaamse auteur Ivo Michiels (1923-2012). Een soort artistieke vader voor mij, mijn eigen kopstuk. Talloze malen interviewde ik hem voor de radio, van lieverlede ontstond een vriendschap. Elke zomer zocht ik hem op in zijn dorpje in de Provence. Het was een ritueel

bezoek. Zoals ik zijn boeken (allemaal topstukken) las en herlas. Telkens weer. Door de tijd heen voerde ik zo een gesprek met Ivo, verdiepte zich het begrip. Die verstandhouding heeft mij gevormd.

Nu heb ik geluisterd naar het allereerste interview dat ik met hem hield, januari 1989. Wat ben ik gezegend dat al dat materiaal er nog is. Ik hoor hem met zijn karakteristieke Vlaamse tongval vertellen over de cyclus van afscheid nemen en opnieuw beginnen, over zijn aantrekkingskracht tot zowel het Kaukasische zwaard als de Perzische rank; en ik hoor hem opnieuw Toynbee citeren: Een nomade is iemand die niet beweegt. Dat zinnetje draag ik sindsdien met mij mee. Er ligt een geheim in besloten dat ik toen nog niet begreep denk ik. Het is een beeld om bij te vertoeven, om telkens naar terug te keren. Sommige inzichten moeten langzaam rijpen. Daar heb je kopstukken voor nodig.

Een nomade is iemand die niet beweegt. Verbluffende ambiguïteit. Beweging en roerloosheid, dat wil zeggen leven en dood ineen. Een beeld dus voor de fundamentele, onoplosbare dubbelzinnigheid van het bestaan. In het geval van Hisham Matar en zijn vader – aanwezig afwezig – schrijnend als een open wond. Voor mij is het de kern van het leven. En de muziek is daarvan de ultieme uitdrukking. Zoals in Schuberts late pianosonate D 960. Dat is muziek die stilstaat, en toch niet. Integendeel.

Mijn kopstuk heeft me bedrogen

Violist **André Rieu**, begeleid door zijn orkest, spoorde Lennart (7) aan ook viool te spelen.

Als jongetje van zeven heb ik, als ik mijn moeder moet geloven, tijdens een tv-uitzending van een live optreden van André Rieu geroepen: "Mama, dat wil ik ook." - "Wat bedoel je?", vroeg ze nog.

Ik maakte hevig strijkende bewegingen over een denkbeeldige viool. Die viool werd niet lang daarna van echt hout.

Ik werd wekelijks naar de muziekschool gebracht en studeerde thuis braaf mijn etudes. Vooruit, ik studeerde niet altijd braaf, want de viool piepte nog wel eens hoog in mijn oor. Ik ben eigenlijk nooit vrienden geworden met zo'n dunne E-snaar waar bij mij aldoor vals gekras uit voortkwam.

Bij André Rieu niet, hij trok altijd volle zalen met zijn sprankelende, zuivere Stradivarius. Het voelde, geloof ik, alsof mijn kopstuk van toen, André, me een beetje bedroog. Violspelen was helemaal niet leuk.

In het strijkorkest waarin ik destijds als jong violistje speelde, zag ik tegenover mij de cellisten zitten. Ik was buitengewoon jaloers op hun forse snaren, de ronkend lage klank, en hun stoel; cellisten mochten áltijd zitten, terwijl ik vaak staand moest spelen. Het duurde niet lang of ik ruilde mijn vioolmeester voor een cellojuf. Mijn viool wisselde ik in voor een gloednieuwe, brommende cello.

En André Rieu zou nooit meer mijn kopstuk zijn. Nee, zelfs de walsen van Strauss verving ik door repertoire dat ik veel meer ging waarderen. Brahms of Sjostakovitsj bijvoorbeeld, het liefst met een grote rol voor cello. En de cello bleef, evenals de alsmaar groeiende liefde voor muziek.

Ik ga nu met de trein naar celloles en studeer thuis braaf mijn etudes. Nu echt. En mijn kopstuk? Wel, eerlijk is eerlijk: zonder André was ik waarschijnlijk geen cello gaan spelen en werkte ik nu ook niet bij het NMF. Dus: bedankt, André!

Janine Jansen & Noa Wildschut

KOPSTUK

JANINE JANSEN “Noa is op veel fronten verder dan ik op mijn 15de”

De violiste Janine Jansen is wereldberoemd. Het zou niemand verbazen als Noa Wildschut uit Hilversum in haar voetspoor treedt. Aan het talent van de vijftienjarige zal het niet liggen.

Maar hoe gaat ze om met de keuzes en hobbels van een carrière? ‘Ik merk dat Noa stevig in haar schoenen staat. Ik vind het super wat ze doet.’

tekst **Guido van Oorschot**

Vertedering welt op in de ogen van Janine Jansen. ‘Aaah...’ zegt de violiste, na een praatsessie van drie kwartier. De jonge vrouw tegenover haar spreekt warme woorden. ‘Fijn te horen dat het goed met je gaat, Janine. Ik weet nog dat we voor het eerst samspeelden, ik was een jaar of negen en je inspireerde me enorm.’

Janine Jansen (39) krijgt wel vaker lof toegezongen. Door muzikliefhebbers, door bewonderaars, door recensenten. Maar nu komt hij uit de mond van een jeugdige Nederlandse die hard op weg is om haar voorbeeld te volgen. Noa Wildschut, 15 jaar, wordt in de internationale pers al omschreven als een tovenaars op de viool. Op haar negende verblufte ze de jury van een gerenommeerd vioolconcours in Weimar: in haar leeftijdscategorie won ze de eerste prijs. Afgelopen najaar tekende ze bij het label Warner Classics een exclusief cd-contract; het eerste album verschijnt in september 2017. En dan staat ze ook nog onder de hoede van Anne-Sophie Mutter, de Duitse topvioliste die haar met raad en daad steunt.

Zo gek is het dus niet dat Jansen en Wildschut elkaar in de loop van het gesprek als collega’s bevragen. Welke stukken speel je? Wat staat er op je nieuwe cd? Welke optredens neem je aan, welke niet? Janine Jansen bekennt: ‘Soms als ik het nieuws rond Noa hoor, voel ik de neiging om te reageren als een oude tante. Zoen met een krijsend stemmetje die roept: denk hieraan, denk daaraan! Maar ik merk dat Noa stevig in haar schoenen staat. Ik vind het super wat ze doet.’

De muntthee is koud, de violistes staan op. Ergens in de foyers van het Utrechtse muziekpaleis TivoliVredenburg wacht de fotograaf. Op de roltrap naar boven keuvelen ze door. ‘Hoe lang kennen we elkaar eigenlijk?’ ‘Weet je nog dat we Sjostakovitsj deden?’ ‘En Bach, het Dubbelconcert?’ Janine Jansen knikt. ‘Dat moest maar gauw weer eens gebeuren.’

Warm nest

Denk hieraan! Denk daaraan! De impuls is voorstelbaar. Van veel wonderkinderen wordt na de meerderjarigheid weinig meer vernomen. Een muzikale belofte kan op veel manieren in de knop worden gebroken. Ouders die pushen, een impresariaat dat te snel wil, een platenlabel zonder scrupules. Maar de verwachting van Janine Jansen dat Noa Wildschut niet in zeven sloten tegelijk loopt, lijkt terecht. Al was het maar omdat de twee violistes, behalve hun talent, een achtergrond delen die vertrouwen wekt. Aan de basis ligt een warm maar nuchter muzikaal nest. Jan Jansen, Janines vader, was Domorganist in Utrecht. ‘We maakten thuis veel muziek, dat was een enorme stimulans. En over mijn talent deden mijn ouders altijd nuchter. Ze zeiden nooit: oeh Janine, wat ben jij goed!’ Ook Noa Wildschut groeit op in een muziekfamilie. ‘Mijn moeder geeft vioolles, mijn vader is altist in het Radio Filharmonisch Orkest. Het helpt enorm dat ze weten wat het is om viool te studeren en op te treden.’

Andere overeenkomst: zowel Jansen als Wildschut werd van jongs af aan gekneed door Coosje Wijzenbeek. Janine stapte op haar zevende voor het eerst over de drempel bij de vermaarde pedagoog. Noa was pas vier toen ze zich meldde.

Het geheim van Wijzenbeek, zegt Janine Jansen: ‘Ze brengt haar leerlingen uitstekend de viooltechniek bij. Maar wat misschien nog belangrijker is: ze laat je van begin af aan samenspelen. En alles uit het hoofd, zodat je al jong leert communiceren met muziek.’ Noa Wildschut beaamt: ‘Coosje opent je creativiteit vanaf het eerste moment. Net als Janine heb ik heel wat uren meegepeeld in de Fancy Fiddlers, haar bekende leerlingenensemble.’

Hulptroepen

Nadat Wijzenbeek hun talent in de grondverf had gezet, stonden Jansen en Wildschut voor een moeilijke beslissing. Wie wordt de volgende docent, nu het serieus begint te worden? Wildschut koos voor Vera Beths, tot volle tevredenheid. ‘Ze maakt me be-

JANINE JANSEN

“Goed dat de platenmaatschappij toen op de rem heeft getrapt. Het publiek moest me eerst nog leren kennen.”

Janine Jansen (39)

Janine Jansen werd geboren in Soest. Tot haar zestiende kreeg ze les van de bekende pedagoge Coosje Wijzenbeek. Aan het Utrechts Conservatorium studeerde ze bij Philippe Hirshhorn en Boris Belkin. In 2002 brak ze door, na een optreden in Londen met dirigent Vladimir Ashkenazy en het Philharmonia Orchestra. Een jaar later verscheen haar eerste cd. Janine Jansen trad op met 's werelds belangrijkste orkesten en dirigenten. In 2003 startte ze het Internationaal Kamermuziekfestival Utrecht, dat ze in 2016 overdroeg aan de jonge celliste Harriet Krijgh.

wust van wat ik doe. Bijvoorbeeld door me een partituur te laten analyseren, zodat ik niet alleen op intuïtie speel.’

Jansen klopte op haar 16de aan bij het Utrechts Conservatorium en Philippe Hirshhorn. ‘Dat was lastig, ik vind het nog steeds moeilijk vertrouwde situaties achter me te laten. Ik heb van Hirshhorn maar kort les gehad. Ik begon in 1994 en twee jaar later overleed hij. Maar ik heb veel van hem geleerd, zowel technisch als muzikaal. Vooral gaf hij me het vertrouwen dat ik mijn eigen weg moest volgen.’ Met haar diploma op zak stroomde Jansen door naar BBC New Generation Artists, het Britse initiatief voor talentondersteuning. ‘Dat was een geweldige kans. Ik kon met verschillende orkesten optreden en radio-opnames maken.’ Ook Noa Wildschut merkte dat voor jong talent allerlei hulp troepen klaarstaan. Bij de VandenEnde Foundation kon ze terecht voor studiebeurzen. Van het Nationaal Muziekinstrument Fonds (NMF) kreeg ze een Grancino-viool uit 1714 te leen. Ze is er nog steeds blij mee: ‘Hij heeft een warme klank en een rijk kleurenpalet. Ik kan er een grote toon mee maken, maar ook een zachte die doordringt tot achter in de zaal.’

Janine Jansen was twaalf toen ze van het NMF een Möller-viool kreeg. Tegenwoordig speelt ze op een Stradivarius uit 1707, met de bijnaam ‘Rivaz - Baron Gutmann’. ‘Ik heb hem in bruikleen van het Noorse fonds Dextra Musica. Het timbre, de diepte, alles aan het instrument inspireert me.’

Debuut-cd

Janine Jansen brak door in 2002. ‘Brilliant performance’ schreef de Britse krant *The Guardian*, na haar uitvoering in Londen van Tsjajkovski’s Vioolconcert. Een jaar later kreeg ze de Nederlandse Muziekprijs en verscheen haar eerste cd, gevuld met korte stukken. Zelf had ze liever zwaardere kost opgenomen, zoals het Vioolconcert van Benjamin Britten, haar favoriet. ‘Nu denk ik: goed dat de platenmaatschappij toen op de rem heeft getrapt. Het publiek moest me eerst nog leren kennen.’

Bij Noa Wildschut werd al naar een cd-opname gehengeld toen ze nog maar dertien was. Haar ouders vonden het te vroeg. Inmiddels heeft ze de opnames voor haar debuut-cd achter de rug: het wordt muziek van Mozart, samen met het Nederlands Kamerorkest en pianist Yoram Ish-Hurwitz. ‘Het was een leerzame ervaring, vooral van het terugluisteren heb ik veel opgestoken.’ Janine Jansen was bij haar eerste opnames ‘redelijk relaxed’. ‘Nu

NOA WILDSCHUT

“Vera Beths maakt me bewust van wat ik doe. Bijvoorbeeld door me een partituur te laten analyseren, zodat ik niet alleen op intuïtie speel.”

luister ik een stuk kritischer naar mezelf. Ik merk dat ik meer over dingen ben gaan nadenken. Violspelen wordt er helaas niet makkelijker op.’

Hoe argeloosheid zijn tol eiste, toonde in 2011 de documentaire *Janine*. Het gereis, de concerten, de verplichtingen eromheen: langzaam raakte Jansen de regie kwijt over haar leven. ‘Ik wilde zó graag spelen. Pas na m’n dertigste kwam ik erachter dat ik te veel deed. Ik nam rust en heb ervan geleerd.’ Sinds kort heeft ze een personal manager. Afgelopen herfst vertrok Jansen bij Harrison Parrott, het Londense impresariaat dat Wildschut zojuist heeft verwelkomd. ‘Het was een fijne samenwerking’, zegt Jansen, ‘maar ik was toe aan iets dat beter bij mijn leven past. Simpel en overzichtelijker. Ik voel me vrijer.’

Jonger, sneller, intenser

Noa Wildschut wordt omringd door mentoren: haar ouders, het impresariaat, Vera Beths en Anne-Sophie Mutter. Allemaal helpen ze haar bij de afwegingen waarvoor ze komt te staan. Welke stukken studeert ze in? Welke concertverzoeken neemt ze aan? Maar ook: hoe maakt ze haar middelbare school af? Ze heeft een tijd online onderwijs gevolgd. ‘Nu zit ik twee dagen per week op een particuliere school. Als het goed is, haal ik volgend jaar mijn havo-diploma.’

Soms, zegt Janine Jansen, lijkt het of alles in de muziekwereld jonger, sneller en intenser moet. ‘Maar dat is geen kritiek op Noa hoor, zij doet het fantastisch. Ze is op veel fronten verder dan ik op m’n vijftiende was.’

Coosje Wijzenbeek zei ooit: ‘Noa heeft een oude ziel, een aangeboren muzikaliteit.’ Wildschut zelf bekommert zich niet zo om leeftijd. ‘Ik speel in het strijkorkest Mutter’s Virtuosi. Tussen de leden zit een groot leeftijdsverschil, maar daar merk je in de praktijk niets van. We proberen gewoon samen iets moois neer te zetten.’ Hoe dat gebeurt, valt te zien op de website noawildschut.com. Daar staat ze, in het derde deel van Bachs Dubbelconcert, zij aan zij met de violiste die op haar dertiende debuteerde bij Herbert von Karajan. ‘Ik heb van Anne-Sophie Mutter nog geen les gehad. Maar dat vind ik niet erg. Soms leer ik meer van samenspelen dan van woorden.’ ■

Noa Wildschut (15)

De Hilversumse Noa Wildschut speelt viool sinds haar vierde. Ze kreeg les van Coosje Wijzenbeek en studeert tegenwoordig bij Vera Beths aan het Conservatorium van Amsterdam. Op haar negende won ze het Internationaal Vioolconcours Louis Spohr in Weimar. In 2013 nam ze de Concertgebouw Young Talent Award in ontvangst. Sinds 2015 is ze de jongste beursstudent van de Anne-Sophie Mutter Stiftung. Ze vormt een vast duo met haar oom, de pianist Yoram Ish-Hurwitz. De eerste cd van Noa Wildschut verschijnt in september 2017 op het label Warner Classics.

KOPSTUK
VAN NMF-MEDEWERKER
MARIE-THERESE **KUIJKHOVEN**

Hij doet het!

Olympisch kampioen **Maarten van der Weijden** op handen gedragen door Pieter van den Hoogenband in Peking (2008).

Toen de redactie van het NMF Magazine, in het kader van het thema van dit jaar, mij vroeg te schrijven over mijn kopstuk, schrok ik wel een beetje. Kopstuk? Heb ik een kopstuk? Even was er opluchting toen bleek dat het geen muzikaal kopstuk hoefde te zijn. Maar al snel wist ik: ik heb helemaal geen kopstuk, geen idool, geen afgod, geen held, geen poster boven mijn bed. Wat nu? Lukraak een kopstuk kiezen? Een kopstuk omdat het moet? Gandhi, Martin Luther King, Jeanne d'Arc? Of misschien dichterbij huis blijven: Majoor Bosshardt, Hansje Brinker?

Terwijl ik dit allemaal overdenk, blijft er steeds één kop door mijn hoofd zingen: Maarten van der Weijden. Ja dat is 'm, dat is mijn kopstuk. Maarten van der Weijden: kampioen open water zwemmen. Ik hoor Pieter van den Hoogenband nog zeggen: "Hij doet het, hij doet het!" Bij Maarten van der Weijden werd in 2001, hij was toen twintig jaar, acute leukemie ontdekt, een agressieve vorm van kanker. Na een half jaar in het ziekenhuis, vier zware chemokuren en een stamceltransplantatie overwon hij de ziekte.

Vier jaar na de ontdekking werd hij volledig genezen verklaard en keerde Van der Weijden terug als zwemmer. De Nederlandse zwemmer groeide naar een ongekend niveau. Op 21 augustus 2008 won hij op de Olympische Spelen in Peking goud op de 10 kilometer in open water!

COLLECTIE WILLEM VOGELAAR

Grootste schenking in tien jaar

tekst Marcel Schopman

Muzikale families zijn een bekend verschijnsel. Van de familie Bach tot aan de Von Trapp-familie uit de Sound of Music: veel leden van dezelfde familie zijn besmet geraakt met de liefde voor de muziek, hetzij op professioneel niveau, hetzij als liefhebber. Ook in Nederland zijn hiervan talloze voorbeelden te noemen. Van één van deze families ontving het NMF de grootste schenking van de afgelopen tien jaar. Vanaf 2016 leeft de familie Vogelaar voort in de 'Willem Vogelaar collectie' van het NMF.

Cellist en gambist Piet Lentz was de oom van Willem en Floris Vogelaar.

Piet speelde onder meer in een trio met Johan Feltkamp op fluit en Janny van Wering op klavecimbel. © Particuliere collectie

Met de vleugel en het vermogen van Willem Vogelaar (1931-1998) worden zes talentvolle musici geholpen.

Dit verhaal begint in 1900, het geboortjaar van Elly Lentz. Zij is één van de zes kinderen uit de familie Lentz, waarvan er drie professioneel musicus worden. Piet, haar jongere broer, speelt cello en gamba en richt, samen met Szymon Goldberg, het Nederlands Kamerorkest op, waarin hij tot aan zijn pensionering solo-cellist blijft. Elly zelf speelt piano. Na haar afstuderen aan het Amsterdams Conservatorium in 1922 mag zij in 1923 op voor de Prix d'Excellence, met niemand minder dan het Concertgebouworkest onder leiding van Willem Mengelberg. Zij speelt (onder meer) het tweede Brahmsconcert en slaagt cum laude. Als prijs mag ze gaan studeren in Parijs, bij Alfred Cortot. Omdat haar vader daar een stokje voor steekt, komt het daar niet van. Elly reist dan af naar Nederlands-Indië voor een concerttournee, waar zij haar latere echtgenoot, Willem ('Wim') Th. Vogelaar ontmoet, die daar destijds voor Shell werkte. Uit dat huwelijk worden vier kinderen geboren, waaronder de zonen Willem (1931) en Floris (1944). Zij geeft uiteindelijk haar concertcarrière op en gaat zich toeleggen op het geven van pianolessen aan 'gevoorderden'.

De oudste, Willem, blijkt een artistiek begaafde jongen en een groot estheticus te zijn. Zijn moeder leert hem pianospelen, wat hij graag doet, maar wel als eenling. Voor samen spelen is hij te eigengereid. Op de middelbare school volgt hij balletlessen en later, tijdens zijn studie, is hij zeer actief in het Amsterdamse studententoneel en speelt geregeld met mensen als Annet Nieuwenhuyzen, Marion Gobeau, Elise Hoomans, Peter Lohr, Hans van den Bergh en Kick Stockhuyzen. Daarnaast schildert hij en op latere leeftijd, geïnspireerd door zijn echtgenote, beoefent hij het pottenbakken. Zijn verfijnde smaak komt dan ook terug in de inrichting en het interieur van zijn huis, dat van museale kwaliteit is.

Floris en Rob de Ruwe realiseren zich dat selectie, aankoop, beheer en dergelijke vragen om expertise, tijd en geld. Professionaliteit inschakelen lijkt daarom verre te prefereren.

Zijn broer Floris wordt dertien jaar later geboren. Door het grote leeftijdsverschil tussen beide broers, ontwikkelt zich pas na hun jeugd een intense vriendschap. Floris krijgt net als Willem ook pianoles van zijn moeder, maar dat is niet bepaald zijn grote liefde. Les hebben van zijn eigen moeder beschouwt hij niet als les, maar veeleer als opvoeding. Dat is geen inspirerende gedachte voor hem. Hij prefereert de cello, of 'die grote viool', zoals hij die noemt. Oom Piet komt als geroepen. Als de jonge Floris in Amsterdam uit logeren gaat bij oom Piet, mag hij op één van diens instrumenten

proberen te spelen. Het is liefde op het eerste gezicht. Hij priegelt eindeloos op de halve cello. De cello prefereert hij boven de piano, omdat deze het meest lijkt op de menselijke stem. En overigens ook omdat hij die twee notenbalken bij de piano maar lastig vindt...

Hoewel hij voorbestemd lijkt te zijn voor het conservatorium, komen er andere interesses voorbij die Floris een andere weg doen inslaan. In het ouderlijk huis in Eindhoven, waar Elly's conservatoriumtijdgenoot Eduard van Beinum af en toe komt logeren, vindt moeder Elly dat maar moeilijk te aanvaarden. Maar Floris is niet te vermurwen. Eerst is daar de sport die Floris grijpt, later de biologie (nieuwe dieren ontdekken in het Amazonegebied lijkt hem wel wat), maar een studie biologie strandt al gauw wegens verregaande kleurenblindheid. Ten slotte kiest hij voor de rechtenstudie. In de Van Breestraat in Amsterdam, waar hij tijdens zijn studie vanaf 1962 woont, speelt hij eindeloos cello. Oom Piet woont immers in de buurt en geeft hem les. In drie jaar leert

hij waar anderen acht jaar over doen. Floris wordt lid van het Amsterdams Studenten Orkest en speelt in een aantal kamermuziekensembles.

UXÍA MARTÍNEZ BOTANA**CONTRABAS**

ONBEKEND | LONDEN | CA. 1800

"The English lady is a very particular instrument. Starting from the fact that she is slightly smaller and more "feminine shaped" than most of the English basses. She has a huge capacity for colors and dynamics. I love that because it becomes very versatile for all kinds of repertoire. It is a very unique instrument and I feel incredibly lucky to play it. We travel the world together."

© Marco Borggreve

Het NMF kon in 2016 dankzij de familie Vogelaar een Engelse bas uit de 19e eeuw voor Uxía Martínez Botana aankopen.

Jaren later. Willem is inmiddels psychiater en speelt nog immer piano, nu op zijn Yamaha-vleugel, thuis in Wageningen. Floris is advocaat en wordt in 1973 door zijn kantoor uitgeleend aan een Londens kantoor om daar de Engelsen te adviseren over de gevolgen van de toetreding van het VK tot de EEG. Eén van zijn kantoorgenoten blijkt bestuurslid te zijn van een stichting, die de cello beheert die Jacqueline du Pré bespeelde. Antonio Stradivari bouwde deze 'Davidoff' in 1712. Yo-Yo Ma krijgt dit instrument dan later in bruikleen van de stichting. Floris ziet en hoort met eigen ogen en oren wat een instrumentenfonds voor een musicus kan betekenen. Als dan zijn oom Piet in 1978 overlijdt, blijkt deze een soort NMF 'avant la lettre' te hebben gerund. In de nalatenschap van Piet bevinden zich maar liefst 27 celli, waarvan het merendeel uitgeleend is aan bevriende (oud-) leerlingen en musici.

Willem en Floris hebben een hechte vriendschap ontwikkeld en begin jaren '90 komt het onderwerp 'nalatenschap' ter sprake. Beide broers hebben geen kinderen en Willem vraagt advies aan Floris wat te doen met zijn vermogen. Daar heeft Floris wel een antwoord op, want door zijn ervaringen in Londen en de afhandeling van de collectie celli van zijn oom, heeft Floris het plan opgevat na zijn dood een stichting in het leven te roepen die instrumenten kan verwerven om uit te lenen aan jonge talentvolle musici. Willem vindt dat een uitstekend idee en besluit hetzelfde te doen. Niet zo lang daarna, in 1998, sterft hij onverwachts: hij is dan pas 67 jaar oud. Omdat zijn weduwe het vruchtgebruik van zijn nalatenschap heeft, gebeurt er voorlopig nog niets met de, na de dood van Willem, nieuw opgerichte stichting. Floris wordt van die stichting de voorzitter en Rob de Ruwe, Willems pensioen- en belastingadviseur, fungeert als secretaris/penningmeester.

Rond de eeuwwisseling hoort Floris voor het eerst van het bestaan van het NMF. Een krantenartikeltje in de NRC maakt hem op het Fonds attent. In de jaren erna ontstaat langzamerhand het idee om niet zelf instrumenten aan te kopen en te beheren, maar dat door het NMF te laten doen. Floris en Rob de Ruwe realiseren zich dat selectie, aankoop, beheer en dergelijke vragen om expertise, tijd en geld. Professionaliteit inschakelen lijkt daarom verre te prefereren boven zelf het wiel proberen uit te vinden. Als de weduwe van Willem eind 2014 komt te overlijden, eindigt het vruchtgebruik, komen de gelden van de stichting vrij en neemt Floris contact op met het NMF. Al snel blijkt het te klikken tussen beide partijen.

Eind 2016: de laatste betaling van de stichting aan het NMF is inmiddels gedaan. In totaal is er een bedrag van ruim € 800.000 overgemaakt. Van dat geld zijn een viool van Gennaro Gagliano (Napels, 1755), een Engelse bas uit de 19^e eeuw en een Cuypers-cello (Den Haag, 1771) aangekocht. Op het verlanglijstje staan nog een bas en een cello. De Yamaha-vleugel van Willem is ook aan het Fonds overgedragen. Bas, cello en vleugel hebben binnen no time een bespeler gevonden. Bassiste Uxía Martínez Botana, cellist Nitzan Laster, violist Michael Foyle en pianiste Anne Veinberg zijn de gelukkigsten.

Het verhaal eindigt op 1 december 2016, als de stichting is opgeheven. Floris kijkt met tevredenheid terug op de afgelopen periode. Er is voldaan aan de wens van zijn broer: met zijn vermogen en zijn vleugel worden waarschijnlijk zes talentvolle musici geholpen. Zo heeft hij het gewild. De instrumenten zijn ondergebracht in de ‘Willem Vogelaar collectie’ binnen het NMF. Willem, voor wie kunst zo belangrijk was in het leven, leeft voort in de instrumenten waar zijn naam aan blijft verbonden. ■

De Brits-Nederlandse violist Michael Foyle bespeelt sinds kort de Gagliano-viool, die het NMF heeft kunnen aanschaffen met de nalatenschap van Willem Vogelaar.

MICHAEL FOYLE

VIOOL

JOSEPH GAGLIANO | NAPELS | CA. 1780

“I am delighted to be playing an instrument of this quality that is in such fine condition. Its clarity and power is particularly pleasing in the upper registers and I look forward to performing on it during the coming seasons across Europe.”

Alles wat waar is, werkt

Wende Sniijders zal op 29 en 30 mei 2017 in Koninklijk Theater Carré nogmaals samen met **Amsterdam Sinfonietta** optreden.

Wie is mijn kopstuk? Oef. Ik weet niet meer wie van de redactie deze vraag verzonnen heeft, maar moeilijk te beantwoorden vind ik de vraag zeker. Ik heb nooit een idool gehad, en nooit, zoals vele andere meisjes, posters van WHAM!, Doe Maar of Michael Jackson boven mijn bed gehangen. Namen van acteurs en actrices kan ik ook nooit onthouden en van de meeste popliedjes ken ik alleen de melodie en niet de naam van de band. Was er dan vroeger misschien iemand in mijn omgeving tegen wie ik opkeek? Niet dat ik mij kan herinneren.

Misschien doe ik er beter aan de term kopstuk te interpreteren in de zin van: inspiratiebron. Ah, dat gaat al wat makkelijker. Ineens zie ik, als ik mijn ogen even sluit, mijn cellodocente Jet van Baaren voor me. De immer strenge doch rechtvaardige, lieve Jet, die vele cellisten, en ook mij, het celospel heeft bijgebracht, en vooral het samenspielen. En passant leerde ze me ook nog een autoband verwisselen, want dat moest je als toekomstige zelfstandige vrouw toch echt wel kunnen.

Nog iets minder kort terug in de tijd komt Sacha Tanja in me op. Onder haar hoede liep ik stage bij ING Kunstzaken. Een zakelijke vrouw, met enorm veel kennis, en een groot warm hart en een oneindige liefde voor haar vak. Ze is helaas niet meer onder ons.

Maar uiteindelijk kies ik als kopstuk een heel strijkorkest: Amsterdam Sinfonietta. Niet omdat het mijn oude werkgever is, niet omdat het strijkers zijn, maar omdat het orkest keer op keer fantastische, originele en steengoede concerten weet te geven. Een van de laatste concerten die ik van Sinfonietta meemaakte, was het 'Breder dan klassiek'-concert met Wende Sniijders. Wat zij samen presteerden was vakwerk. Zo echt. Zo waar. En alles wat waar is, werkt.

Help! Mijn kind heeft talent

Een fronsje tussen de wenkbrauwen, het piepkleine viooltje onder de kin en dan de vingertjes meteen op de goede plek, op het gehoor. Stel, je hebt een kind met een uitzonderlijk muzikaal talent.

Kruipt dat dagelijks vanzelf achter de lessenaar? Welke rol speel je als ouder?

Wat is betrokken zijn, stimuleren of pushen en wanneer moet je juist loslaten?

tekst Marije Bosnak

“Ik sta aan de zijlijn.”

Annet Besemer 1956

Roostermaker scholengemeenschap. Moeder van violiste

Elise Besemer (1994). Elise heeft sinds 2008 instrumenten van het NMF in bruikleen gekregen. Ze bespeelt momenteel een viool, gebouwd door Jean Baptiste Vuillaume (Parijs, ca. 1866).

Soms vraagt violiste Elise Besemer of haar moeder er even bij komt zitten als ze viool studeert. Niet omdat ze wat in te brengen heeft, maar vanwege haar aanwezigheid. Als het wat minder gaat, is ze als moeder wel het bokje. Annet Besemer lacht: ‘Als een loopje niet lukt roept ze: “Mam, ga jij maar weg, je irriteert me.” Wat heb ik dan gedaan? Niks!’

Super-praktisch

Sinds twee jaar woont Elise op kamers. Ze heeft les op het Koninklijk Conservatorium in Den Haag en speelt dit seizoen als lid van de Academie voor talentontwikkeling mee met het Koninklijk Concertgebouworkest. Elke woensdagmiddag gaat Annet naar Elise en blijft een nachtje slapen. ‘We vinden dat allebei gezellig en ik ben super-praktisch ingesteld.’ Haar strijkstok laten beharen? De was doen? Als chauffeur mee naar concerten? Annet doet het voortvarend en met alle liefde. Ze regelt ook de optredens van de vele ensembles waar Elise in speelt.

‘Ik had mijn tijd gehad’

Elise is enig kind en is voor een groot deel alleen met haar moeder opgegroeid. Ze begon als 5-jarig meisje met vioollessen. Annet: ‘Ze vloog door de boekjes, met acht jaar was ze haar leeftijdsgenootjes ver vooruit.’ Toen Annet zich realiseerde dat

Elise als zevenjarige violiste.

Annet Besemer bezoekt haar dochter regelmatig voor een kop thee in Amsterdam.

Elise echt talent had, besloot ze haar dochter zoveel mogelijk te ondersteunen. Ze stopte zelf met harp en piano spelen, het werd te druk met rijden naar de lessen, de orkestjes en de muziekweekenden. 'Ik had mijn tijd gehad, het ging nu om de toekomst van Elise. Ik zag dat het nodig was en ik deed het graag.' Elise volgde lessen op de *Jong Talentafdeling van Codarts Rotterdam* en voor meer uitdaging kwam ze op haar 13^e terecht bij pedagoge Coosje Wijzenbeek in Hilversum.

Puberteit

Over haar rol in het ontwikkelen van Elises talent is Annet aarzelend. 'Ik heb haar misschien wel gepusht. Tot haar 13^e heb ik altijd samen met haar gestudeerd, maar dat ervoer ik vooral als betrokkenheid. Een kind kan die verantwoordelijkheid niet op zich nemen en moet gestuurd worden.' Annet had zelf misschien wel naar het conservatorium gewild, maar miste betrokkenheid van haar ouders. 'Dat zou me bij Elise niet gebeuren. Haar keuze om op deze manier viool te spelen was voor mij niet iets vrijblijvends. Alle tijd en geld die ik erin stopte... Ze moest wél studeren, al was dat toen ze klein was maar tien minuten per dag. Ook toen ze ouder werd speelde ik een rol bij de discipline: vaak was het touwtrekken om te beginnen, maar eenmaal met viool in de hand ging het vanzelf.' Annet had een duidelijk streven: voor de puberteit moest Elise al zo goed zijn, dat ze het zonde zou vinden om te stoppen. 'Ik was op mijn 13^e nog niet goed genoeg, daarom heb ik het niet gered. Elise was als puber al te bijzonder, stoppen was geen optie meer.'

Vibraties

Soms is de rol van Annet ongemakkelijk – het regelen van de concerten voor de ensembles van Elise geeft een dubbele verantwoordelijkheid. 'Laatst werd ik boos omdat ik dacht dat Elise zich niet goed had voorbereid. Later had ik daar zo'n spijt van, het werd zo'n bijzonder concert, ze speelde zo mooi. Mensen hebben gehuild. Ik voelde de vibraties naar binnengaan en dacht: ze flikt het toch maar weer. Toen realiseerde ik me: zij is musicus, die viool is al 17 jaar met haar, ik sta aan de zijlijn.' ■

“Als je steeds over het paard getild wordt, krijg je het moeilijk.”

Dirard Mikdad 1967

Director bij Deloitte Touche Tohmatsu. Vader van pianist

Aidan Mikdad (2001). Sinds 2014 heeft Aidan een Fazioli-vleugel (Salice, 1991) in bruikleen van het NMF.

Aan tafel bij DWDD of Podium Witteman praat de jonge pianist Aidan Mikdad opvallend volwassen over muziek. Ontwapenend is hij als zijn talent ter sprake komt. Eenmaal achter de vleugel oogt Aidan vooral puur en vol overgave. Vader Dirard Mikdad helpt zijn zoon bij het vinden van de juiste balans, waarbij hij bovenal wil overdragen dat succes gebaseerd is op inhoud en niet op vorm.

Meesterpianisten

Pianist Aidan Mikdad wordt met zijn 15 jaar een van de meest getalenteerde jonge pianisten van Nederland genoemd. Hij studeert aan het Conservatorium van Amsterdam en heeft al menig prestigieuze prijs in ontvangst genomen. Komende maanden geeft hij concerten in heel Europa en speelt hij tijdens het jubileumconcert van de serie Meesterpianisten in Het Concertgebouw. Aidans Fazioli, in bruikleen van het NMF, staat in een geïsoleerde studio bij Dirard thuis, waar Aidan dagelijks vele uren doorbrengt.

Het leven zelf

Geen van beide ouders speelt een instrument en volgens Dirard heeft Aidan daar misschien wel geluk mee: 'Aidan speelt omdat hij dat zelf graag wil. Wij gaan niet naast de piano zitten om te kijken of de noten kloppen. Bovendien maakt dat mij niks uit.' Dirard wil zijn zoon vooral begeleiden bij het leven zelf, buiten de muziek. 'Zijn moeder en ik proberen te zorgen voor een zo normaal mogelijk gezinsleven. En we geven onze beide kinderen mee dat voor succes een flinke dosis geluk, talent en hard werken nodig is.'

Mila

Dirard en Aidans moeder delen de verantwoordelijkheid voor het talent van hun zoon met docente Mila Baslawskaja. 'Mila is een baken van rust voor Aidan. We zijn gezegend met haar betrokkenheid als musicus. Wij overleggen alles met haar, zij voelt als familie.' Voor een 15-jarige met zo'n talent is deze brede begeleiding volgens Dirard belangrijk: 'Als je steeds over het paard getild wordt, krijg je het moeilijk. Je hebt nuchtere ouders nodig, en een docent met relativiseringsvermogen.' Dirard gelooft dat ze het goed doen met elkaar: 'Aidan is een lieve, sociale jongen, met een fijne vriendengroep. Hij is volledig op zijn plek op het conservatorium. Als ik van collega's verhalen hoor over hun kinderen, dan herken ik in hem gelukkig een gewone 15-jarige!'

Loskomen

Toch vraagt de begeleiding van Aidan voor Dirard dagelijks reflectie. 'Ik herkende veel in een interview met Richard Krajicek over het tennistalent van zijn zoon. De fouten die je kan maken als je te weinig afstand neemt. Ook ik moet oppassen dat ik me niet laat verleiden door alle aandacht voor zijn talent. Ik moet ervoor blijven zorgen dat ik loskom van mijn kind. Het is zijn talent en zijn carrière. Ik kan niks voor hem invullen, zeker omdat ik geen musicus ben. Soms is dat ingewikkeld: ik heb moeilijk toegang tot zijn belevingswereld. Aidan heeft me weleens uitgelegd wat er allemaal in hem omgaat tijdens een optreden. Daar kan ik niet bij, die intensiteit, ongelofelijk.'

Liefde geven

Aidans talent heeft ook een keerzijde: hij is ineens publiek bezit. 'Mensen mogen zeggen wat ze willen, terwijl een kind daar nog niet klaar voor is.' Wat Dirard bovenal tegenstaat is de associatie van talent met materie, met hoe belangrijk je bent: 'Uiterlijk lijkt tegenwoordig bepalend voor alles. Je wint een prijs, komt op televisie en bent een paar minuten beroemd. Terwijl het zeker in de muziek om de inhoud gaat. Muziek is liefde. Ben je als musicus in staat om altijd weer liefde te geven? Altijd weer integer te spelen? Het gaat niet om jou. Maar gelukkig, als ik van een afstand kijk, lijkt dat bij Aidan natuurlijk te gaan. Hij is niet bezig met beroemd worden.'

Aidan was in maart 2017 als vijftienjarige te gast in de serie Meesterpianisten in de Grote Zaal van het Concertgebouw.

Trots

'Je zal wel trots zijn,' zeggen mensen vaak tegen Dirard. 'Ik begrijp daar niks van. Ik houd zielsveel van Aidan en als hij speelt, ben ik vervuld van vreugde, maar of dat trots is? Ik ben vooral dankbaar dat hij me heeft geïntroduceerd in een nieuwe wereld. Ik luister nu naar Bach, Skrjabin, Rachmaninov. Het voelt als een tweede jeugd. Ik heb hem weleens gezegd: "Als jij mijn kind niet was geweest, had ik kunnen doodgaan zonder ooit van Skrjabin gehoord te hebben." Aidan heeft ook mij een kans gegeven.' ■

Aidan Mikdad samen met zijn vader in Parijs, vlak voor een optreden voor de Franse radio, november 2014.

“Alles op eigen kracht, dat bewonder ik.”

Geertje Nooitgedagt 1956

Docent piano. Moeder van violistes **Julia** (1984) en **Rosanne Philippens** (1986). Julia bespeelt sinds 2009 een viool, gebouwd door Riccardo Antoniazzi (Milaan, 1895), uit de collectie van het NMF. Rosanne klopte in 2000 voor het eerst aan bij het NMF. Ze heeft tot begin 2016 de Bergonzi-viool “ex-Herman Krebbers” bespeeld.

Twee getalenteerde vioolspelende dochters. Geertje Nooitgedagt is als moeder altijd nauw betrokken geweest bij de ontwikkeling van het talent van haar kinderen. Ze herinnert zich geen grote conflicten: ‘Ik riep weleens uit irritatie: “Als je niet wil studeren, moet je maar van les af!” Maar dat was het ergste wat ik kon zeggen.’

Meeleven met elke noot

De zusjes Philippens zijn allebei een eigen kant op gegaan met de viool. Julia als jazzmusicus en Rosanne als klassiek violiste. Julia toert door Nederland met Fuse, bekend als de huisband van Podium Witteman. Geertje en haar man zorgen dat ze geen aflevering missen. Geertje: ‘Het is heel spannend, elke week nieuwe arrangementen, uit het hoofd. Julia is gedreven, ze geeft zich helemaal en raakt mensen. “Ik vond het geweldig!” zo iets app ik haar altijd na afloop.’

Rosanne maakt carrière als soliste. Geertje vindt dat het goed met haar gaat: ‘Ze gaat steeds beter spelen en krijgt steeds interessantere optredens. Maar het is geen makkelijke weg, alles op eigen kracht, dat bewonder ik.’ Onlangs zou ze in het Concertgebouw optreden met meesterpianist Menahem Pressler, maar die moest onverwacht vervangen worden. Een grote tegenslag, maar uiteindelijk speelde Rosanne met Itamar Golan en Geertje was diep onder de indruk: ‘Ze speelden zo mooi. Ik voelde mezelf stralen en leefde mee met elke noot. Ik was zo trots: daar stond ze toch maar, onder al die druk.’

Gezellig met mama

Julia was vier toen ze begon met vioolspelen en Rosanne, geïnspireerd door haar zusje, nog maar drie jaar oud. Geertje heeft er nooit aan getwijfeld dat haar kinderen een instrument zouden gaan spelen en dat ze dat goed zouden kunnen. Ze koos

Koninginnedag, 30 april 1994. Julia (links) en Rosanne spelen in het Amsterdamse Vondelpark.

zelf de viool voor haar dochters. Dat zij echt talent hadden, realiseerde ze zich als ze hen op voorspeelavonden vergeleek met andere kinderen. ‘En ik zag dat het studeren wel heel makkelijk ging, een liedje zingen en meteen naspelen op de viool, geen probleem.’ Geertje zorgde vooral voor de discipline. ‘Ze zijn van nature muzikaal, en leerden heel snel, maar tijdens de lagere schoolperiode heb ik elke dag met ze gestudeerd. Dat kan niet anders als ze zo klein zijn. Het was ook gezellig – met mama samen.’ Als ze weg was, ging het niet vanzelf. Achteraf hoorde ze dat ze de bladmuziek weleens zo neerzetten dat het leek of ze gestudeerd hadden.

Grip

Na de basisschool gingen Rosanne en Julia naar vioolpedagoge Coosje Wijzenbeek. ‘Vanaf dat moment kon ik steeds minder helpen.’ Geertje lacht: ‘De lerares wist natuurlijk alles beter.’ Ze begeleidde haar dochters alleen nog op de piano en reed het hele land door. ‘Tijdens de lessen en repetities heb ik heel wat boeken gelezen.’ Soms vraagt Geertje zich af of haar begeleiding genoeg is geweest: ‘Vanaf de puberteit had ik minder grip. Sommige kinderen studeren uren per dag, dat was er bij ons niet bij. Ze konden niet hockeeyen of andere dingen buitenshuis doen, maar vriendinnen waren ook belangrijk. Hun viooldocente Coosje Wijzenbeek was wel streng, maar het studeren ging Julia en Rosanne makkelijk af. Partijen die ze thuis hadden gestudeerd, moesten ze soms uit het hoofd kennen – dat lukte ze dan vaak door er in de auto naar Hilversum nog even naar te kijken, zonder te spelen.’

De zusjes Philippens (Rosanne links en Julia rechts) zijn allebei een eigen kant op gegaan met de viool.

Theedrinken

Geertje heeft groot vertrouwen in de muzikale carrières van haar dochters en toch zal ze zich altijd zorgen maken: 'Gaat het goed? Kunnen ze zich staande houden in die harde wereld? Ik kan ze niet meer helpen, hoogstens met een pianopartij voor mijn neus, zodat ik met Rosanne kan oefenen.' Haar betrokkenheid brengt ook onvergetelijke ervaringen, als moeder luisteren in de concertzaal is veel meer dan alleen genieten van de muziek. Vorig jaar speelden de zusjes samen op het Grachtenfestival en in het Muziekgebouw aan 't IJ. 'Ik zie hoe ze zich tot elkaar verhouden, hoe verschillend ze zijn, maar ook hoeveel ze van elkaar houden. Ze stimuleren elkaar in het muziek maken, ondanks eventuele meningsverschillen. Dat doet me heel veel.' Geertje weet dat ze zich prima zullen redden. 'Soms spreek ik mezelf toe: laat het los! Ik realiseer me dat ik wat kan betekenen door gezellig met ze te winkelen en samen kopjes thee te drinken.' ■

IN THE PICTURE

Jeanita Vriens 1983

viool **Giovanni Grancino**
Milaan I 1696

Het energieke Ragazze Quartet, waarin Jeanita (op de foto rechtsboven) viool speelt, brengt optredens met een twist. Hun derde cd "FourFourThree" kreeg onlangs de Editor's Choice Award van het tijdschrift Gramophone.

© Anne Claire de Breij

IN THE PICTURE

Chieko Donker Duyvis 1997

cello **Uli Schnorr**
Den Haag | 2005

strijkstok **Jean-Paul Lauxerrois**
Parijs | 20e eeuw

Sinds 2015 heeft de jonge celliste Chieko een moderne cello in bruikleen van het NMF. Zij studeert op het Conservatorium van Amsterdam en brengt meer tijd door met haar cello dan met wie dan ook. Namens het NMF trad ze in 2016 op festival Wonderfeel op.

© Paul Donker Duyvis

Mascha van Nieuwkerk

Mascha van Nieuwkerk (1990) is celliste en al bijna 15 jaar NMF-musicus. Ze bespeelt nu een 18e-eeuwse Lefèbvre-cello uit Amsterdam van het NMF. Al tijdens haar muziekstudie begon ze met

Fuse: een ensemble met drie klassieke en drie jazz-muzikanten. Ze staat met veel verschillende ensembles, dans- en theatergezelschappen op de planken. Ze speelt wat ze zelf mooi vindt en zoekt graag de grenzen van muzikale genres op.

Enkelband gescheurd. Dat is toch niks voor mij? Ik ben niet het type dat valt. Sterker nog, ik maak er een heimelijke sport van om iedere afstand in Amsterdam binnen een kwartier te fietsen. Zelfs mijn dagelijkse fietstocht van mijn huis in de Pijp naar mijn repetitieadres in de Spaarndammerbuurt klok ik op 00:14:36. Maar terwijl ik al jaren als een bezetene met mijn cello op mijn rug door de stad scheur, is het nog nooit in mij opgekomen dat ik zou kunnen vallen. Een fikse dosis overmoed is best handig voor een musicus, zelfs verrassend behulpzaam als je weer eens met honderden ogen op je gericht het zenuwenmonster moet bevechten, maar we zijn ons vaak nauwelijks bewust van onze fysieke kwetsbaarheid.

Toen ik bij de afdeling radiologie van het OLVG twee krukken aangereikt kreeg, was ik dan ook vooral opgelucht: mijn armen, handen en vingers werkten nog. Ik kon met mijn dikke, kloppende, pimpelpaarse

Speciale assistentie

poot gewoon nog op een stoel zitten, mijn cello tussen mijn knieën klemmen en met een flink stel pijnstillers achter mijn kiezen zou het gaan: ik kon spelen. Na zo'n stom ongeluk zal geen musicus zich afvragen of de opname van diezelfde middag, de concerten van dat weekend, de Podium Wittemanuitzending en de reis naar Oxford de week daarop door zouden gaan, enkel hoe dat voor elkaar te krijgen. Misschien is dat ook wel de reden dat zo weinig musici voor arbeidsongeschiktheid verzekerd zijn: het is simpelweg geen optie in het hoofd van een muzikant dat een concert níét door zou kunnen gaan. En inderdaad, tegen het advies van de fysiotherapeut in moest en zou ook *mijn* vliegreis naar Oxford doorgaan zodat ik daar met mijn broer kon spelen.

Aldus begon mijn avontuur in de wereld van de Speciale Assistentie. Vliegen met een historisch instrument als het mijne is altijd al een beproeving voor mijn geduld. Je moet een extra zitplaats kopen voor je cello ('Mr. Cello, paspoortnummer onbekend'), hem insnoeren met een speciale riem op de plaats naast je aan het raam en voortdurend vriendelijk praatjes maken met nieuwsgierige medepassagiers, de één nog gevatter dan de ander ('wat een grote walkman!'). Ditmaal was de beproeving zo mogelijk nog groter. Ik moest mij volledig overgeven aan mijn begeleiders die mij in een rolstoel met cello, krukken en tas met de minst mogelijke haast door de gehele

'backstage' van het vliegveld duwden. Ze waren gefascineerd door mijn cello en wilden er alles over weten ('Must be very expensive?'). En terwijl ze mij aan elkaar overdroegen ('Careful, very old instrument') groeide het verhaal van mijn cello stapje voor stapje ('Worth half a house!', 'The showpiece of a famous Dutch collection!'). Ik ging er maar al te graag in mee, want dankzij hun hulp belandde ik zonder enige stress en moeite in de bus naar Oxford.

Toen mijn broer mij behoedzaam in de rolstoel van Merton College over de eeuwenoude keitjes van Highstreet van de bus naar zijn huis duwde, besepte ik dat dit misschien wel de speciale assistentie was die ik nodig had: verplicht een paar weken langzaam door het leven. Ik nam mij voor om in 2017 maar eens een ruime 00:25:00 voor mijn rit naar mijn repetities uit te trekken.

van musicus naar musicus

tekst **Manon Veenendaal**

Instrumenten hebben vaak een verleden dat niemand kent. Een viool van een paar honderd jaar oud heeft hoogstwaarschijnlijk al behoorlijk wat bespelers gekend. Het is leuk om te fantaseren over hoeveel vlieguren er op de viool zijn gemaakt, welke prachtige zalen de viool heeft gezien en hoeveel mensen al naar het instrument hebben mogen luisteren! Is een instrument eenmaal in de collectie van het NMF opgenomen, dan worden de bespelers op de voet gevolgd en wordt de informatie gearchiveerd en zoveel mogelijk gedeeld met het publiek.

De redenen waarom instrumenten van musicus naar musicus gaan, kunnen heel verschillend zijn. In de meeste gevallen zijn musici vanwege hun ontwikkeling toe aan een ander instrument, een instrument dat meer recht doet aan hun niveau. Er zijn ook musici die stoppen met musicus zijn en zodoende het instrument bij het NMF komen inleveren. En er zijn musici die zelf middelen hebben gevonden om een eigen instrument te verwerven.

De Gagliano-viool die **Quirine Scheffers** in bruikleen had, heeft na bijna 11 jaar trouwe dienst een andere bespeler gekregen. Dat is **Hawijch Elders**, die zich op haar beurt weer kan ontwikkelen met dit instrument.

Deze bijzonder mooie Napolitaanse viool, gebouwd omstreeks 1830 door Raffaele en Antonio Gagliano werd door het NMF in 2004 aangekocht van een Nederlandse handelaar. Violiste Quirine Scheffers was de eerste aan wie de viool door het NMF in bruikleen werd gegeven. De Gagliano's vormen hoogstwaarschijnlijk de langste en meest glorieuze

vioolbouwdynastie ooit. Met Alessandro Gagliano als nestor in de vroege 18e eeuw, brengt de familie gedurende verschillende generaties in totaal 11 vioolbouwers voort. Raffaele (1790) en Antonio (ca. 1775) zijn beiden zoons van Giovanni Gagliano, bij wie ze ook het vak leren.

© Merlijn Doornik

Quirine Scheffers 1976

“Toen ik de Gagliano, na ruim tien jaar met veel plezier te hebben bespeeld, terugbracht bij het NMF, werd ik toch wel emotioneel. Ik besepte opeens hoeveel tijd we samen hadden doorgebracht en hoeveel bijzondere momenten dat waren, die later heel bepalend bleken in mijn professionele loopbaan. De Gagliano kwam in mijn leven op het moment dat ik mij als primarius van het Rubens Kwartet fulltime stortte op kamermuziek.

Voor mij was de Gagliano het perfecte instrument: het had een warme en rijke klank, ik kon er meteen mee uit de voeten en het stelde me nooit teleur. Het instrument was zeer allround, egaal, stabiel, betrouwbaar, mijn steun en toeverlaat. Hij was mijn maatje en we kregen samen altijd erg goede reacties van het publiek!

Later ging ik audities doen en won ik meteen een baan als plaatsvervangend concertmeester bij de Radio Kamer Filharmonie. Vier jaar later won ik dezelfde positie in het Rotterdams Philharmonisch Orkest, waar ik tot op heden speel. Ik realiseerde mij dat deze viool van cruciaal belang was op deze beslissende momenten in mijn leven. De Gagliano heeft voor mij vele deuren geopend en mij de mogelijkheid gegeven me als musicus optimaal te ontwikkelen. Ik ben het NMF daarvoor ook zeer dankbaar en verheug me de viool op mijn beurt door te geven aan de jonge, talentvolle violiste Hawijch Elders.”

© TIHNS & Van Velden

Hawijch Elders 1998

“Ik ben Hawijch Elders en ik ben 18 jaar. Ik woon in Delft. In 2016 behaalde ik mijn VWO-diploma aan het Erasmiaans Gymnasium in Rotterdam. Van 2011-2016 kreeg ik vioollessen en kamermuzieklessen van Benzion Shamir aan Codarts Rotterdam. Ook heb ik de afgelopen twee jaar lessen van Lis Perry gekregen. Dit studiejaar vervolg ik mijn vioolopleiding bij Ilya Grubert aan het Conservatorium van Amsterdam, waar ik geselecteerd ben voor het Excellence programma van de bachelor Klassieke Muziek. Ik bespeel met veel plezier een viool van Raffaele e Antonio Gagliano en een strijkstok uit het atelier van Eugène Sartory uit de collectie van het NMF. Toen ik de Gagliano-viool voor het eerst bespeelde, ging er een nieuwe wereld aan klank voor me open. De kracht, warmte, maar vooral de elegantie van deze viool veroverde dan ook snel mijn hart! Ik ben ontzettend dankbaar dat ik op deze prachtige viool mag spelen. Ik verheug me enorm om deze klank met publiek te delen!”

Op 27 mei 2017 geven Quirine en Hawijch samen een huisconcert in de serie ‘Van musicus naar musicus’ ten kantore van het NMF in hartje Amsterdam, waarbij niet alleen de muziek, maar ook het verhaal achter het instrument centraal staat.

Kaarten kunt u bestellen via de website van het NMF.

Toegang inclusief taart en koffie/thee: € 20,-

Let op: de kaarten zijn beperkt vanwege de kleine (maar fijne) behuizing bij het NMF.

www.muziekinstrumentenfonds.nl

‘Een passende bestemming voor mijn troetelding’

tekst Marcel Schopman

Het is begin augustus als er een voicemail bij het NMF binnenkomt. Ik hoor de stem van een oude man, die moeilijk spreekt. Hij wil een viool ‘met kist en stok en alles erop en eraan’ aan ons schenken. Omdat het al laat is, bel ik hem die dag niet meer terug. Dezelfde avond nog stuurt hij mij een mailtje. Met daarin de opmerking:

“Vlot handelen is geboden, want een van de smuiters van de familie Hein, in casu het geval M. – een wat mager, vervallend type met voorkeur voor scherp gereedschap; er wordt beweerd dat hij ook een verzameling zeisen bestiert (meende hem laatst te horen wetten...). Tot zover de haast!”

Ik bel hem de volgende ochtend meteen terug. Het blijkt meneer G. uit M. te zijn. Hij is blij dat ik bel, want hij is erg ziek en heeft niet

lang meer te leven. Hij waarschuwt me dat hij erg slecht spreekt en dat hij daarom heel langzaam praat. Ik moet inderdaad grote moeite doen om hem te verstaan. Meneer G. vertelt me zijn verhaal. Hij is tientallen jaren lang violist in het Amsterdams Philharmonisch Orkest geweest, later in het Nederlands Philharmonisch Orkest, en is nu aan het einde van zijn leven. Zijn viool wil hij graag voor zijn dood een goede bestemming geven. Ik probeer zo goed en zo kwaad als mogelijk is, zijn verhaal te begrijpen, en erachter te komen wat voor instrument hij heeft. Dat blijkt niet helemaal duidelijk. Het is een viool met etiket ‘Landolfi’, maar een Landolfi is het volgens hem zeker niet. Ruim dertig jaar geleden ontdekte hij het instrument ‘als een onbespeelbaar barrel’, maar na schoonmaak en opknop bleek het de ideale partner voor G., een partner waarmee hij al die jaren gelukkig is geweest. Normaliter vragen we bij schenkingen altijd eerst om een

taxatie te laten doen, voor we verdere stappen nemen, en voordat we een instrument accepteren, maar in dit geval besluit ik anders. Iemand in zo'n situatie laat je niet wachten. Na een lang en (vanwege de slechte verstaanbaarheid van G.) eenzijdig gesprek, besluit ik om zelf de volgende ochtend onmiddellijk naar hem af te reizen. Meneer G. is blij. Aan het einde van het telefoongesprek zegt hij: "Dank u wel, ik vond het een erg fijn gesprek." Ik bedank hem op mijn beurt voor het feit dat hij aan ons gedacht heeft en voor het feit dat hij dit doet op dit heftige moment in zijn leven.

De ochtend na ons telefoongesprek meld ik me bij zijn woning. Meneer G. doet open. Hij is gekleed in ochtendjas en loopt op oude sloffen. Hij ziet er mager, haast uitgemergeld uit. In zijn linker brilglas zit een barst, bijna midden op zijn rechter brilglas een prijsplakkertje.

Helemaal zeker ben ik er niet van, maar volgens mij staat er nog een guldenteken op de sticker. Hij schuifelt voorzichtig de kamer binnen. Meneer woont alleen – typisch ook zo'n inrichting van een man alleen. Heel veel spullen, wanorde en chaos lijken de overhand te voeren. Maar er staat wel een state-of-the-art geluidsinstallatie en een moderne computer. Uitgeput laat hij zich in een grote stoel vallen. Hij vertelt me hoe blij hij is dat hij een goede bestemming voor zijn viool heeft gevonden. Op mijn vraag hoe hij ons op het spoor gekomen is, zegt hij bijdehand: "Internet, gewoon gezocht op internet. Binnen no time gevonden." Hij vertelt over zijn leven; het werken met dirigenten als Leopold Stokowski (er bestaat nog een lp waarop hij onder deze grote musicus speelt); over zijn relatie met voormalig APhO-dirigent Anton Kersjes; wat muziek voor hem betekent heeft; hoe belangrijk hij het vindt dat zijn viool niet 'zomaar' ergens terecht komt, maar bij een club die er echt goed voor gaat zorgen.

Na zo'n anderhalf uur is meneer uitgeput. Ik vertel hem dat ik hem nog een schenkingsakte zal sturen en een taxatierapport, zodra we de viool aan een expert hebben kunnen laten zien. Van meneer G. hoeft dat niet. We mogen alles zo hebben. Hij zou alleen wel iets tastbaars van ons willen hebben, als een soort van herinnering aan wat was. Ik vraag hem of hij prijs stelt op een oorkonde? Dat vindt hij fijn. Maar ook hierbij zegt hij dat er haast is... Als ik wegga, duwt hij me met een knipoog nog een 'bonus' in de hand: een door hem zelf geconcepieerde cadens bij het Vioolconcert KV 219 (G-dur) van Mozart. Ik bel mijn ontwerper, Herman, die in Spanje woont, en overleg kort met hem. Zoals zo vaak, maakt hij het onmogelijke mogelijk. Nog dezelfde dag wordt er een oorkonde bij meneer G. thuisbezorgd. 's Avonds ontvang ik een mailtje van hem:

"Grote dank mijnerzijds gaat uit naar zowel de gehele directie als ook de Raad van Toezicht van het Nationaal Muziekinstrumenten Fonds, voor de prachtige oorkonde welke ik heb mogen ontvangen. Zelden overviel mij zo'n gevoel van trots. Nogmaals dank en het is mij een groot genoegen een passende bestemming te hebben gevonden voor mijn troetelding!"

Ik schrijf hem terug. Hoe dankbaar we zijn dat hij ons zijn viool geschonken heeft. Dat hij tijd voor mij gemaakt heeft. De week erop ontvang ik de taxatie van zijn viool. Ik bel hem op om hem de uitkomst te vertellen. De telefoon wordt niet meer opgenomen...

HOORT zegt het voort!

Vaker dan u wellicht zou denken, hoort u NMF-musici spelen. De meer dan 400 NMF-musici geven in totaal jaarlijks duizenden concerten op de Nederlandse podia. Ze studeren aan de Nederlandse conservatoria, spelen in orkesten, kamermuziekensembles, en als solist... Wilt u weten waar onze musici spelen en welke leuke initiatieven zij ontwikkelen?

SARAH KAPUSTIN violiste

Noten kraken met Sarah

Op haar nieuwe cd 'Point Counter Point' geeft Sarah Kapustin zich bloot met bijzondere solowerken van Bartók, Fulmer en Bach. Het resultaat is een indrukwekkend en overtuigend verhaal over retoriek en expressiviteit. Alleen daarom al presenteert Sarah deze werken tijdens concerten als een lezing-recital; een onvergetelijke proactieve luisterervaring. Ze bespeelt sinds 2008 een Giovanni Battista Rogeri-viol (Brescia, ca. 1690) van het NMF. Waar Sarah deze recitals geeft, is te vinden op: www.sarahkapustin.com

MYRTHE VAN DE WEETERING violiste

Artwork op vinyl in zilverprint

Het recent verschenen album 'Dégoût' is een waar kunstwerk. De cinematografische muziek, gecomponeerd, gemixt en deels gespeeld door NMF-violiste Myrthe van de Weetering, wordt begeleid door een beeldend verhaal in film noir-stijl, prachtig analogo gefotografeerd door Maarten Groen.

De muziek en het artwork worden uitgegeven als hoogwaardig vinyl in een bijzondere zilverprint-hoes. Onlangs kreeg Myrthe een viool, gebouwd door Herman Gerardus Duwaer (Utrecht, 1886), in bruikleen van het NMF. Haar album is te bestellen via: www.degout.nl

PIETER VAN LOENEN violist

JULIÁN SARMIENTO contrabassist

Kameropera met actuele betekenis

Het is 1918: de Eerste Wereldoorlog loopt ten einde en Keizer Wilhelm II verschijnt aan de grens om asiel aan te vragen. Wat er ontstaat: totale machteloosheid. Een historische gebeurtenis met een actuele betekenis in een jasje van een korte kameropera: "De Grens" is een aantrekkelijke voorstelling, die nieuwe muziek heel dicht bij het publiek brengt. Het uitvoerende collectief But What About won in 2016 de Grote Kamermuziekprijs van de conservatoria van Den Haag en Rotterdam. Pieter van Loenen heeft in 2013 een strijkstok van Eugène Sartory (Parijs, 20e eeuw) in bruikleen gekregen. Julián Sarmiento bespeelt een contrabas, gebouwd door Daniël Royé (Amsterdam, 2005), uit de collectie van het NMF. Kijk voor speeldata op: www.butwhatabout.nl

MARIE-LOUISE DE JONG altvioliste
Britse legendes

NMF'er Marie-Louise de Jong is altiste van het St. George Quintet, een jong en internationaal strijkenensemble. De jonge musici komen van de conservatoria Parijs, Brussel, Gent, Amsterdam en Freiburg. Onlangs kwam hun cd 'British Legends' uit: prachtige strijkkwintetten van Bliss, Elgar, Kelly en Vaughan Williams. Wat hun klank zoveel diepgang geeft? Geen tweede alt of tweede cello, maar een contrabas! De altviool van Marie-Louise, gebouwd door Max Möller (Amsterdam, 1946), is haar in 2016 in bruikleen gegeven. Bestel de cd op: www.stgeorgequintet.com

LAURA OOMENS violiste
**Luisteren, kijken,
ontdekken**

Uit liefde voor muziek en het onuitputtelijke kamermuziekrepertoire heeft NMF-violiste Laura Oomens Close-up Classics opgezet. Tijdens deze kamermuziekconcerten, gespeeld door professionele musici in steeds wisselende bezettingen, zit het publiek letterlijk close-up om de musici heen. Zo ontstaat een veelzijdige muzikale ervaring op elke willekeurige plek: thuis, een galerie, een restaurant, een strandtent... Ook perfect als privéconcert in samenwerking met het NMF. Neem daarvoor contact op met het NMF. Laura bespeelt een Gagliano-viool (Napels, ca. 1780) uit de collectie van het NMF. Meer weten over haar? www.lauraoomens.com

STICHTING
NATIONAAL **NMF**
MUZIEKINSTRUMENTEN
FONDS.NL

ERNST REIJSER cellist
The Volcany Symphony

Op de recent uitgebrachte cd *The Volcany Symphony* klinkt muziek van Ernst Reijseger, geschreven voor het Spaanse barokensemble Forma Antiqua onder leiding van Aáron Zapico met sopraan Eugenia Boix. Reijsegers fascinatie voor eindeloos vloeiende lava, het inferno, natuurkrachten en de creatie van het nieuwe leven klinkt terug in het werk. De sopraan symboliseert Pele, godin van de vulkanen. Hiermee krijgt een barokorkest een totaal andere en fascinerende taal. Het NMF liet in 2010 voor Ernst een vijfsnarige cello bouwen door Jaap Bolink en Annelies Steinhauer. Meer informatie: www.ernstreijseger.com

EKATERINA LEVENTAL harpiste
Prominent in België

Van 21 tot 30 april 2017 vindt het B-Classic Festival plaats in Tongeren (België). Ekaterina Levental is daar prominente gast en zij zal te zien en te horen zijn in meerdere concerten in het festival. Als harpiste, zangeres, vertelster en allround ravissante verschijning, brengt Ekaterina pure poëzie waarbij ze vaak een blik op de Russische ziel werpt. Een performster die je – ook in Nederland – eens moet hebben ervaren. Ekaterina heeft een harp van het merk Salvi in bruikleen van het NMF. Volg haar via: www.ekaterina.nl

AMSTERDAM SINFONIETTA

Breder dan klassiek

Wende en de strijkers van Amsterdam Sinfonietta dompelen het publiek tijdens de serie Breder dan klassiek anderhalf uur onder in de romantische liefde, die in alle stadia wordt bezongen. Het programma is een mix van Wendes eigen nummers, covers en klassieke stukken, met haar liefdes-cv als rode draad. Ook zingt Wende *When I am laid in earth* uit de barokopera *Dido and Aeneas*. De concerten werden bejubeld; reden dus voor een reprise op 27, 29 en 30 mei 2017. In het strijkorkest spelen veel NMF-musici. Sinds 2013 heeft het orkest de beschikking over een Mandelli-contrabas (Calco, 1929) uit de collectie van het NMF. Kijk op: www.sinfonietta.nl

Van musicus naar musicus

Het leven van instrumenten uit de NMF-collectie is vaak interessant. Een viool van een paar honderd jaar oud is misschien wel door tientallen violisten bespeeld. Bij het NMF wisselen instrumenten ook geregeld van bespeler. In de huisconcertserie *Van musicus naar musicus* staat niet alleen de muziek, maar ook het verhaal achter het instrument centraal. Ten kantore van het NMF spelen twee musici die een instrument aan elkaar hebben doorgegeven. Het eerste concert is op 27 mei 2017. Uiteraard inclusief huisgemaakte taart en koffie of thee. En een kijkje in de instrumentenkamer. Houd de website in de gaten: www.muziekinstrumentenfonds.nl

BAS TREUB violist

Ferdinand de stier

Weet u nog? Het Presentatieconcert 2015, waar violist Bas Treub en de jonge verteller Nino Pen het verhaal van Ferdinand uitvoerden. Het werk is op een cd-single gezet en deze kunt u direct bestellen! Een ideaal cadeau voor kinderen die kennis willen maken met klassieke muziek. Op de cd hoort u de prachtige viool van Bas, gebouwd door Emile Germain (Parijs, 1891), uit de collectie van het NMF. Wij sturen de cd toe voor het symbolische bedrag van €11,02: de duur van het stuk in euro's. Stuur uw bestelling per e-mail naar: info@muziekinstrumentenfonds.nl

Klassiek buitenfestival op 25 hectare natuurgebied

Op landgoed Schaep en Burgh te 's-Graveland liggen op 21-23 juli 2017 zes overdekte Wonderfeelpodia een miniwandeling van elkaar verspreid. Ze bieden voor elk wat wils: van Mozart tot Reich, van Rameau tot Pärt, met lijntjes naar jazz en pop. Er is pizza en bier, er zijn oesters en champagne. Ook NMF-musici zullen veelvuldig te horen zijn. Op vrijdagmiddag (17:45) staat jong talent op het podium 'Solo'. Komt u genieten op festival Wonderfeel? Bestel uw kaarten tijdig via: www.wonderfeel.nl

JOACHIM EIJLANDER cellist

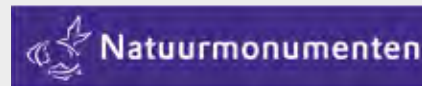
Caprices en antipasti

Op 30 september 2017 presenteert Joachim Eijlander zijn nieuwe cd in de Noorderkerk in Amsterdam. Joachim neemt u op zijn cd mee op ontdekkingsstocht, langs de caprices van de klassieke Joseph dall'Abaco en de romantische Alfredo Piatti. Tijdens de presentatie hoort u onder andere ook Piatti's spannende bewerking van de eerste cellosuite van Bach op cello plus een orgeltje. Het sluit goed aan bij Joachims veelgeprezen opnames van Bachs cellosuites. Joachim bespeelt een Italiaanse cello, gebouwd door Gaetano Chiocchi (ca. 1870), en een Russische strijkstok (Nikolaus Kittel, ca. 1850), beide in bruikleen van het NMF. Na afloop is er natuurlijk feest met antipasti e vino d'Italia! Houdt u voor het bestellen van kaarten de website van het NMF in de gaten: www.muziekinstrumentenfonds.nl

NMF Kamermuziekfestival bij Natuurmonumenten

Tijdens het weekend van 6-8 oktober 2017 kunt u in zo'n dertig cultuurhistorische gebouwen genieten van klassieke muziek. Het NMF organiseert dan in samenwerking met Natuurmonumenten het NMF Kamermuziekfestival. De muziek brengt de verhalen achter de bijzondere concertlocaties én achter de muziekinstrumenten tot leven. Concerten worden gegeven in forten, kastelen, boerderijen, landhuizen en zelfs in een schaapskooi! Vele musici die een instrument van het NMF bespelen, zullen dit najaar op de mooiste locaties te horen zijn. Bestel vanaf 17 juni uw kaarten via: www.natuurmonumenten.nl

So long, Leonard

De legendarische Canadese zanger en songwriter **Leonard Cohen** overleed in november 2016.

“Er is muziek waarmee je bent opgegroeid en er is andere muziek.” Dit is een stelling die ik niet lang geleden hoorde, waar volgens mij wel wat in zit. Ik ben van huis uit opgegroeid in de jaren zestig met artiesten als Carole King, Joan Baez, Simon and Garfunkel, Donovan, Bob Dylan, Fleetwood Mac, Sting, etc. Maar zeker ook - en minstens zo belangrijk - met Leonard Cohen. Mijn interesse voor klassieke muziek heeft zich later ontwikkeld en blijft toch altijd een beetje ‘die andere muziek’.

Toen Leonard Cohen op 7 november jl. op 82-jarige leeftijd in Los Angeles overleed, besepte ik des te meer dat hij een absoluut kopstuk is in de wereld van de singer-songwriters.

Met nummers als *So Long*, *Marianne*, *Suzanne* en *Hallelujah* heeft hij de wereld veroverd. Maar ook iets minder bekende nummers als *The Partisan* over de Spaanse Burgeroorlog of de *Story Of Isaac* over de opoffering van een generatie ten behoeve van een volgende zijn fantastische songs. Enkele quotes van zijn collega’s na zijn overlijden waren: “...een unieke stem die onvergetelijke beelden heeft geschapen...” en “...iedereen die naar

een wit papier zit te kijken om een song te schrijven, zit in de schaduw van de berg die Leonard Cohen was.” Ook zijn comeback op oudere leeftijd met nieuw werk en met een wereldtournee waarbij hij onder andere het Olympisch Stadion in Amsterdam aandeed, is opzienbarend.

Vlak voor zijn overlijden kwam nog een cd uit met de titel *You Want It Darker*, met daarop onder meer zijn requiem *Leaving The Table*. Voor wie Leonard Cohen een schimp uit het verleden is, raad ik aan deze cd eens te beluisteren. Je hoort dan zijn unieke, diepe stemgeluid, een nieuwe sound en wederom schitterende teksten.

De mensen op de St. Annenstraat

© Chris Booms | RCE

Het kantoor van het NMF, gelegen in hartje Amsterdam aan de St. Annenstraat 12, is op werkdagen geopend van 9.30 tot 17.30 uur.

U kunt de zeven medewerkers bereiken op telefoonnummer 020 622 1255 of e-mailadres info@muziekinstrumentenfonds.nl.

Wilt u liever langskomen? Bijvoorbeeld om ons kantoor - het oudste stenen woonhuis van Amsterdam uit 1565 - te bezichtigen of om een kijkje te nemen in de instrumentenkamer? Of gewoon voor een kop koffie?

Het beste belt u dan eerst even op. Dan ontvangen wij u graag en zal de medewerker die een antwoord op uw vraag heeft, aanwezig zijn.

Medewerkers

drs. Marcel Schopman

directeur

schopman@muziekinstrumentenfonds.nl

Frits Schutte

collectiebeheer

schutte@muziekinstrumentenfonds.nl

drs. Geertje van der Linden

collectiebeheer

vanderlinden@muziekinstrumentenfonds.nl

drs. Manon Veenendaal

marketing en fondsenwerving

veenendaal@muziekinstrumentenfonds.nl

drs. Lennart van der Sman

productie en promotie

ls@muziekinstrumentenfonds.nl

mr. Marie-Therese Kuijkhoven

officemanagement en nalatenschappen

mtk@muziekinstrumentenfonds.nl

ing. Steven Heybroek

financiën en database

heybroek@muziekinstrumentenfonds.nl

Vaste vrijwilligers

Joep Jacobs

Theo Laceulle

Güler Pehlivan

Digna Schade van Westrum

Henk Slijderink

Stagiair

Maxim Paulissen

IN THE PICTURE

Maria Milstein 1988

viool **Michel Angelo Bergonzi**
Cremona | ca. 1750

Sinds januari 2016 bespeelt Maria de Bergonzi-viool "ex-Herman Krebbers" van het NMF. Ze werd onlangs beschouwd als 'rising star' wegens een Edison Klassiek voor haar debuut-cd, concerten wereldwijd met het Van Baerle Trio en recent een docentschap aan het Conservatorium van Amsterdam.

DEZE 63 MUSICI WERDEN IN 2016
DOOR HET NMF
AAN EEN INSTRUMENT GEHOLPEN.
Bedankt voor uw steun!

